

Luisteren vanop afstand

Onderzoek naar de luisteraars van
literaire podcasts en podcasts over
boeken

Paulien De Coster

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
Master in de Culturele Studies

Promotor: Dr. Mariske Broeckmeyer
Begeleider: Simon Bequoye (*Iedereen Leest*)
i.s.m. *Iedereen Leest*, via *De Wetenschapswinkel*

Academiejaar 2022-2023

172.062 tekens (26.433 woorden)
(excl. inhoudstafel, bibliografie, tabellen, grafieken, opsommingen)

Ik verklaar me akkoord met de code of conduct van de faculteit Letteren
voor
geloofwaardig auteurschap.

Inhoudstafel

Dankwoord	3
Abstract	4
1. Inleiding	5
1.1. Methodologie	6
1.2. Keuzes	8
2. State of the art	9
2.1. Podcasts en exacte luistercijfers: een moeizaam huwelijk	9
2.2. Praktisch kader: onderzoek naar podcasts in Vlaanderen	10
2.2.1. Podcastgebruik in Vlaanderen: Imec Digimeter	10
2.2.2. Documentatie over podcasts in Vlaanderen	12
2.2.3. Bestaand onderzoek naar podcasts (en podcastluisteraars) in Vlaanderen	12
3. Luisteren op een afstand: over de podcast in al haar aspecten	16
3.1. Een tocht door de podcastwereld: op zoek naar de eigenheid van de podcast	16
3.1.1. Op zoek naar een allesomvattende definitie: over de eigenheid van de podcast	16
3.1.2. Van toen naar nu: de geschiedenis van de podcast	20
3.1.3. In alle vormen en maten: over het bestaan van verschillende podcastformats	21
3.1.4. In de bloemetjes gezet: over prijzen en festivals voor podcasts	22
3.2. De literaire podcast	24
3.2.1. Definiëring en afbakening	24
3.2.2. De persoon achter de stem: over boekenpodcastmakers	26
3.2.3. Het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap	27
4. Onderzoek	31
4.1. Onderzoek naar podcastluisteraars	31
4.1.1. Woordje uitleg bij de enquête	31
4.1.2. Bespreking van de resultaten	34
4.1.3. Algemene conclusie van de resultaten	62
4.2. Boekenpodcastmakers en hun luisteraars	63
4.2.1. Woordje uitleg bij de interviews	63
4.2.2. Bespreking van de interviews	64

5. Vertaalslag naar de praktijk: het inzetten van literaire podcasts en podcasts over boeken in een breder maatschappelijk kader.....	70
5.1. Implementatie op lokaal niveau	70
5.1.1. Boekenpodcasts en het onderwijs	70
5.1.2. Boekenpodcasts en bibliotheken	72
5.1.3. Boekenpodcasts en boekhandels.....	73
5.2. Implementatie op bovenlokaal niveau.....	74
5.2.1. Boekenpodcasts en mediaspelers	74
5.2.2. Boekenpodcasts en ondersteunende organisaties	74
6. Conclusie	75
6.1. SWOT-analyse	76
Bibliografie	78
Bijlagen.....	78
Bronnenlijst	78
Figuren en tabellen	84
Transcripties interviews	87

Dankwoord

Deze scriptie vormt het hoogtepunt van mijn Master in de Culturele Studies en sluit vijf prachtige en leerrijke jaren aan de KU Leuven af. Na vier jaar Taal- en Letterkunde en een jaar Culturele Studies kan ik besluiten dat ik dankzij deze opleidingen enorm veel bijgeleerd heb, nieuwe interesses ontwikkeld heb en geweldige mensen ontmoet heb. Daarom is het belangrijk om in het kader van deze masterthesis een aantal mensen nadrukkelijk in de bloemetjes te zetten. Ten eerste mijn promotor Dr. Mariske Broeckmeyer, die me ondersteund heeft in het schrijven van deze scriptie en die me vaak een hart onder de riem stak door te vermelden dat ik goed bezig was. Ten tweede Simon Bequoye, mijn begeleider van *Iedereen Leest*, die mijn enquête aan haar nodige bereik hielp en me ondersteunde in het verwerken van de resultaten van mijn onderzoek. Beiden hebben me geholpen door hun ideeën en tips te delen, en dankzij hun feedback kon ik mijn analyses en mijn tekst verder verfijnen. Ten derde wil ik heel algemeen de professoren binnen de opleiding Culturele Studies bedanken. Zij hebben mijn kennis over het culturele veld en mijn interesseveld mee gevormd en uitgebreid en hebben mij dit jaar door middel van uiteenlopende vakken en opdrachten getest en (positief) uitgedaagd. Ten vierde een welgemeende bedankt aan mijn stageplaats, Uitgeverij Vrijdag te Antwerpen. Bij hen heb ik gedurende het eerste semester kennis gemaakt met de uitgeverwereld door me bezig te houden met interessante redactie- en promotietaken, een ervaring waar ik zeker dankbaar voor ben.

Ten vijfde een enorme 'bedankt' aan mijn vrienden en familie die me tijdens deze opleidingen en scripties ondersteund hebben en steeds in me geloofd hebben. Aan Nienke Baens en Silke Desmet, om altijd tijd vrij te maken voor een babbeltje, om mijn papers en mijn scripties na te lezen en me te helpen met eerlijke en nuttige feedback. Ook mijn kotgenoten, mijn mini-familietje waarmee ik twee prachtige jaren doorgebracht heb en die me volop gesteund hebben in alles wat ik doe, wil ik bedanken. Verder gaat mijn dank ook uit naar Ellen Van den Bossche, Juliette Moreau en Lena De Wolf, bij wie ik telkens terecht kon met mijn stressjes en die zorgden voor de leukste pauzes. Tot slot mag ook mijn familie niet ontbreken, in het bijzonder mijn ouders en mijn zus. Hen wil ik bedanken om mij te steunen in al mijn keuzes, mij te helpen waar mogelijk en om altijd in mij te geloven.

Bedankt.

Abstract

Podcast use in Flanders has been growing over the past few years. The variety and offer of podcasts is already significant and still broadens. This master's thesis focuses on the specific genre of the literary podcast, in which books, authors, literature and the literary field form the subject of interesting talks. The genre can take on different formats (interviews, cosy talks, analyses ...), be hosted by people from different backgrounds (radio makers, critics, hobbyists, teachers ...) and be either quite generic about literature or genre-specific. Since this genre is about literature, it attracts an audience of readers or people who are interested. It is this specific audience that forms the subject of this research.

This thesis starts with a recapitulation of previous research about the Flemish (literary) podcast field and a general framework in which the concept of the (literary) podcast is explained. Further on, I place present an overview of the Dutch-speaking literary podcast field. The discussion of my research about literary podcasts focuses on two main questions: (1) Why do people listen (or not) to literary podcasts or podcasts about books?, and (2) In what way does their listening behaviour influence their reading behaviour? Drawing on the results of my survey, I can conclude that people who both read and listen mostly use literary podcasts as a way to relax, receive tips and inspiration, learn new things, stay informed about the literary landscape and hear writers talk about their books. Furthermore, people who listen more than they read mostly do so because they think reading takes up too much time and because it offers the possibility of multitasking. People who stopped listening to such podcasts did so mostly because of time issues, their dislike of the medium or their preference to focus on only the book. The non-listeners use as common reasons their lack of time, their preference to focus on the book and their lack of interest in the genre. Furthermore, the newness of the medium/genre and the lack of knowledge about it forms a bit of a threshold for some. Next, the results show diverse insights in the impact of the respondents' listening behaviour on their reading behaviour. There is few to no change noticeable in the amount of books they read and there seems to be little impact on their preferred genres. Interestingly, for most listeners there is not that much change in their reading pace and reading behaviour. Nevertheless, some people claim to now analyze more while reading or to read more thoroughly than before. More than ninety percent of the respondents claim that, for them, the function of reading did not change. The people who do experience some change claim that they let those podcasts inspire them and now read for different reasons and in different ways.

Moreover, the interviews with podcast makers made it possible to implement another perspective on Flemish literary podcast listeners. While these interviews are used as supporting material throughout my master's thesis, there is a chapter dedicated to them by focusing on four aspects: (1) popular formats and subjects, (2) the reception of the podcast and the interaction with their audience, (3) the type of listeners they attract, and (4) the amount of Flemish versus Dutch listeners. Lastly, this thesis also discusses how literary podcasts can be used by Flemish players like media players, schools, libraries, bookstores and organisations promoting reading.

Key words: podcast, literature, literary podcast, podcast about books, Flemish podcast field, research

1. Inleiding

“**Podcasting** is one of the most exciting and wonderfully disruptive technologies to emerge in recent history.”
(Geoghegan and Klass 2005, 2)

“Het huwelijk tussen literatuur en podcasts is zo geslaagd. Lezen, luisteren, ontspannen en kennis opdoen gaan hand in hand.” (Iedereen Leest 2022, np)

Podcasts bestaan in verschillende formaten, genres en talen en zijn beschikbaar voor iedereen. Het aanbod is groot en lijkt in Vlaanderen, samen met het podcastgebruik, steeds toe te nemen. Een dankbaar onderwerp om podcasts over te maken, is literatuur. Het genre van de literaire podcast of de boekenpodcast omvat een breed scala aan mogelijkheden, zoals podcasts over een specifieke auteur, over een specifiek boek of een specifieke reeks, over literatuur in het algemeen, podcasts waarin boeken geanalyseerd worden, interviews met schrijvers, boekenwandelingen, enzovoort.

Het vertrekpunt van deze masterthesis is een persoonlijke fascinatie voor het genre. Ik wilde verder ontdekken wat allemaal mogelijk is binnen het genre en nagaan hoe uiteenlopend boekenpodcasts kunnen zijn. Daarnaast was ik benieuwd naar de motivatie van de luisteraars van zulke podcasts: wat zet iemand aan om naar een podcast over boeken te luisteren? Deze nieuwsgierigheid zorgde ervoor dat ik het onderwerp van mijn thesis samen met mijn promotor, Dr. Mariske Broeckmeyer en begeleider van *Iedereen Leest*, Simon Bequoye afgebakend heb: ik zou me focussen op de luisteraars van literaire podcasts. In dit onderzoek staan twee hoofdvragen centraal: (1) Waarom luisteren mensen naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken? En (2) Op welke manier heeft het luistergedrag van boekenpodcastluisteraars impact op hun leesgedrag?

In het eerste hoofdstuk kader ik mijn thesis(onderzoek) in al bestaand onderzoek over en relevante documentatie omtrent (literaire) podcasts in Vlaanderen. Aangezien podcasts via verschillende kanalen en op verschillende platforms verspreid kunnen worden, is het soms niet gemakkelijk om er exacte luistercijfers over te vinden. Dit schets ik kort aan de hand van een paar artikels en interviews. Om een accuraat overzicht te geven van het podcastgebruik in Vlaanderen bespreek ik de resultaten van de Imedigimeter van 2020, 2021 en 2022, waaruit blijkt dat het podcastgebruik in Vlaanderen in stijgende lijn blijft gaan. Verder sta ik stil bij het onderzoek *Ongelijk maar eerlijk. Deel 2: focus op de makers* (2022) van Literatuur Vlaanderen, waarin het meerjarenplan van 2021 tot 2025 besproken wordt, het *Rapport Mediaconcentratie 2022* van Vlaanderen Is Media, en de *Doorlichting van het Vlaams audiovisueel beleid 2021* van Departement Cultuur, Jeugd en Media (Delaere et al. 2021). Ik sluit het hoofdstuk af met een bespreking van het onderzoek *Het podcastlandschap in Vlaanderen* van Annelore Deprez en Kristin Van Damme (Arteveldehogeschool), hun aansluitende artikel *Podcasting in Vlaanderen: de niche voorbij?* (2023) en het artikel *Belgische jongeren zijn digitale veellezers* van *Iedereen Leest* (2021).

Het tweede hoofdstuk bevat een bespreking van de podcast als medium en van de literaire podcast als genre. In het eerste deel bundel ik verschillende definities en zet ik de meest kenmerkende aspecten op een rijtje. Naast een beknopte samenvatting van de geschiedenis van de podcast, bespreek ik twee mogelijke categoriale opdelingen van podcasts, namelijk die van Jennay Horn (2022)

en die van Annelore Deprez en Kristin Van Damme. Vervolgens toont het bestaan van fenomenen zoals podcastfestivals en prijsuitreikingen dat het medium steeds meer algemeen aanvaard wordt in Vlaanderen (en Nederland). In het tweede deel beschrijf ik het genre van de literaire podcast, kaart ik enkele twijfelgevallen aan, zoals audioboeken en cultuurpodcasts, en bespreek ik de figuur van de boekenpodcastmaker. Tot slot schets ik het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap op basis van enkele online lijstjes, die duidelijk maken hoe populair het genre aan het worden is.

Het derde hoofdstuk vormt als het ware de kern van mijn thesis. Om een zo duidelijk en gelaagd mogelijk beeld te kunnen geven van Vlaamse boekenpodcastluisteraars doe ik beroep op mijn enquête voor luisteraars en op de zeven interviews met podcastmakers. In het deel over de enquête onderscheid ik ten eerste drie types boekenpodcastluisteraars, namelijk (1) mensen die luisteren én lezen, (2) mensen die niet luisteren, en (3) mensen die meer luisteren dan ze lezen. Ten tweede sta ik stil bij de motivatie van de (niet-) luisteraars. Ten derde ga ik na of het beluisteren van zulke podcasts invloed heeft op het leesgedrag van de luisteraars. Ten vierde geef ik een overzicht van de (favoriete) podcasts die de respondenten beluisteren of beluisterd hebben, om aan te tonen wat zoal leeft bij de Vlaamse luisteraars. Wel belangrijk om te onthouden, is dat het hier gaat om de meningen van de respondenten die ik met deze enquête bereikt heb, en dus niet de hele Vlaamse populatie. In het deel over de interviews besteed ik aandacht aan vier aspecten: (1) welke onderwerpen en formats schommelingen in de luistercijfers veroorzaken, (2) hoe de literaire podcast ontvangen wordt en hoe de interactie met het luisterpubliek verloopt, (3) welk type luisteraar hun podcast vooral aantrekt, en (4) of er een merkbaar verschil is tussen het aandeel Vlaamse en Nederlandse luisteraars.

In het vijfde hoofdstuk maak ik de omslag naar de praktijk en bedenk ik hoe deze resultaten toegepast kunnen worden op lokaal en bovenlokaal niveau. Ik bespreek er hoe literaire podcasts ingezet zouden kunnen worden in onder andere het onderwijs, bibliotheken en boekhandels, en hoe Vlaamse mediaspelers en ondersteunende instellingen het genre naar voren zouden kunnen schuiven.

Mijn thesis eindig ik met een conclusie waarin ik de grote lijnen van mijn onderzoek bespreek en de belangrijkste bevindingen op een rijtje zet. Tot slot geef ik in een reflecterende paragraaf een overzicht van de sterktes en zwaktes van mijn onderzoek, samen met enkele manieren waarop mijn resultaten gebruikt zouden kunnen worden en verdere ideeën voor onderzoek naar literaire podcasts en podcasts over boeken.

Deze thesis is een samenwerking tussen de Master in de Culturele Studies (KU Leuven) en *Iedereen Leest*, en werd mogelijk gemaakt door *De Wetenschapswinkel*.

1.1. Methodologie

Deze scriptie is een combinatie van een theoretische en een praktische aanpak. De hoofdstukken '2. State of the art' en '3. Luisteren op een afstand' kennen een theoretische basis en worden ondersteund door citaten uit de interviews die ik afgenomen heb. De theoretische laag bestaat uit besprekingen van academische werken, (online) artikels en onderzoeken. De hoofdstukken '4. Onderzoek' en '5. Vertaalslag naar de praktijk' zijn praktischer. Het onderzoekdeel bestaat uit eigen kwantitatief en kwalitatief onderzoek, in de vorm van een enquête en interviews. De combinatie van deze twee soorten onderzoek wordt ook wel '**mixed methods**' genoemd (Vanhaeght 2022-2023, slide 3).

Ten eerste heb ik een enquête opgesteld, waarin ik dieper inga op de persoonlijke motivatie en voorkeuren van de boekenpodcastluisteraars en waarmee ik onderzoek in welke mate het beluisteren van literaire podcasts impact heeft op het leesgedrag. De enquête bevat verschillende antwoordtrajecten, waardoor ik een onderscheid kan maken tussen (1) lezers én luisteraars, (2) niet-luisteraars en (3) luisteraars (mensen die meer luisteren dan lezen). De lengte van de enquête hangt af van het type luisteraar. Ik vond het belangrijk zo'n onderscheid in profielen te maken met oog op mijn eerste onderzoeksvraag. Het lijkt me namelijk net zo interessant om na te gaan waarom mensen *niet* luisteren naar zulke podcasts of waarom ze gestopt zijn met luisteren.

Het maken van deze enquête verliep via *Qualtrics*, een door de KU Leuven goedgekeurd platform om enquêtes op te stellen voor doeleinden zoals een thesisonderzoek. Bij het opstellen van de enquête en het verfijnen van de vragen werd ik ondersteund door mijn thesispromotor, Dr. Mariske Broeckmeyer en mijn onderzoekbegeleider, Simon Bequoye. Vervolgens was het belangrijk de enquête zo breed mogelijk te verspreiden. We zijn erin geslaagd de enquête te delen op de sociale mediaplatformen *Iedereen Leest* en *De Wetenschapswinkel*, via de nieuwsbrief van *Iedereen Leest* en in de Facebookgroep van voormalige en huidige studenten Taal- en letterkunde aan de KU Leuven. Verder heb ik de enquête verstuurd naar vrienden, familie en mijn stageplek van het eerste semester, Uitgeverij Vrijdag. Jozefien De Marrée, mijn contactpersoon van *De Wetenschapswinkel*, heeft het verder ook gedeeld met collega's. Mijn ouders, die leerkracht zijn op twee verschillende middelbare scholen, hebben het ook doorgegeven aan enkele collega's. Vervolgens heb ik de enquête, met de hulp van mijn promotor, via mail gedeeld met mijn Nederlandstalige medestudenten van de Master in de Culturele Studies. Tot slot heb ik een poster ontworpen met daarop een QR-code naar de enquête en die opgehangen in de Faculteit van Letteren in Leuven. De enquête heeft gelopen van 8 januari 2023 tot en met 14 maart 2023 en bereikte in totaal 280 mensen. Als men de antwoorden genuanceerder bekijkt, blijkt het 245 legitieme antwoorden opgeleverd te hebben.

Om in te gaan op de representativiteit van dit onderzoek, is het belangrijk aan te geven dat de vaste luistercijfers er minder toe doen. Op basis van de 245 respondenten kan ik geen veralgemenende representatie van dé Vlaamse (niet-) luisteraar schetsen, omdat de antwoorden zo divers zijn en de Vlaamse bevolking veel breder is dan het publiek dat ik bereikt heb. Toch is het een redelijk groot respondentenaantal en kan er in het licht van mijn specifieke focus wel van een zekere representativiteit gesproken worden: de basis van mijn onderzoek ligt namelijk in de motivatie en het leesgedrag van de respondenten.

Ten tweede interviewde ik voor mijn onderzoek acht podcastmakers (van zeven boekenpodcasts). Ik stuurde e-mails naar verschillende podcastmakers en platformen en kreeg uiteindelijk antwoord van Wim Oosterlinck van *Drie Boeken*, Tom De Cock van *Groen Gebladerte*, Daan Doesborgh van *De Poëziepodcast*, Jaap Friso van *De Grote Vriendelijke Podcast*, Anton de Goede van *Lees Dees*, Luc De Keersmaecker van *Boekenpraat*, en Sarah Logghe en Trees Accou van *Bende van het Boek*. Deze interviews heb ik in maart en april op locatie, online én telefonisch afgenomen, met als doel meer te weten te komen over het (boeken)podcastgebruik in Vlaanderen. Ik probeer hiermee zeker niet een representatief overzicht te geven, maar wil net een dieper inzicht bieden in boekenpodcasts en het luisterpubliek van specifieke podcasts. Praten met mensen die vertrouwd zijn met het podcastmedium en het boekenpodcastgenre heeft me enorm geholpen.

Tot slot heb ik voor zowel de enquête als voor de interviews een document van geïnformeerde toestemming opgesteld. Hierin leg ik uit wat het doel van mijn onderzoek is, wat ik van plan ben met

de enquête/het interview, hoe ik de resultaten zal gebruiken, dat de enquête/het interview onderdeel is van mijn thésisonderzoek aan de KU Leuven en dus als thesis gepubliceerd zal worden. Verder vermeld ik ook dat het onderzoek in samenwerking met *Iedereen Leest* gebeurt en dat zij dus aan de slag kunnen gaan met mijn resultaten. De enquête startte met dit document, waardoor iedereen die deelnam op de hoogte was en akkoord ging door de enquête in te vullen. Voor de interviews heb ik de betrokken podcastmakers een document gegeven dat ze me ondertekend terug bezorgd hebben.

Ik wil hier ook nog even plaats maken om de respondenten van mijn enquête en de acht boekenpodcastmakers die ik mocht interviewen hartelijk te bedanken.

1.2. Keuzes

In deze masterthesis verwijs ik naar dit specifieke podcastgenre door de termen ‘literaire podcast’, ‘podcast over boeken’ en ‘boekenpodcast’ te gebruiken. De termen betekenen quasi hetzelfde en ze leiden vaak tot gesprekken over lezen, met enkele nuanceverschillen. De literaire podcast beslaat – in mijn interpretatie – de literaire wereld en de literatuur in het algemeen, terwijl de boekenpodcast of de podcast over boeken zich eerder toespitst op boeken. Dit kleine betekenisverschil zorgt ervoor dat ik de twee soorten vaak naast elkaar gebruik. Ik omarm de diversiteit van het genre en het feit dat het verschillende vormen en formats kan aannemen. Toch zijn er een aantal rand- en twijfelgevallen. Zo beschouw ik in deze scriptie radioprogramma’s en live gesprekken met auteurs die later als podcast online gezet worden ook als podcast (terwijl ik me ervan bewust ben dat dit voor sommigen geen echte podcasts zijn). Audioboeken en voorleesverhalen beschouw ik niet als literaire podcasts of boekenpodcasts omdat die laatste twee *over* boeken gaan en niet zoals de eerste twee boeken zijn. Een twijfelgeval is het fenomeen van de cultuurpodcast, waarin men mensen van meerdere culturele domeinen of aspecten van het bredere culturele veld bespreekt. Literatuur wordt hier af en toe aangehaald, maar niet consequent of in elke aflevering. Of dit effectief een literaire podcast is of niet laat ik in deze thesis in het midden.

Vervolgens lijkt dit me de plaats om een paar structurele en vormelijke keuzes te verklaren. Via *Qualtrics* verkreeg ik een PDF-document met alle antwoorden van de enquête. Dit bestand heb ik toegevoegd aan mijn bijlagen en ik verwijs hiernaar in mijn thesis aan de hand van (‘Resultaten onderzoek’ 2023, np). Bij de tabellen, grafieken en opsommingen verwijs ik naar ‘Resultaten onderzoek’ om aan te tonen dat ik me hiervoor op dat bestand gebaseerd heb. Op basis van de informatie in dit document heb ik op consequente wijze eigen tabellen en grafieken gemaakt. Deze figuren heb ik telkens voorzien van passende ondertitels. Daarnaast heb ik in de extra antwoorden van de respondenten taalfouten aangepast (aan de hand van vierkante haakjes). Voor de interviews heb ik alle gebruikte antwoorden in een document ‘Transcripties interviews’ gebundeld. Als ik in mijn tekst verwijs naar een interview, dan ziet dat er als volgt uit: (Achternaam 2023, ‘Transcripties interviews’, np). De gebruikte citaten zijn goedgekeurd door de betrokken podcastmakers (zie bijlage ‘Bewijs toestemming’).

Verder staaf ik hier ook kort een keuze op vlak van bronnenweergave. Op vraag van *Iedereen Leest* geef ik bij elk artikel dat ik van hen gebruik ‘Iedereen Leest’ als auteur op in plaats van de individuele auteur. De referenties naar deze artikels zien er als volgt uit: (Iedereen Leest jaartal, np) of (Iedereen Leest, geraadpleegd in 2023, np), afhankelijk van het feit of het artikel een datum bevat. In mijn bibliografie wordt ‘Iedereen Leest’ daarom ook als auteur beschouwd.

2. State of the art

In dit hoofdstuk kader ik mijn onderzoek in de al bestaande bevindingen omtrent (literaire) podcasts. Veel onderzoek naar de luisteraars van boekenpodcasts – of zelfs van podcasts in het algemeen – in Vlaanderen bestaat er niet. Hieronder schets ik wat er al onderzocht werd en wat de belangrijkste bevindingen van die onderzoeken of artikels zijn. Ik bespreek ook kort hoe mijn thesis zich hier tegenover verhoudt.

2.1. Podcasts en exacte luistercijfers: een moeizaam huwelijk

Onderzoek naar het luistergedrag bij podcasts is enorm interessant, maar niet zo gemakkelijk. Hoewel in tijden van online streaming veel mogelijk en beschikbaar is, zijn er een paar drempels bij het achterhalen van exacte luistercijfers. Zo geeft onder andere *RadioVisie* aan hoe moeilijk het is om exacte aantallen bij te houden:

Podcasts zijn ook in ons land op enkele jaren alomtegenwoordig geworden in de Vlaamse media- en cultuurwereld, al wordt het stilaan een onoverzichtelijk kluwen om er je weg in te vinden. In tegenstelling tot radio heb je er ook geen echte ‘luistercijfers’ van. Podcasts, zolang ze (voorlopig) nog gratis zijn, kunnen vaak via tal van platformen worden beluisterd en dat maakt het niet zo eenvoudig om globale objectieve cijfers bijeen te sprokkelen (“Populairste podcasts in Vlaanderen” 2021, np)

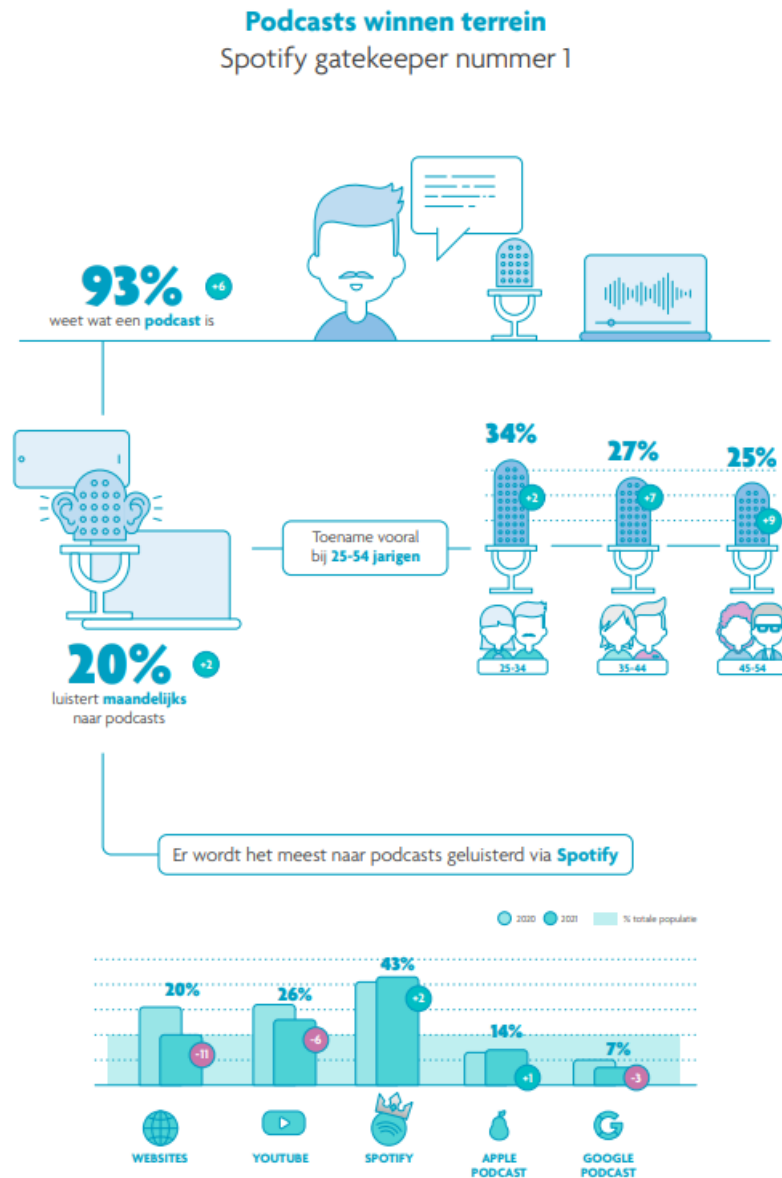
Ook Tom De Cock, radio- en televisiepresentator, schrijver en podcastmaker, beaamt dit. Hij heeft “geen vastomlijnd idee” (De Cock 2023, ‘Transcripties interviews’, np) van de luisteraantallen van zijn podcast, deels omdat dit niet in eigen handen ligt – hij maakt de podcast in opdracht van de radio-omroep VRT, maar ook “omdat die op heel veel verschillende platformen gepubliceerd wordt” en “bovendien ook nog [...] in the air uitgezonden [wordt]” (ibid., np). Podcasts kunnen verspreid worden via verschillende kanalen, waaronder onder andere streamingwebsites, apps als *Spotify* en *iTunes* en websites van radiozenders. De Cock noemt dit “een van de handicaps” (ibid., np) van podcasts: “je [moet eigenlijk] al heel veel [...] samenleggen om het bereik van uw podcast te berekenen” (ibid., np). De brede distributie van het medium maakt het nu eenmaal moeilijk om een allesomvattend te creëren.

Ook Annelore Deprez en Kristin Van Damme merken op dat er “opvallend [...] weinig gegevens [...] beschikbaar zijn rond podcastgebruik [...] in Vlaanderen [...] en vooral rond hoe podcasts onthaald worden door de luisteraars” (2023, np). Ze geven aan dat er wel heel wat vraag is naar zulke recente en correcte cijfers, vooral uit de hoek van de makers zelf (ibid., np). Een van de geïnterviewden – een podcastmaker – vertelde hen het volgende: “Algemeen weten we niet wat de meest beluisterde podcast is in Vlaanderen. Dat maakt het ook moeilijk om te monetizen. We hebben geen concrete cijfers” (in ibid., np). Deprez en Van Damme vermelden de Imedigimeter als bron voor betrouwbare data (ibid., np). De Imedigimeter is een nuttige bron in relatie tot mijn thesisonderzoek omdat het “het bezit en gebruik van media en ICT in Vlaanderen [monitort] en peilt naar de attitude van de bevolking ten opzichte van technologische ontwikkelingen” (De Marez et al. 2022, 6). Ik haal hieronder enkele van hun resultaten aan om mijn onderzoek te kaderen.

2.2. Praktisch kader: onderzoek naar podcasts in Vlaanderen

2.2.1. Podcastgebruik in Vlaanderen: Imec Digimeter

De resultaten van de Imec Digimeter kunnen bijdragen tot een beter begrip van de luistercijfers van (literaire) podcasts. In het verslag van de Digimeter van 2021 wordt aangegeven dat steeds meer mensen naar podcasts luisteren en dat *Spotify* een steeds populairdere applicatie wordt om podcasts op te beluisteren (Sevenhant et al. 2021, 59, 63). De Digimeter bekroont het platform zelfs als “gatekeeper nummer 1” van 2021 (ibid., 59).

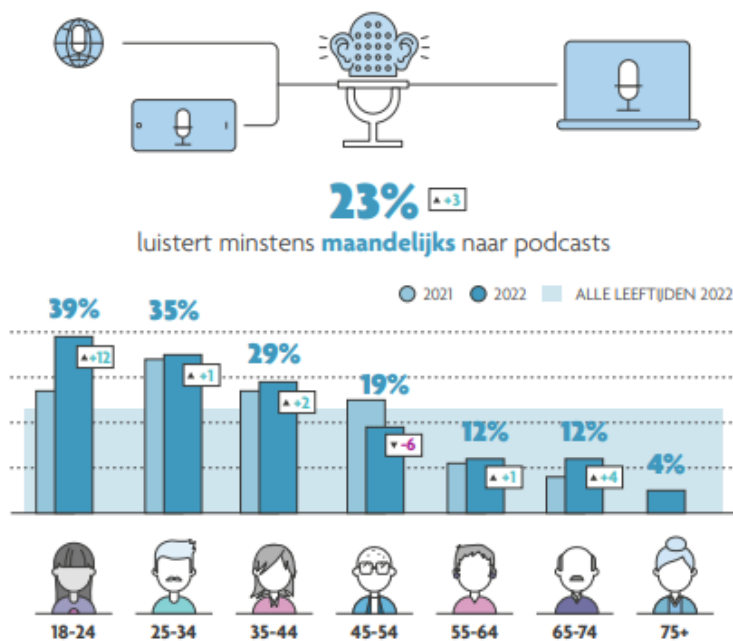
Figuur 1. Sevenhant et al., *Imec Digimeter*, 2021. ‘Podcasts winnen terrein,’ pp. 59.

De grafiek in Figuur 1 toont iets specifieker welke platforms vooral gebruikt worden om podcasts te beluisteren. *Spotify* spant hier – letterlijk en figuurlijk – de kroon en ook *YouTube* en streamingwebsites worden frequent gebruikt (ibid., 59). De grafiek vergelijkt 2020 met 2021 en toont zo aan dat het gebruik van *Spotify* en *Apple Podcast* in stijgende lijn gaat (ibid., 59). Ook de resultaten van 2022

presenteren *Spotify* in deze “gatekeeperpositie” (De Marez et al. 2022, 23). Aanvullend linkt de Digimeter de keuze voor bepaalde platformen aan leeftijd: in 2021 blijken jongere mensen eerder diensten als *Spotify* en *YouTube* te gebruiken en ouderen apps en websites zoals *VRT MAX* (Sevenhant et al. 2021, 63). Uit de resultaten van 2022 blijkt dat vooral ouderen de weg van de “apps/websites van Vlaamse mediamerken” (De Marez et al. 2022, 23) bewandelen.

In het luisterprofiel van de Vlaamse podcastluisteraars was in 2020 al een belangrijke verandering “van exploratie naar integratie in consumptiepatronen” (Vandendriessche et al. 2020, 61) te zien. Waar het medium initieel voornamelijk gebruikt werd om nieuwe dingen te ontdekken en om mee te experimenteren, wordt het door steeds meer mensen standaard gebruikt en lijkt het als het ware ingeburgerd te zijn.

In het verslag van de Digimeter van 2020 werd bekeken hoe frequent er in 2018, 2019 en 2020 naar podcasts geluisterd werd in Vlaanderen (ibid., 76). Interessant hier is de verandering – en meer bepaald de daling – in het aantal mensen dat het medium niet kent: in 2018 was dit 29%, terwijl dit in 2020 13% is (ibid., 61, 76). Als men hier vervolgens de cijfers van 2022 bijhaalt, wordt duidelijk dat de dalende lijn blijft aanhouden: het algemene percentage mensen die het medium niet kennen, is in 2022 slechts 7% (De Marez et al. 2022, 23).

Figuur 2. De Marez et al., *Imec Digimeter*, 2022. ‘23% luistert minstens maandelijks naar podcasts,’ pp. 23.

Over het algemeen bevestigen de resultaten van 2022 die van de vorige jaren, zoals te zien is in Figuur 2. De Digimeter concludeert zelfs dat “23% (+3) van de Vlamingen [...] minstens maandelijks naar een podcast [luistert]” (De Marez et al. 2022, 23). Er valt tevens van af te leiden dat het podcastgebruik door de leeftijdscluster van de 18- tot 24-jarigen toegenomen is (ibid., 23).

2.2.2. Documentatie over podcasts in Vlaanderen

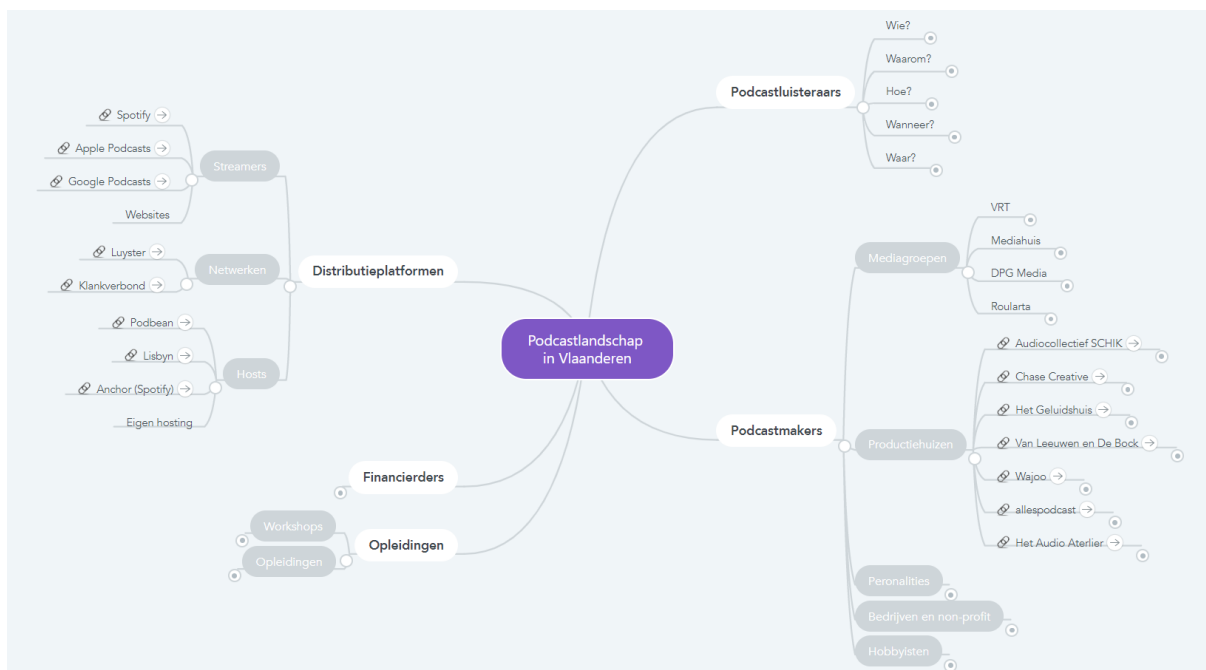
Literatuur Vlaanderens onderzoek *Ongelijk maar eerlijk. Deel 2: Focus op de makers* (2022) dient als een actueel en passend kader voor dit thesisonderzoek. Hun meerjarenplan van 2021 tot 2025 schenkt namelijk aandacht aan literaire vernieuwing (“2021-2025. Aanzet tot meerjarenplan” 2020, 16). Er was een bepaalde nood om onder andere boekenpodcastmakers te bespreken in het kader en de werking van *Literatuur Vlaanderen* (ibid., 16). In dit meerjarenplan wordt vervolgens benadrukt dat technologische en digitale ontwikkelingen invloed hebben op en nieuwe mogelijkheden creëren voor de literatuur in de brede zin (ibid., 16). *Literatuur Vlaanderen* zou willen inspelen op die vernieuwing en die bevorderen (ibid., 16). Men wil het mogelijk maken om individuele creatieve makers te ondersteunen (ibid., 16). Hiermee wordt voornamelijk bedoeld op de vele technologische ontwikkelingen in de boekwereld, waaronder ook literaire podcasts. Er is dus sprake van een zekere verschuiving, waarbij makers zoals podcastmakers vanaf nu “beperkte productie- en promotiesteun kunnen krijgen” (ibid., 17).

Daarnaast merkt *Vlaanderen Is Media* in het *Rapport Mediaconcentratie 2022* op dat het podcastaanbod op de platformen van mediagroepen – zoals de VRT – steeds toeneemt (“Rapport Mediaconcentratie 2022”, geraadpleegd in 2023, np). Zo is er op VRT MAX onder de categorie ‘Podcasts’ keuze uit verschillende soorten en genres.

Vervolgens meent het Departement Cultuur, Jeugd en Media in *Doorlichting van het Vlaams audiovisueel beleid 2021* dat podcasts steeds meer aandacht krijgen en dat de cijfers in stijgende lijn werken (Delaere et al. 2021, 123). Deze groeiende belangstelling opent volgens het Departement wegen “voor een sector die door het beperkt aantal Vlaamse afnemers vaak naar het buitenland moet kijken” (ibid., 194).

2.2.3. Bestaand onderzoek naar podcasts (en podcastluisteraars) in Vlaanderen

Een eerste relevant onderzoek in het licht van mijn thesis is *Het podcastlandschap in Vlaanderen* van Annelore Deprez en Kristin Van Damme, onderzoekers aan de Arteveldehogeschool (Gent). Binnen het onderzoeksveld Communicatie, Media en Design van Arteveldehogeschool en in opdracht van het VAF – het Vlaams Audiovisueel Fonds – onderzoeken ze hoe de podcast gebruikt en ontvangen wordt. Hun doel is om “inzicht te krijgen in het podcastlandschap van Vlaanderen en welke rol VAF in dit landschap betreffende subsidiëring kan innemen” (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 2). In het licht van deze masterproef heb ik besloten me enkel op dat eerste deel te focussen, namelijk het onderzoek naar het Vlaamse podcastlandschap. Deprez en Van Damme richten zich op de podcast in het algemeen en dus niet – zoals mijn onderzoek – op een specifiek podcastgenre. Ze bespreken de verschillende betrokken partijen in het podcastlandschap: ‘podcastluisteraars’, ‘podcastmakers’, ‘distributieplatformen en netwerken’, ‘financierders’ en ‘opleidingen’ (ibid., 13). Ze presenteren aan de hand van een schema het Vlaamse podcastlandschap met alle stakeholders en besteden hierbij aandacht zowel aan de Vlaamse context als aan de aanwezige buitenlandse invloeden (ibid., 13):

Figuur 3. Van Damme, Kristin. 2021. 'Podcastlandschap in Vlaanderen,' *mindmeister.com*, vermeld in Deprez en Van Damme "Het Podcastlandschap in Vlaanderen," pp. 13. bit.ly/podcastlandschapVlaanderen.

Het interactieve schema (Figuur 3) bevat doorverwijslinks: bij sommige onderdelen staat een pijltje en een bijlage-icoontje. Als men daarop klikt, wordt men doorverwezen naar dat platform of die website, waardoor alle informatie over het podcastlandschap in dit ene schema lijkt te zitten.

Hoewel het moeilijk is om in hun onderzoek naar podcastluisteraars duidelijke cijfers te bemachtigen, valt in de data die wel te vinden zijn op dat de interesse in podcasts enorm gestegen is (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 14). Deprez en Van Damme voegen een grafiek uit *Google Trends* toe waarin te zien is hoe deze belangstelling geëvolueerd is (ibid., 14) en verwijzen naar de gegevens van de Imec Digimeter van 2020 (ibid., 15). Hierboven besprak ik naast de resultaten van 2020 ook die van 2021 en 2022, waardoor ik hier de bespreking van Deprez en Van Damme niet ga overlopen. Wel haal ik hun opdeling van de Vlaamse podcastgebruiker aan: (1) de "geen gebruiker", (2) de "zelden tot maandelijks"-gebruiker en (3) de "wekelijks of meer"- of "hard core"-gebruiker (ibid., 17). Deze opdeling verrijken ze verder door rekening te houden "met demografische gegevens, het bezit van toestellen, het gebruik van podcastplatformen en andere mediaplatformen, en hun digitale vaardigheden" (ibid., 18). Nadien bekijken ze deze types in relatie tot andere aspecten, namelijk "de 'disruptiefheid' van hun mediaconsumptie, hun attitudes t.a.v. technologie en hun digitale vaardigheden" (ibid., 18). In onderstaand schema breng ik deze opdeling en hun resultaten overzichtelijk bij elkaar:

Type gebruiker	Schets	Video- en muziekconsumptie	Attitude t.o.v. technologie	Basis digitale vaardigheden
'geen gebruiker'	<ul style="list-style-type: none"> ° Meer 60-plussers ° Meer korter geschoolden ° Minder bezit van elektrische toestellen zoals laptop of smartphone 	<ul style="list-style-type: none"> ° Vooral niet-disruptief ° Vaak klassieke consumptie ° Type: 'klassieke tv kijker' 	<ul style="list-style-type: none"> ° Minst positief ten opzichte van technologie ° Minder (goed) mee met technologische veranderingen 	<ul style="list-style-type: none"> ° Vaker moeilijkheden hiermee
'zelden tot maandelijks gebruiker'	<ul style="list-style-type: none"> ° Iets meer korter geschoolden dan groep 3 ° Vaker podcasts via websites 			
'wekelijks tot meer gebruiker'	<ul style="list-style-type: none"> ° Meer mannen ° Leeftijd: vooral tussen 25-35 jaar ° Meer hogeschoolden ° Meer via Spotify (minder via websites) 	<ul style="list-style-type: none"> ° Meer disruptief ° Type: 'zelfbeschikkende streamer' ° Muziek luisteren: vooral via nieuwe kanalen (Spotify, YouTube) 	<ul style="list-style-type: none"> ° positievere houding ten opzichte van technologie 	

Figuur 4. 'De drie types podcastgebruikers volgens Deprez en Van Damme,' gebaseerd op Deprez en Van Damme, pp. 17-18.

Bovenstaande tabel toont de significantste verschillen tussen de drie gebruikerstypes. Zo bestaat de groep niet-gebruikers uit meer 60-plussers en meer mindergeschoolden dan de andere groepen, terwijl de groep hardcore-gebruikers meer luisteraars uit de leeftijdscategorie 25 tot 35 jaar en meer hogeschoolde luisteraars bevat (ibid., 18). Die laatste gebruiken ook vaker *Spotify*, terwijl de tweede groep voornamelijk van websites gebruikmaakt (ibid., 18). Verder verschillen de niet-gebruikers en de hardcore-gebruikers ook op vlak van ander mediagebruik: de eerste groep is veel klassieker dan de tweede (ibid., 18). Ook hebben deze niet-gebruikers een kritischere opvatting van technologie, waarin ze verschillen van de hardcore-gebruikers, die er positiever tegenover staan en er sneller mee weg zijn (ibid., 18).

Belangrijk om toe te voegen aan de laatste kolom van de tabel is dat "ongeveer 20% van Vlaanderen toch moeilijkheden ervaart bij basis digitale vaardigheden" (ibid., 18). Zoals te zien is in Figuur 4 zijn deze moeilijkheden veelal te merken bij het eerste type gebruiker, wat te maken kan hebben met het feit dat daar meer 60-plussers in zitten dan in de twee andere groepen (ibid., 18). Toch mag men niet enkel hiervan uitgaan – dat blijkt ook uit de resultaten van de Digimeter: "ook een niet te negeren deel van Vlamingen jonger dan 40 jaar [ervaart] deze moeilijkheden" (ibid., 18).

Vervolgens bekijken Deprez en Van Damme de verschillende podcastattitudes. Hieruit blijkt onder andere dat "podcasts lenen tot multitasking" (ibid., 20). Men kan er namelijk naar luisteren terwijl men iets anders doet, zoals wassen, strijken of poetsen (ibid., 20). De rest van hun onderzoek focust zich op de andere stakeholders en is minder van toepassing op mijn thesisonderzoek.

Een tweede artikel dat van belang is voor dit onderzoek is *Podcasting in Vlaanderen: de niche voorbij?* (2023). Het is deels een samenvattend artikel van het onderzoek van Deprez en Van Damme dat ik net besproken heb. Ze verduidelijken er het uitgangspunt van hun onderzoek naar het Vlaamse podcastlandschap:

Podcasts lijken vandaag overal. Van kranten tot meubelwinkels, beleggers als gezondheidscoaches: iedereen komt op de markt met een podcast. [...] De laatste jaren is de vraag naar podcasts sterk gegroeid, en die trend blijft zich voortzetten. Maar is Vlaanderen ook echt helemaal in de ban van podcasts? (Deprez en Van Damme 2023, np)

Het valt Deprez en Van Damme op “dat het actief gebruik van podcasts [...] een **kritische massa heeft bereikt** van innovators en early adopters. Deze groep is volgens de diffusietheorie [...] groot genoeg om de massa Vlamingen te overtuigen van het medium” (ibid., np). Er valt een zekere stijging te zien in het podcastgebruik en een daling in het aantal mensen dat het podcastmedium niet kent (ibid., np). Ze vinden het ook opmerkelijk dat men in het algemeen vooral wekelijks of maandelijks podcasts beluistert in plaats van elke dag (ibid., np). Over de kanalen en platformen die gebruikt kunnen worden voor het beluisteren van podcasts concluderen ze het volgende: “podcasts luisteren via websites [is] heel sterk [...] gedaald [...] aangezien Vlamingen, maar ook podcastmakers de meest gebruiksvriendelijke weg hebben (moeten) vinden naar de grote podcastplatformen” (ibid., np).

Deprez en Van Damme staan verder ook stil bij de vraag waarom men podcasts beluistert, een vraag die in het licht van mijn specifieke onderzoek een significante input kan zijn:

Opvallend is dat alle leeftijdsgroepen podcasts beluisteren om **dingen bij te leren**. [...] Volgens het grootschalige *Digital News Report* (2019) zijn de belangrijkste redenen om naar podcasts te luisteren om **op de hoogte gehouden te worden van bepaalde onderwerpen** of uit **persoonlijke interesse** [...] en om **iets nieuws te leren** [...]. Andere motivaties om te luisteren zijn om **tijd te vullen** [...] en om **eens iets anders dan muziek** te horen” (ibid., np, cursivering toegevoegd door mij)

Deze interessevelden en motivaties hangen vaak vast aan een bepaalde leeftijd. Zo zouden luisteraars van oudere leeftijd eerder naar podcasts luisteren om mee te zijn en gebruiken jongeren podcasts eerder als middel tegen verveling of als ontspanning (ibid., np).

Een derde artikel is *Belgische jongeren zijn digitale veellezers* (2021a) van *Iedereen Leest*, waarin vertrokken wordt bij het PISA-onderzoek van 2018 (Iedereen Leest 2021a). PISA staat voor “Programme for International Student Assessment” (“What is PISA?”, geraadpleegd in 2023, np) en is een onderzoek waarin de kennis en vaardigheden van vijftienjarigen in onder andere lezen getest wordt (ibid., np, vrije vert.). Dit onderzoek toonde aan “dat vijftienjarigen steeds vaker online en uit praktische overwegingen lezen” (Iedereen Leest 2021a, np). Jongeren zouden “Digitale veellezers” (ibid., np) zijn en het blijkt nodig om in te zetten op hun “[d]igitale vaardigheden” (ibid., np), dit bijvoorbeeld in het onderwijs. Het artikel baseert zich op onderzoek van Orhan Agirdag en Jan Elen, professoren en onderzoekers aan de KU Leuven, die vinden dat literaire podcasts een rol kunnen spelen in de pogingen om kinderen en jongeren in (aangenaam) contact te brengen met boeken en verhaaltjes (ibid., np). De onderwijswereld zou op die onderzoeksresultaten kunnen inpijpen door de digitale geletterdheid en technologie nog meer te verwerken in het onderwijs (ibid., np). Leerkrachten zouden bijvoorbeeld een actie of een opdracht kunnen uitdokteren rond het gegeven van literaire podcasts. Het blijkt “dat digitale geletterdheid en leesvaardigheid hand in hand gaan en elkaar versterken” (ibid., np), wat veel mogelijkheden schept binnen het onderwijs (cf. 5. Vertaalslag naar de praktijk).

3. Luisteren op een afstand: over de podcast in al haar aspecten

3.1. Een tocht door de podcastwereld: op zoek naar de eigenheid van de podcast

3.1.1. Op zoek naar een allesomvattende definitie: over de eigenheid van de podcast

Het Van Dale-woordenboek beschrijft de podcast als een “digitale uitzending waarbij een audiobestand op internet wordt gezet zodat het kan worden gedownload of gestreamd om het te beluisteren” (“podcast”, toegevoegd in 2006, np). Het woord komt van het Engels en is een samentrekking van de woorden *iPod* en *broadcast* (ibid., np). Hoewel er in de term zelf verwezen wordt naar de iPod, heeft men er niet per se een nodig om podcasts te kunnen beluisteren: “Geen enkele groep of geen enkel bedrijf heeft controle over ook maar één aspect van podcasting, van de hardware en software die gebruikt wordt om podcasts te maken, naar de hardware en software die gebruikt wordt om naar podcasts te luisteren. Het is iedereens zaak” (Geoghegan and Klass 2005, 2, letterlijke vert.). Michael W. Geoghegan en Dan Klass, auteurs van *Podcast Solutions: The Complete Guide to Podcasting* (2005) noemen podcasts “Audio on the web” (ibid., 5) en definiëren het als “audiocontent, beschikbaar op het internet, dat automatisch naar je computer of MP3-speler doorgezonden kan worden” (ibid., 5, letterlijke vert.). Er bestaan verschillende “platformen waar podcasts worden aangeboden vanuit de databanken zodat ze tot bij de luisteraars geraken” (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 29), ook wel ‘streamers’ genoemd (ibid., 29). Enkele voorbeelden van bestaande platformen en apps zijn *iTunes*, *Google Play Music*, *Pocket Casts*, *Stitcher* (Depré 2017, np), *Podimo*, *Apple Podcasts* en *Spotify* (Redactie Streamwijzer 2022, np), maar deze opsomming is zeker niet exhaustief.

Eva Moeraert, podcastkenner- en maakster en coördinator en docent binnen het postgraduaat ‘Podcasting’ aan de Arteveldehogeschool, beschouwt ‘podcast’ als “een containerbegrip” (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 10) en somt enkele kenmerkende aspecten van de podcast op, zoals “Audioverhaal”, “Democratisch”, “Online first”, “Niche”, “Episodes/abonneren/volgen”, “Smartphone”, “Heel persoonlijk” en “On demand” (ibid., 10). Hier ga ik op enkele van deze kenmerken wat dieper in. Zo zou de podcast een “audioverhaal” zijn, waarbij men “stem, geluid en muziek [kan] combineren, maar [waarbij] het verhaal [centraal] staat” (ibid., 10). Daarnaast is het een gedeeltelijk “democratisch medium” (ibid., 12): iedereen kan het gebruiken en maken, maar niet iedereen beschikt over de middelen, kennis of kundigheid om “audio-technisch én inhoudelijk een kwalitatief audioverhaal neer[te zetten]” (ibid., 12). Met ‘on demand’ wordt bedoeld dat het altijd en overal geraadpleegd kan worden (Geoghegan and Klass 2005, 7, vrije vert.). Ook de VRT haalt dit verplaatsbare element van de podcast aan in haar definitie van de podcast: “je luistert waar en wanneer je ook maar wil naar nieuws, entertainment of persoonlijke verhalen” (“Welke podcasts ...”, geraadpleegd in 2023, np). Dit kenmerk van de podcast wijst ook op een zekere vrijheid die inherent is aan het medium. Men kan een podcastaflevering ook pauzeren of stoppen wanneer men wil (Berry 2016, 12, vrije vert.) en men kan zich (meestal gratis) abonneren op specifieke podcasts (Geoghegan and Klass 2005, 6, vrije vert.). Verder is een podcast ook “tijdloos”: ze “blijft online staan” en is steeds beschikbaar en raadpleegbaar (De Cock 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Het is net deze eigenschap die “een podcast een derde, vierde of vijfde leven [geeft]” (ibid., np). Deze verschillende levens en de toepasbaarheid ervan op verschillende momenten is wat Tom De Cock verstaat onder “de kracht van de podcast” (ibid., np). Het is aan de luisteraar van de podcast om te beslissen “wanneer

én naar welke podcastaflevering hij/zij luistert” (Deprez en Van Damme 9). Er is dus sprake van een andere manier van omgaan met “controle en keuze” (Newman 2019, 62, letterlijke vert.). Bij radio daarentegen volgt de luisteraar de agenda van een bepaalde radioshow (ibid., 62, vrije vert.), terwijl je bij podcasts volledig zelf kan kiezen naar wie of naar welk specifiek onderwerp je wil luisteren.

Daarnaast vereist de podcast een soort actieve participatie van de luisteraars. Podcasting zou een “pull medium” (Berry 2016, 12) zijn, wat inhoudt dat “de luisteraar actiever is bij het selectie- en planningsproces” (ibid., 12, letterlijke vert.). Doordat de podcastluisteraar veel zelf kan kiezen, liggen de autonomie en de actieve participatie hoger bij podcasts dan bijvoorbeeld bij radio (ibid., 12, vrije vert.). Het is ook veelzeggend dat Tom De Cock het inspelen op de verbeelding van de luisteraar “iets heel specifiek[s] voor audio” (De Cock 2023, ‘Transcripties interviews’, np) vindt. Hij beschouwt de podcast als een medium waar je “sfeer mee [kan] scheppen” (ibid., np) en waarmee je beelden kan opwekken “met heel weinig middelen” (ibid., np).

Vervolgens maakt het algemene format van de podcast, waarbij je afleveringen kan beluisteren op het moment dat ze gepubliceerd worden, maar waarbij je evengoed kan wachten met het beluisteren ervan of het kan herbeluisteren, een activiteit als “binge listening” (Berry 2016, 16) mogelijk. De naam van dit fenomeen doet denken aan ‘bingewatchen’, wat de situatie waarin men “langdurig onafgebroken tv kijk[t]” (Van Dale, “bingewatchen”, toegevoegd in 2018, np) beschrijft. ‘Binge listening’ wijst dus op de situatie waarin iemand meerdere afleveringen of audio-opnames na elkaar beluistert.

Een ander kenmerk van de podcast is dat het persoonlijk en intiem is. Richard Berry, hoofddocent aan de School van Media & Communicatie en aan de Universiteit van Sunderland (Berry 2020, np, vert.), meent dat mensen vooral met hoofdtelefoons naar podcasts luisteren en dat er een zekere trend is van mensen die in hun eentje luisteren (Berry 2016, 13, vrije vert.). Volgens hem leidt dit tot een “heel persoonlijke en enorm geprivatiseerde (en intieme) ruimte waarin content geconsumeerd wordt” (ibid., 13, letterlijke vert.). Volgens podcastmaker Helen Zaltzman onderhouden de maker en luisteraar ook een intieme relatie (ibid., 13, vrije vert.): “Wanneer mensen hoofdtelefoons dragen, praat je eigenlijk rechtstreeks in hun hoofd” (Zaltzman in Taylor 2015, in Berry 2016, 13, letterlijke vert.). Wim Oosterlinck bevestigt dit: “Als je luistert naar iets, zitten die mensen precies bij [jou] en je stelt je dat voor”, wat “de ervaring [...] heel intiem [maakt]” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Podcasting manifesteert zich namelijk als “één-op-één in plaats van één-tegen-velen” (Spinelli and Dann 2019, 77, in Bonini 2022, np, letterlijke vert.). Daarnaast menen ook Sara Logghe en Trees Accou van boekenpodcast *Bende van het Boek* dat de podcast “heel persoonlijk” (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np) is, net omdat de luisteraar vele uren doorbrengt met naar de stem van de makers te luisteren (ibid., np). Ook Annelore Deprez en Kristin Van Damme stippen dit persoonlijke aspect aan: “Er zijn de podcastmakers die een (vaak persoonlijk) verhaal vertellen, maar ook voor de luisteraars is het erg persoonlijk [...]. Hierdoor wordt podcast luisteren vaak vrij intiem: het is de luisteraar en de podcast” (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 10). Ze nuanceren hun uitspraak nog door aan te geven dat dit intieme “minder het geval [is] voor bv. interviewpodcasts of hostpodcasts” (ibid., 11).

Daarnaast straalt het podcastmedium een bepaalde vrijheid uit: podcasts zouden “niet zo hard aan regels gebonden [zijn; z]owel qua duur, inhoud [als] structuur” (sl in ibid., 10). Met deze “vrijheid” (Berry 2016, 9, letterlijke vert.) lijkt de podcast af te wijken van het radioprincipe: de podcast moet

zich niet houden aan strikte tijdstippen (ibid., 9, vrije vert.) of aan een “linear broadcast ‘slot’” (ibid., 9). Wim Oosterlinck vindt dit vrijheidsprincipe ook een van de voordelen van het medium:

Ik wou graag [...] iets doen met boeken [...] en ik wou graag ook een lang gesprek [...] omdat ik dat op de radio eigenlijk [niet kan]. Mijn werk is radiopresentator, en dan beperken gesprekken zich normaal tot zo 2 minuten, 43 seconden, en ik dacht van dat mag wel eens wat langer. [...] Ik heb eigenlijk ook beslist dat [...] de podcast van mij is. [...] [Vooraf om het volgende:] als ik goesting heb om vandaag [een] podcast te doen die tien minuten duurt, [...] dan doe ik dat. En als ik goesting heb om volgende week [een podcast van] vijf uur [op te nemen], dan doe ik dat ook. (2023, ‘Transcripties interviews’, np)

‘Vrijheid’ valt ook anders te interpreteren. Zo kadert Adam Curry in het voorwoord van *Podcast Solutions* (2005) dat het tegenwoordig voor iedereen mogelijk is om een podcast te maken en dat men er over alles kan praten (in Geoghegan and Klass 2005, xvi, vrije vert.). Dit medium is voor Geoghegan en Klass net zo fascinerend omdat iedereen het kan aanpakken zoals men wil (ibid., 2, vrije vert.). Buiten een microfoon, een computer of laptop en interessante of leuke content heeft men er zo goed als niets voor nodig (ibid., 2, vrije vert.). Hieruit blijkt ook dat de podcast een heel toegankelijk medium is (Wrather 2016, 44, vrije vert.).

Vervolgens zou het podcastmedium uitgerust zijn om te multitasken. Dit kwam ook al uit de bus bij het onderzoek van Deprez en Van Damme (cf. 2.2.3.). Roman Mars noemt de podcast “the multitasking medium” (vert. ‘hét multitaskend medium’; in Steuer 2015, in Berry 2016, 14). In een drukke wereld als deze is het soms makkelijker om bepaalde activiteiten te combineren (Berry 2016, 14, vrije vert.). Een podcast kan men beluisteren op een moment naar keuze, zoals tijdens een treinrit, tijdens het koken of tijdens het wandelen. Dat aspect van het medium is voor sommigen een enorm voordeel, wat ook zal blijken uit de resultaten van mijn onderzoek (cf. 4.1.2.2.).

In de technische context van het medium kunnen enkele termen nog verder verduidelijkt worden. Als men van ‘podcasting’ spreekt, wordt er gewezen op zowel het “media-object (de podcastaflevering)” (Bonini 2022, np, letterlijke vert.) als de “distributietechnologie (het .rss-formaat, de podcastnetwerken of de streamingsplatformen)” (ibid., np, letterlijke vert.) als de “hybride, culturele vorm” (ibid., np, letterlijke vert.). Podcasts worden “voortdurend gereproduceerd door een groeiend netwerk van verschillende en dynamische clusters van menselijke [...] en niet-menselijke actoren” (ibid., np, letterlijke vert.). Voorbeelden van menselijke actoren zijn “audioproducenten, redactionele curatoren, softwareontwikkelaars, grafische designers [en] luisteraars” (ibid., np, letterlijke vert.). Enkele niet-menselijke krachten zijn “platforms, aanbevelingsalgoritmen, mobiele media-apparaten, verspreidingstechnologieën en internetinfrastructuren” (ibid., np, letterlijke vert.). Twee andere gangbare termen in het podcastlandschap zijn ‘podroll’ en ‘podcatcher’ (Geoghegan and Klass 2005, 18-19). Een ‘podroll’ slaat op een lijstje van aan te raden podcasts (ibid., 18, vrije vert.). Luisteraars kunnen hun lijstjes delen (ibid., 221, vrije vert.) en sommige “podcasters steunen elkaar door naar elkaars websites door te verwijzen” (ibid., 18, letterlijke vert.). Met een ‘podcatcher’ kan men podcasts ontvangen en beluisteren (ibid., 19, vrije vert.). Het ‘casten’ en het ‘catchen’ staan zo tegenover elkaar: “de maker van de show zou het programma ‘casten’ en de luisteraar zou het ‘catchen’” (ibid., 19, letterlijke vert.).

Bovenstaande aspecten zijn kenmerkend voor de podcast, maar het lijkt ook nodig om de relatie van de podcast ten opzichte van radio te duiden. De vraag of radioprogramma’s die nadien beschikbaar gesteld worden als podcast ook effectief podcasts zijn, vormt meermaals het onderwerp

van discussie. Het gebeurt alleszins regelmatig: “Heel wat zenders maken digitale opnames van hun programma’s en bieden die kosteloos aan als podcast” (Depré 2017, np). Een voorbeeld hiervan is *Boekenpraat*, een programma van Radio Centraal dat via *Mixcloud* als podcast beluisterd kan worden. Of dit effectief een podcast is of eerder een te herbeluisteren radio-uitzending is een vraag waar geen duidelijk algemeen antwoord op gegeven kan worden. Vervolgens lijkt de relatie tussen podcast en radio er een van remediatie te zijn. Richard Berry haalt aan dat podcasts vaak eerst radioprogramma’s zijn (2016, 11, vrije vert.) en vermeldt het concept van “remediation of content” (ibid., 11). Volgens hem zou de podcast “een uitbreiding van radio” (ibid., 8, letterlijke vert.) zijn, met eigen kwaliteiten en eigenschappen (ibid., 8, vrije vert.). Tiziano Bonini, professor aan de Universiteit van Siena, beschouwt podcasting vervolgens als “een hybride technologie dat niet enkel radio, maar een hele reeks vroegere mediatechnologieën remedieert” (2022, np, letterlijke vert.). Bonini haalt de theorieën van Marshall McLuhan (1964) en van Jay David Bolter en Richard Grusin (2000) aan (2022, np). Bolter en Grusin halen ook het idee van ‘repurposing’ aan, namelijk “de toekenning van kenmerken die typerend zijn voor nieuwe media om zo de overlevering van oudere media te garanderen” (Baetens, De Graef, and Mandolessi 2020, 92, letterlijke vert.). Bonini vermeldt dit idee van remediatie omdat Bolter en Grusin (en McLuhan) beweren “dat een medium altijd beschouwd moet worden als de remediatie van een vorig medium” (2022, np, letterlijke vert.), wat in het geval van de podcast dus radio is (ibid., np). Dat hij van mening is dat de podcast een geëvolueerde vorm van radio is, blijkt ook uit het feit dat hij spreekt van de “second age of podcasting” (Bonini 2015, 21). In deze fase zou het medium zich verder afzetten van radio, een eigen markt krijgen (ibid., 21, vrije vert.) en zich vormen tot een massamedium (ibid., 27, vrije vert.).

Een podcast is een audiobestand, maar er bestaan ook varianten op dit principe. Zo begint het meer een trend te worden dat de podcast “visuele componenten integreert” (Bonini 2022, np, letterlijke vert.). Een voorbeeld hiervan is wanneer een podcast vergezeld wordt door video (Redactie Streamwijzer 2022, np). Zo verschijnen er op *TikTok* steeds vaker stukjes van podcastafleveringen, waarin een of meerdere mensen achter een microfoon praten. Andere voorbeelden van zulke visuele markers zijn “een logo, een illustratie, een video op *YouTube* [of] een *Instagram* account” (Bonini 2022, np, letterlijke vert., cursivering toegevoegd). *De Grote Vriendelijke Podcast* heeft een *TikTok*-account (@degvpodcast), maar dit is eerder extra en aansluitend bij hun podcasts en bevat geen fragmenten uit hun podcast zelf. Er worden filmpjes gedeeld waarin wordt voorgelezen of waarin updates gegeven worden in verband met hun podcast of stemacties voor bijvoorbeeld *De Grote Vriendelijke 100*. De podcast is ook terug te vinden op andere sociale mediakanalen, zoals *Instagram*. Verder maken Friso en Maliepaard stickers van *De Grote Vriendelijke 100* om die te verspreiden naar verschillende boekhandels en bibliotheken in België en Nederland. Friso geeft aan dat sociale media “een belangrijk onderdeel van het bonden met je achterban en je luisteraars” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) is. Ook boekenpodcasts *Drie Boeken* en *Bende van het Boek*, bijvoorbeeld, hebben een *Instagram* pagina en plaatsen hier geregeld zaken op in verband met hun podcast. Wim Oosterlinck plaatst na elke aflevering van *Drie Boeken* een foto van de persoon die geïnterviewd werd samen met zijn/haar drie favoriete boeken. Sara en Trees van *Bende van het Boek* “zetten ook heel fel in op *Instagram*” (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Ze geven er af en toe een samenvatting van de aflevering, waarbij ze vermelden welk thema er besproken wordt (bijvoorbeeld romantische boeken) en welke specifieke boeken aan bod zullen komen. Ze posten ook geregeld een foto van een boek, omdat “boeken een dankbaar iets [zijn] om op [*Instagram*] te zetten” (ibid., np).

Wanneer men de podcast in bredere context bekijkt, lijkt deze te passen binnen wat Simone Murray de “digital literary sphere” (vert. ‘het digitale literaire veld’; Groenland 2019, np) noemt. Hiermee doelt ze op “een wijde verzameling van netwerken en ‘venues’ (waaronder online discussies over boeken die vooral in gedrukte vorm gelezen worden, de online marketing activiteiten van uitgevers, online boekenclubs en fan sites) via de welke literatuur vandaag de dag bediscussieerd, geëvalueerd en verkocht wordt” (ibid., np, letterlijke vert.). Literaire podcasts en podcasts over boeken vallen deels onder die “online discussie van boeken” (ibid., np, letterlijke vert.), ook al omvat dit podcastgenre meer dan louter de discussie van boeken en kan men het ook offline beluisteren. Boekenpodcasts kunnen geïnterpreteerd worden als voorbeeld van wat Murray de “hedendaagse literaire overlap van print en digitaal” (Murray 2018, 9, in Groenland 2019, np, letterlijke vert.) noemt, aangezien het boek besproken wordt aan de hand van een nieuw, digitaal medium.

Tot slot zou men kunnen zeggen dat de podcast als medium positief evolueert, wat zichtbaar is in “[h]et [stijgende] aanbod aan podcasts [...] en het [toenemende] aantal lijstjes met ‘de beste, de leukste, de grappigste, de mooiste’” (Iedereen Leest 2022, np). Dat er veel verschillende onderwerpen en genres bestaan, wordt al snel duidelijk wanneer men een platform als *Spotify* opent en er naar de zoekoptie ‘Podcasts’ gaat. Er wordt allereerst een opsplitsing gemaakt in verschillende categorieën: ‘Kunst en entertainment’, ‘Business en technologie’, ‘Educatief’, ‘Spelletjes’, ‘Lifestyle en gezondheid’, ‘Nieuws en politiek’, ‘Sport & spel’ en ‘Waargebeurde misdaad’ (*Spotify*, geraadpleegd in 2023 np). Binnen die categorieën bevinden zich nog verschillende labels waaronder specifieke podcasts te vinden zijn. Zo onderscheidt men onder ‘Kunst en entertainment’ labels als ‘Boeken’, ‘Beroemdheden’, ‘Comedy’, ‘Design’, ‘Fictie’, ‘Films’, ‘Literatuur’, ‘Popcultuur’, ‘Verhalen’ en ‘Podcasts over tv-programma’s’ (ibid., np). Op een site als *Podimo* wordt dan weer een andere opdeling gemaakt. Boekenpodcasts zijn hier namelijk te vinden onder de categorie ‘Cultuur & Vrije Tijd’ en daarbinnen nogmaals onder het label ‘Over boeken’ (*Podimo*, geraadpleegd in 2023, np). Dit toont aan dat er niet één duidelijke, gestandaardiseerde manier is om de vele podcasts in te delen.

3.1.2. Van toen naar nu: de geschiedenis van de podcast

De podcast heeft al een snelle geschiedenis gekend: het gebruik en de toepassingen van het medium blijven maar groeien en het medium kent al snel een mooie verspreiding (Geoghegan and Klass, 2, vrije vert.). Een blik op deze evolutie toont dat podcasts initieel vooral gebruikt werden door mensen die thuis waren in de technologische wereld (hier lag de focus vooral op de onderliggende techniek van het medium), maar dat het aantal gebruikers snel groeide en het publiek breder werd (ibid., 2-3, vrije vert.). Verder zou ook de podcast als medium gegroeid zijn “van een doe-het-zelf, amateuristisch niche medium naar een commercieel massamedium” (Bonini 2015, 27, letterlijke vert.).

Als men de geschiedenis van de podcast iets gedetailleerder bekijkt, ziet dat er als volgt uit: het medium ziet het licht in het begin van de eenentwintigste eeuw, maar de aanloop begint al veel vroeger: “In 1877 maakte Thomas Edison de eerste geluidsopname met [...] de fonograaf” (Geoghegan and Klass 2005, 3, letterlijke vert.). Het is Adam Curry die met de theorie “The Last Yard” (ibid., 3) komt, waarin hij meent dat het mogelijk is bestanden te downloaden wanneer men er zelf niet is (ibid., 3, vrije vert.). Curry vindt dat er een specifieke manier moet zijn om content naar een publiek te brengen (ibid., 3, vrije vert.). Hij wordt ook wel de “podfather” (vert. de vader van de podcast; “Wat is een podcast”, geraadpleegd in 2023, np) genoemd, omdat zijn idee een belangrijke input was voor het

uiteindelijke resultaat van de podcast (ibid., np). Ook Dave Winer speelt een significante rol in het ontstaan van het medium, doordat hij zelf applicaties creëerde en RSS ontwierp (Geoghegan and Klass 2005, 3, vrije vert.) RSS staat voor “Really Simple Syndication” (ibid., 3) of “Rich Site Summary” (ibid., 221) en wordt door *Van Dale* beschreven als een “XML-bestand met een samenvatting van nieuwe informatie op verschillende sites, m.n. nieuwssites en weblogs” (*Van Dale*, “RSS”, toegevoegd in 2007, np). Het is dus een manier om content te verspreiden op het web (ibid., 3, vrije vert.). Curry en Winer wilden een manier vinden waarop ook andere content en (audio-) bestanden gedeeld kunnen worden (Geoghegan and Klass 2005, 3, vrije vert.). Winer komt op de proppen met “de tag” waarmee “applicaties bestanden van het internet kunnen halen door simpelweg de URL te volgen” (ibid., 3, letterlijke vert.).

Podcasts zouden volgens Geoghegan en Klass gegroeid zijn uit blogs (ibid., 3, vrije vert.). In 2001 publiceerde de Canadese *Jish* voor het eerst een audioblog (ibid., 3, vrije vert.) en in 2003 spreekt Harold Gilchrist over ‘audioblogging’ (ibid., 3-4, vrije vert.). Christopher Lydon gaat een stap verder met “audio-interviews met een bijbehorende RSS-feed” (ibid., 4, letterlijke vert.), waarna steeds meer mensen audio gebruiken op het internet (ibid., 4, vrije vert.). Curry wil er vervolgens voor zorgen dat deze bestanden ook gesynchroniseerd kunnen worden op zijn andere toestellen (ibid., 4, vrije vert.). Hij ontwerpt zo in 2004 de “Daily Source Code” (ibid., 4).

Met het ontstaan van *Daily Source Code* ontstaat ook het fenomeen van het podcasten, wat voordien nog ‘audioblogging’ genoemd werd (ibid., 4, vrije vert.). Al snel wordt het programma wereldwijd getest, gebruikt en aangepast (ibid., 4, vrije vert.). Geoghegan en Klass noemen het een “revolutie” (ibid., 4, letterlijke vert.). In 2004 haalt Ben Hammersley in een artikel de term ‘podcasting’ aan om het fenomeen te beschrijven, een benaming die ook door Dave Slusher toegejuicht wordt (ibid., 5, vrije vert.). De term ‘podcasting’ wordt algemeen gangbaar en meer mensen sluiten zich aan bij de revolutie: steeds meer programma’s verschijnen en er ontstaan community’s van podcasters (ibid., 5, vrije vert.).

Geoghegan en Klass geven tot slot aan dat podcasting al een mooie (r)evolutie gekend heeft, maar dat het verhaal zeker nog niet afgelopen is (ibid., 5, vrije vert.): “een groot deel van haar geschiedenis wordt nog steeds geschreven” (ibid., 5, letterlijke vert.). Ze besluiten dat podcasting zoveel meer is het technische aspect (ibid., 5, vrije vert.): “het is een vorm van expressie, van interactie, van gemeenschapsvorming” (ibid., 5, letterlijke vert.). Ze zien podcasting als een levendige en interessante wereld, die nog relatief nieuw is en waar nog veel van verwacht mag worden (ibid., 5, vrije vert.).

3.1.3. In alle vormen en maten: over het bestaan van verschillende podcastformats

Podcasts bestaan in verschillende formats. Ik baseer me hier op de indelingen van Jennay Horn enerzijds en die van Annelore Deprez en Kristin Van Damme anderzijds. Ten eerste bespreekt Jennay Horn tien mogelijke podcastformats. Zij onderscheidt de ‘solo podcast’, waarbij één persoon host en praat; het ‘interview’; de ‘co-hosted podcast’, waarbij twee hosts als duo presenteren; de ‘panel show’, waarin meerdere mensen samengebracht worden; ‘non-fiction narrative podcast’, waarvan misdadepodcasts een voorbeeld zijn; ‘Fiction Narrative’, waarvan de podcasts “audio drama” genoemd worden (Horn 2022, np); ‘Repurposed Content’, waarmee men aan de hand van de podcast een nieuw publiek wil bereiken; ‘improv’; ‘tabletop’, waarin een rollenspel als podcast uitgegeven wordt; en

‘hybrid’, waarin meerdere formats samengebracht kunnen worden (ibid., np, vrije vert.). Binnen het format van de solo podcast kan de podcast nog verschillende vormen aannemen, zoals een monoloog, het vertellen van een verhaal of een anekdote (Santo 2021, np) of Q&A-sessies (vragensessies). Horn haalt in haar opsomming ook het ‘video format’ aan, omdat het gebruik van video in combinatie met het podcastmedium steeds meer aandacht krijgt (Horn 2022, np, vrije vert.). Ik heb deze trend reeds kort aangehaald in de beschrijving van de podcast (cf. 3.1.1.) en zal hier dus niet verder op ingaan.

Ten tweede focus ik me op de indeling van Deprez en Van Damme. Zij baseren zich op Horns opdeling van 2021, maar opteren voor een andere onderverdeling. Zij onderscheiden “twee soorten: mensen die praten (niet-verhalende podcasts), en mensen die vertellen (verhalende podcasts)” (Deprez en Van Damme 39). Binnen de eerste soort onderscheiden ze de ‘Solo’ podcast, de ‘Co-hosted podcast’, ‘Interviews’ en de ‘Reportage’ (ibid., 40). Podcasts van de tweede soort kunnen vorm krijgen als ‘Verhalende non-fictiepodcasts’, ‘Verhalende fictiepodcasts’ en ‘Improvisatie’-podcasts (ibid., 40-41). Ze nuanceren deze opdeling door ook ‘Hybride podcasts’ en ‘Hergebruikte content’ te vermelden (ibid., 41).

In het licht van mijn onderzoek kom ik op enkele van deze formats nog terug door specifieke boekenpodcasts te bespreken (cf. 4.2.1.). Het gaat hier in het bijzonder over formats als de solo podcast, het interview, de *co-hosted* podcast, het panelgesprek en de herbruikte content. Vaak worden verschillende formats gecombineerd, en kan men van hybride podcasts spreken.

3.1.4. In de bloemetjes gezet: over prijzen en festivals voor podcasts

Motivaties, overwegingen en meningen van podcastluisteraars zijn heel subjectief, waardoor achterhalen waarom mensen naar podcasts luisteren en wat dit met hen doet voornamelijk een kwestie van ondervragen is. Toch is de interesse die leeft voor het medium ook in een aantal externe zaken zichtbaar. Een voorbeeld hiervan is het bestaan van podcastfestivals en prijsuitreikingen.

Het concept van het podcastfestival kan geïnterpreteerd worden als een soort viering van het podcastmedium, waarbij men kan stemmen op de ‘beste’ of ‘leukste’ podcast. Zo is er bijvoorbeeld het DS Podcastfestival De Oorkondes, dat door *Kursaal Oostende* als volgt voorgesteld wordt: “Podcasts zijn hot. Ze zijn overal, en je kan ze ook – handig – altijd en overal beluisteren. Op je eentje. Of samen in de auto. Maar op 3 en 4 december kan het ook ‘en masse’ op het DS Podcastfestival in Kursaal Oostende – een tweedaags feest voor het oor met het beste van wat podcast te bieden heeft” (“podcastfestival”, geraadpleegd in 2023, np). Op het festival zelf wordt heel wat georganiseerd en kan men onder andere live-opnames beluisteren, podcastmakers ontmoeten (ibid., np) en workshops volgen (De Moor 2022, np). Er vond ook een prijsuitreiking plaats voor podcasts in vijf categorieën: ‘Cultuur’, ‘Nieuws’, ‘Talk’, ‘Story’ en ‘Inzicht’ (“de Oorkondes 2022”, geraadpleegd in 2023, np). Het concept van een publieksprijs (ibid., np) maakt duidelijk wat het publiek voornamelijk en graag beluistert. Verder is er het OORZAKEN-festival, dat onder andere in Nederland en Vlaanderen de aandacht wil vestigen op audioverhalen en podcasts om “[d]aarmee [...] het culturele en maatschappelijke leven [te] verrijken en de horizon van professionals en luisteraars [te] verbreden” (“OORZAKEN”, geraadpleegd in 2023, np). Ook hier worden zaken als “audiovoorstellingen, lezingen, [en] workshops” georganiseerd (“De opmars van de podcast” 2019, np).

Vervolgens toont ook het bestaan van podcastprijzen aan dat de podcast in Vlaanderen en Nederland aan bekendheid en bewustzijn wint. In Nederland zijn er de Dutch Podcast Awards. In 2020

werd een van de prijzen gewonnen door een boekenpodcast: *De Grote Vriendelijke Podcast*, gehost door Jaap Friso en Bas Maliepaard, verkreeg er de publieksprijs binnen de rubriek 'Cultuur & Muziek' (BNR Webredactie, geraadpleegd in 2023, np). Daarop terugblikkend vertelt Jaap Friso dat het winnen van die prijs "voor je uitstraling [en naamsbekendheid] wel goed [is]" (2023, 'Transcripties interviews', np). In 2022 vond de vijfde editie plaats, wat aantoont dat deze prijzen "enorm [leven] in de branche" ("FD-podcast *Achter Gesloten Deuren*" 2022, np). De eerste editie van de Belgian Podcast Awards vond pas in 2021 plaats, op initiatief van podcastmaker en juryvoorzitter Maarten Bovée, en werd gehost door Xavier Taveirne ("Our 2021 edition", geraadpleegd in 2023, 0:09:44-0:11:27). Taveirne opende de prijsuitreiking met een korte uitleg:

[W]elkom bij de uitreiking van de allereerste Belgian Podcast Awards. Eindelijk, zou je kunnen zeggen, want het is 2021 en podcasts, die zijn echt overal. Van het werk naar huis of omgekeerd, op het openbaar vervoer, als je gaat wandelen of als je thuis geen zin hebt om TV te kijken of een boek te lezen: podcasts zijn overal, en in zeer veel categorieën, maten en gewichten. (ibid., 0:09:43-0:10:08)

De naam van het initiatief vermeldt expliciet het woord 'Belgian' en niet 'Flemish', wat aantoont dat de prijsuitreiking er is voor "al die podcasts [...] die in België aanwezig zijn" (ibid., 0:23:30-0:23:40). Zowel Franstalige als Nederlandstalige podcasts kunnen genomineerd worden (ibid., 0:23:30-0:23:40) en hoewel er geen Duitstalige podcasts genomineerd waren, lijkt dit niet uitgesloten. Er werden maar liefst dertien prijzen uitgereikt (ibid., 0:10:05-0:10:11). Voor boekenpodcasts wordt geen aparte categorie voorzien en zij sluiten aan bij het luik 'Culture & Music', waarbinnen dat jaar twee boekenpodcasts genomineerd werden: *Drie Boeken* en *Bende van het Boek* (ibid., 0:59:25-1:00:57). Wim Oosterlinck werd vervolgens ook genomineerd binnen de categorie 'Male host of the year' (ibid., 1:16:55-1:17:49). In 2022 vond de tweede editie van de Belgian Podcast Awards plaats. Geert Dewaele van *HLN* beschrijft 2022 als "een jaar [...] waarin er enorm veel podcasts zijn gemaakt en nog meer wordt geluisterd" ("Belgian Podcast Award Show 2022" 2022, 0:03:35-0:03:42).

Het bestaan van zulke events sluit aan bij de groeiende bekendheid en populariteit van het medium. Tom De Cock merkt echter op dat het – "zeker als het over podcast awards gaat, over podcasts die in de krant komen", – "altijd dezelfde podcasts [zijn], het zijn altijd dezelfde makers" (2023, 'Transcripties interviews', np). En hoewel hij dat super vindt "voor het imago van de podcast", mag men niet vergeten dat "er [...] een veelheid aan podcasts in Vlaanderen [is] en [dat] er [...] vaak echt kwaliteit tussen [zit]" (ibid., np). Het ontdekken van die veelheid lijkt zeker mogelijk naarmate het medium nog meer geëxploreerd en ontdekt wordt. Het bestaan en de herhaaldelijke organisatie van zulke initiatieven bewijzen alvast dat de podcast effectief leeft in Vlaanderen (en Nederland) en tonen aan dat er een voldoende groot publiek is.

3.2. De literaire podcast

3.2.1. Definiëring en afbakening

Er bestaan verschillende podcastgenres, waarbij het eerste deel in het samengestelde woord verwijst naar het exacte type (*Van Dale*, “podcast”, toegevoegd in 2006, np). Een van deze soorten is de literaire podcast of de boekenpodcast. In *De bloei van de literaire podcast* (2022) beschrijft *Iedereen Leest* de kern van de literaire podcast op een doeltreffende manier: “Het huwelijk tussen literatuur en podcasts is zo geslaagd. Lezen, luisteren, ontspannen en kennis opdoen gaan hand in hand” (*Iedereen Leest* 2022, np). Literatuur en podcast zijn net zo compatibel omdat ze allebei “tra[ge] medi[a]” (*ibid.*, np) zijn. De literaire podcast is eigenlijk een “cultuurproduc[t] d[at] versterkend inwerk[t] op een leescultuur die zowel offline als online gedijt” (*Iedereen Leest*, “Missie en visie”, geraadpleegd in 2023, np). *Iedereen Leest* wil aantonen dat “er verschillende nieuwe vormen van lezen” (*ibid.*, np) bestaan.

Er bestaan meerdere manieren om literaire podcasts of boekenpodcasts te classificeren. Eén ervan is die van podcastmaker Dennis Gaens, die in zijn workshop *Introductie Literair Podcasten* (2020) uitlegt dat binnen dit genre heel wat variatie bestaat (*ibid.*, np): zo zijn er podcasts “bij een specifiek boek, [...] ter achtergrond van een boek, maar [...] ook helemaal los [...] van een boek. Ook de vormen zijn uiteenlopend: van chatcasts tot hoorspel, en van monoloog tot wandeling” (*ibid.*, np). Hij onderscheidt zes categorieën: ‘Podcasts over/met literatuur’, ‘Boekverpodcastingen’, ‘Hoorspel’, ‘Situationeel proza/monoloog’ en ‘Literaire non-fictie’ (*ibid.*, np).

De eerste categorie, ‘Podcasts over literatuur’, is enorm breed en bestaat uit verschillende subcategorieën (*ibid.*, np). Zo zijn er podcasts door uitgeverijen, zoals die van Atlas Contact, uitgeverij Van Oorschot (*OORschot*) en Lebowski Publishers (*Lopen met Lebowski*) (*ibid.*, np). Ook *Boeken FM*, de podcast van Das Mag, past in dit lijstje (*Iedereen Leest* 2022, np). Een ander format omvat podcasts van “literaire en journalistieke organisaties” (Melita 2020, np). Zo is er bijvoorbeeld de *De Poëziepodcast* met Daan Doesborgh (*ibid.*, np), dat georganiseerd is door *SLAAcast*, onderdeel van de “Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam” (*SLAA*, “De Poëziepodcast”, geraadpleegd in 2023, np). In *De Poëziepodcast* gaat Doesborgh telkens in gesprek met een dichter over poëzie en samen met zijn gast neemt hij telkens twee gedichten onder de loep (*ibid.*, np). *SLAA* biedt nog andere podcasts aan die binnen deze categorie passen, zoals *Het essay*, *Current Literary Affairs*, *Voor de Liefste*, *Noorderwoordmonoloog* en *Babs’ Woordsalon – De podcast* (“*SLAAcast*”, geraadpleegd in 2023, np). Een laatste subcategorie betreft podcasts van schrijvers en radiomakers of -presentatoren (Melita 2020, np). *De Grote Vriendelijke Podcast*, bijvoorbeeld, wordt gemaakt door Jaap Friso en Bas Maliepaard (*ibid.*, np), respectievelijk “freelance tekstschrijver en [...] redacteur voor radioprogramma’s” en “schrij[ver van] kinderboekrecensies [en] freelance journalist” (“Over ons”, geraadpleegd in 2023, np). Ook Monique Huijdinks podcast *Het Verhaal* past hierbij (Melita 2020, np).

De tweede categorie omvat ‘Podcast[s] met literatuur’ (*ibid.*, np). In *CityBooks* van *deBuren* “worden [schrijvers] uitgenodigd om een periode in een stad te verblijven en op basis daarvan een verhaal te maken. Dat verhaal wordt opgenomen en vormt een podcastaflevering” (*ibid.*, np). Dennis Gaens werkte zelf tot in 2018 aan *Ondercast*, “een literair tijdschrift in de vorm van een podcast” (*ibid.*, np). Een derde categorie betreft het concept ‘Boekverpodcastingen’ en omvat podcasts die gemaakt zijn rond een bepaald boek (*ibid.*, np). Enkele voorbeelden zijn *Laura H.* van *Schik* en Das Mag, passend bij het gelijknamige boek van Thomas Rueb, en *De Correspondent*, rond Lynn Bergers roman *De Tweede* (*ibid.*, np). De vierde categorie omvat hoorspelen, “intensieve producties, met veel sounddesign,

effecten, uitgebreide scripts en dure acteurs” (ibid., np). *Het Bureau*, dat gebaseerd is op J.J. Voskuils gelijknamige roman (*NPO Radio 1*, “Het Bureau” 2020, np) wordt hier als voorbeeld gegeven (Melita 2020, np). Een vijfde categorie is ‘Situatieel proza / monoloog’, waarbij ingespeeld wordt op het probleem van de hoge productiekosten bij hoorspelen door te werken met monologen (ibid., np). Gaens vermeldt als voorbeelden *Podcastclub* met Lex Noteboom en *De Kloof* (ibid., np). *De Kloof* is een serie van verschillende “gedramatiseerde, literaire podcasts” (VPRO, “De Kloof” 2018, np). De zesde en laatste categorie is ‘Literaire non-fictie’ (Melita 2020, np). Hierbinnen passen verhalen “die gebaseerd zijn op de werkelijkheid maar toch meer literair dan journalistiek zijn” (ibid., np). Typerend is de rol van de verteller en het gebruik van literaire technieken (“Er wordt gespeeld met het verhaal” (ibid., np)) (ibid., np). Enkele voorbeelden zijn *El Tarangu* en *Bob*, beide van *Schik* (ibid., np).

Zoals eerder vermeld zijn er veel manieren om literaire podcasts te classificeren, elk met eigen voor- en nadelen. Gaens’ voorbeelden passen binnen zijn interpretatie en classificatie van de literaire podcast, terwijl sommige van die podcasts voor anderen net grens- of twijfelgevallen kunnen zijn.

Vervolgens zouden de onderwerpen van podcasts niches zijn (Berry 2016, 11, vrije vert.): “Podcasts kunnen zich richten op een niche, of een bepaald nichepubliek aanspreken” (Deprez en Van Damme, geraadpleegd in 2023, 12). Dit blijkt bij boekenpodcasts ook het geval te zijn. Volgens Tom De Cock is de podcast het geknipte medium om over boeken te praten, net “omdat boeken [een niche] zijn” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Het onderwerp van zulke podcasts is zeker een niche, omdat het podcasts zijn “over iets dat mensen doen als [hun] hobby” (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Daan Doesborghs *Poëziepodcast* bespreekt nog specifiek een niche, aangezien het een podcast over poëzie is, maar hij vindt het net daarom “enorm mooi dat er zoveel mensen interesse hebben in wat eigenlijk een heel rechttoe rechtaan gesprek over poëzie is” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Ook *De Grote Vriendelijke Podcast* spreekt een specifiek publiek aan: “Wij zijn er voor mensen die geïnteresseerd zijn in kinderboeken, die in dat veld werkzaam zijn, die overmatig belangstelling hebben voor kinderboeken, die in bibliotheken werken, in het onderwijs werken, die zelf kinderboeken schrijven” (Friso 2023, ‘Transcripties interviews’, np). De boekenpodcast zal volgens velen ook altijd een niche blijven. In enkele interviews met podcastmakers stelde ik de vraag wat ze daarvan vonden en of ze daar verandering in verwachtten. Wim Oosterlinck vat het als volgt samen:

[I]k denk dat het een niche is. Allez, ik denk dat niet, ik weet dat zeker, hè. Dat is en dat blijft een nicheding. Niche betekent dat [...] de meeste mensen daar niet of nooit naar luisteren. Dus als je de bevolking van Vlaanderen neemt, ja, met hoeveel zijn we; vijf of zes miljoen of zoïets, zes miljoen Vlamingen, zoïets, zes miljoen: vijf miljoen luistert *nooit* daarnaar, langs geen kanten. Waarschijnlijk vijf en half miljoen; nooit *never ever*, [het zou] zelfs niet in hun hoofd [komen] om [...] ooit naar zo’n podcast, zo’n boekenpodcast te luisteren. Dus dat is sowieso een niche, eigenlijk. Dat heeft niche, hè, dat heeft een [...] beperkt publiek. Dat is ook de bedoeling, allez voor mijn podcast was dat ook de bedoeling; ik wou geen brede podcast[.] (2023, ‘Transcripties interviews’, np)

De andere geïnterviewde boekenpodcastmakers beamen dit: “Het is sowieso een niche, hè, [...] maar dat is goed, hè, een podcast moet een niche zijn” (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Jaap Friso sluit zich hierbij aan en voegt toe dat “hoe nicher je bent [...], hoe beter je een doelgroep aan je kan binden” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). De meesten vinden dat ook niet erg. Zo zegt Friso dat hij dit niche-gegeven “ook gewoon prima” (ibid., np) vindt omdat ze er net “zijn [...] voor mensen die er geïnteresseerd in zijn, en dat vind ik ook het mooie van [...] de podcast” (ibid., np). Ook Anton

de Goede van *Lees Dees* is van mening “dat het altijd een niche zal blijven”, maar “dat dat ook helemaal niet erg is” (2023, ‘Transcripties interviews’, np): “Je moet er denk ik vrede bij hebben dat het voor een klein publiek is” (ibid., np). De Cock vindt wel dat “er [...] altijd meer aandacht [voor mag] zijn” (2023, ‘Transcripties interviews’, np).

Tot slot past het idee van “interpretatieve community’s” (Groenland 2019, np, letterlijke vert.) en “literaire community’s” (ibid., np, letterlijke vert.) hier ook bij: “de hedendaagse lezer bevindt zich altijd in een aantoonbaar sociaal web” (Murray 2018, 150, in ibid., np, letterlijke vert.). Zulke digitale gemeenschappen zorgen voor “een intieme lezersgroep” (Zoeellapowell 2021, np, letterlijke vert.), wat ook zichtbaar is bij boekenpodcasts. Doordat podcasts over boeken en literatuur een nichegenre zijn, hebben de mensen die het beluisteren vaak al een voorliefde voor of interesse in boeken en willen ze er net meer over leren. Tom De Cock verwoordt het als volgt: “In het geval van boeken[:] er is een community van lezers, die vinden elkaar, die hebben [...] Facebookgroepen, die hebben clubs waar ze elkaar zien, die hebben bibliotheken waar affiches uithangen, ja natuurlijk vinden mensen op den duur de weg naar de *Drie Boeken* van Wim Oosterlinck” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Sommige boekenpodcastmakers zetten ook echt in op dit community-gegeven. Wim Oosterlinck van *Drie Boeken* geeft zelf aan dat zijn podcast “een clubje is [...] van de boekenliefhebbers die het doen voor de boekenliefde” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Hij geeft zelf aan dat hij dat “veel belangrijker [vindt] dan veel aandacht” (ibid., np). Oosterlinck zet ook sterk in op dit gegeven door actief te zijn “op verschillende platformen” (ibid., np). Aan de hand van actief gebruik van sociale mediakanalen en *Goodreads*, het distribueren van een nieuwsbrief, het onderhouden van een website en bijvoorbeeld het verkopen van boekentruien probeert hij een soort kring te vormen met zijn luisteraars (ibid., np). Hij is er steevast van overtuigd dat “het [...] meer [is] dan enkel de boekenpodcast alleen” (ibid., np). De twee mannen achter de kinderboekenpodcast *De Grote Vriendelijke Podcast*, Jaap Friso en Bas Maliepaard, werken ook met verschillende projecten naast hun basisidee van een interview met een schrijver, illustrator of soms vertaler. Ze gingen aan de slag met een spin-off *De Grote Vriendelijke Update* en maken jaarlijks een *Grote Vriendelijke 100*. Daarnaast zijn ze actief op sociale media en organiseren ze winacties. Volgens hen is dit community-gegeven net “het leuke van podcasts” (Friso 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Doordat het al een specifiek publiek is, vinden sommigen het net “makkelijker om respons te geven” (ibid., np).

3.2.2. De persoon achter de stem: over boekenpodcastmakers

Ook boekenpodcastmakers zijn er in alle soorten: “De makers zijn professioneel tot liefhebbers van het genre” (Iedereen Leest 2022, np). Boekenpodcasts kunnen gemaakt worden door individuen, op eigen initiatief of op vraag van een media-omroep. Ook mediakanalen, “radiokanalen, magazines en kranten bieden [...] podcasts aan” (ibid., np). Radiozenders zijn een belangrijke producent (ibid., np). Klara maakt bijvoorbeeld podcasts, zoals die over de Brontë-zussen (Kristien Hemmerechts), Vital’ski’s reeks, de podcast rond Koen Peeters’ *Kamer in Oostende* en die rond Bart Van Loo’s *De Bourgondiërs* (ibid., np). Ook radiomakers en -presentatoren hosten podcasts. Voorbeelden hiervan zijn Tom De Cock met *Groen Gebladerte* (voor de VRT) en Wim Oosterlinck met *Drie Boeken*. In *Leesba(a)r* gaan Annelies Moons en Joris Hessels aan de slag “met de boeken die besproken werden op VRT-programma’s en [ze] gaan na of het boek wel echt leesbaar is” (ibid., np). *Lees Dees* is een inmiddels

gestopte podcast van de *VPRO*, waarin Anton de Goede met gasten praat “over boeken die wat minder aandacht krijgen in ‘de huidige bestsellercultuur’” (ibid., np).

Vervolgens hebben ook uitgevers baat bij het podcastmedium (ibid., np). In hun podcasts vinden gesprekken plaats over hun romans en schrijvers (ibid., np). De voorbeelden die *Iedereen Leest* opgeven zijn “Harper Collins Nederland, Penguin[,] Lebowski [en] Das Mag” (ibid., np). Daarnaast beschikken sommige bibliotheken over een eigen podcast, zoals de Luisterpuntbibliotheek. *Larieboek en Apekool* is een bibliothecaire samenwerking tussen de bibliotheek van Jette en die van Etterbeek “waar[bij] de presentatoren maandelijks neerstrijken op een Brusselse leesplek en er thematisch boeken tippen” (ibid., np). Ook recensenten kunnen podcasts maken; denk maar aan kinderboekrecensenten Jaap Friso en Bas Maliepaard, die in 2018 begonnen met *De Grote Vriendelijke Podcast*. De makers of hosts van zulke podcasts zijn niet altijd schrijvers, uitgevers of radiomakers: *Gewoon Boeken* heeft twee boekverkopers als hosts (“Gewoon Boeken”, geraadpleegd in 2023, np) en in *Bende van het Boek* praten twee vrouwelijke lezers over hun leeservaringen.

3.2.3. Het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap

Online zijn heel wat lijstjes te vinden waarin podcasts opgesomd worden, vaak onder titels als *De beste Nederlandstalige Literatuur podcasts* (“Literatuur podcast ...”, geraadpleegd in 2023) of *De leukste podcasts voor boekenliefhebbers* (Vink 2018). Hieronder geef ik een (niet-exhaustief) overzicht van Nederlandstalige boekenpodcasts uit zulke lijstjes vermeld worden¹. Hierbij dient men zich bewust te zijn van het feit dat het boekenpodcastlandschap voortdurend aan verandering onderhevig is en dat het mogelijk is dat er na de opstelling van de tabel (mei 2023) nieuwe podcasts verschijnen in die lijstjes.

Het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap op basis van online podcastlijstjes			
Boeken FM	De Grote Vriendelijke Podcast	Lees Dees	Lopen met Lebowski
Het Verhaal	Nooit Meer Slapen	Kunststof	De Boekenkamer
Iedereen Leest	Poëziecentrum vzw: Beeldspraak	This is what I read (soms Engelstalig)	Boeken Toe
Boekenpraat	De Poëziepodcast	The Bröntes	Kamer in Oostende
De Bourgondiërs	Groen Gebladerte	Leesba(a)r	Luisterpuntbibliotheek
Bende van het Boek	Larieboek & Apekool	De Boekenpodcast (NPRO Radio 1)	Het Leven Gelijk het leven is
Boem Paukeslag	De Zonnekoning	Leopold II	Maurice Gilliams

¹ Voor deze opsomming heb ik gebruik gemaakt van de volgende bronnen (de nummers lopen per rij van links naar rechts: (1-7: Vink 2018); (8-22: *Iedereen Leest* 2022); (23: *NPO Radio 1*, “De Boekenpodcast”, geraadpleegd in 2023); (24: “Het Leven Gelijk het leven is”, geraadpleegd in 2023); (25-30: *VRT MAX*); (31-36: “Podcasts. Podcasts over boeken en lezen”, geraadpleegd in 2023); (37: “Literatuur voor je oren”, geraadpleegd in 2023); (38-45: *Spotify*, “Boeken”, geraadpleegd in 2023); (46: *de Bib TIELT*, “Boekenpodcasts”, geraadpleegd in 2023); (47-48: *Spotify*); (49-83: *TBPS*, “Podcasts over Boeken” geraadpleegd in 2023); (84: *Boekcast*, “Boekcast ...”, geraadpleegd in 2023); (85-88: *BookBreak* 2020, “10 Nederlandstalige podcasts ...”); (89-101: “Literatuur podcast”, geraadpleegd in 2023); (101-112: “Categorie boeken podcasts”, geraadpleegd in 2023).

Het hart van Napoleon	De vele levens van Gertrude Stein	De krokante leesmap	Biep biep (Bibliotheek Utrecht)
Bibliotheek Den Haag	De Bibliotheekcast (Bibliotheek Zuid-Kennemerland)	Leesvoer Nieuwe Veste (Bibliotheek Breda)	Leesbeesten & Luistervinken
Ondercast	Onze Boekencast	Ertsberg Podcast (Uitgeverij Ertsberg)	Winteruur (Canvas)
De ziel van Parijs (De Tijd)	Voorproevers (Radio 1)	Revolusi met David Van Reybrouck (Klara)	Poëzie Vandaag (NPO/AVROTROS)
READ THIS! (MNM)	NeverEnding Stories	DS Letteren	Een soort van recensie de podcast
Op Zoek Naar Een Queer Boek	Verhalen voor het slapengaan	Anna Karenina (Nederlands) by Leo Tolstoy	Verhalen van Sherlock Holms
Andersens Sproken en vertellingen by Hans Christian Andersen	Horror & Mysterie	Neerlandistiek	Doorbraak Boekencast
VB Boeken	De Bezige Bij Podcast	Over Godfried Bomans Gesproken	BoekenREC: een HarperCollins podcast
Podcastclub	Karakters: de literaire podcast	Het Leesvirus	Goed Verhaal, Lekker Podcast
Zandman	Boekmakers	Het Verblijf	De Wereld van Wildevrouw met Jeroen Olyslaegers (Klara)
Één boek	Zot van Elsschot	De Inktaap Podcast	Waarom de wereld niet naar de knoppen gaat
Touristico	1 minuut	Boeken	De lezers van Over het water (Boekhandel Over het water)
Lawines razen	Een Wereld aan Literatuur	Leven en lijden van Godfried Bomans (Klara)	Reve tot leven
Liefletteratuur	Zoeken naar boeken (Uitgeverij Spectrum)	De Schrijfcast	Boekcast
Business Books Podcast	De Waanzinnige Podcast	Team Boek Toe	Tzumcast
Letter voor Letter	Leven met Reve	Poëziepodcast Met open mond	Dit boek wil je lezen!
De Kloof	Wie is Emmy?	Drie boeken	Eus' Boekenclub

Grensgangers	Het Laatste Woord	Suske en Wiske en de Perfecte Podcast	LEES!
Tussen de regels (NRC)	Lezen in het Donker	De Boekencast	Boekenclub: de Podcast
BoekenGasten	Booklovers' Podcast Amsterdam	De Boekenplank	De Zelfulpboekenclub
Feyenoord BoekenCast	Gewoon Boeken	Het fragment	Athenaeum Boekhandel

Tabel 1. 'Het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap op basis van online podcastlijstjes.'

Zoals hierboven reeds vermeld, is dit overzicht niet exhaustief en bestaan er zeker nog andere Nederlandstalige podcasts binnen dit genre. De hierboven opgesomde podcasts zijn slechts degene die ik uit een beperkt aantal lijstjes geëxtraheerd heb.

Bij bovenstaande tabel maak ik best ook enkele kanttekeningen of nuances. Boekenpodcasts kunnen namelijk verschillende vormen aannemen, wat het enerzijds heel breed en interessant maakt, maar anderzijds ook moeilijk om af te bakenen. In een podcast als *Drie Boeken*, bijvoorbeeld, gaat Wim Oosterlinck langs bij verschillende mensen om te polsen welke “drie boeken [...] je volgens hen gelezen móet hebben” (*Apple Podcasts Preview*, “drie boeken”, geraadpleegd in 2023, np). In een gelijkaardig format gaat Tom De Cock voor *Groen Gebladerte* “op bezoek bij een debuterende schrijver” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) om diens boekenkast te bespreken en op basis daarvan een gesprek over boeken en die schrijver zelf aan te gaan (ibid., np). In *Booklovers' Podcast Amsterdam* neemt Mechteld Jansen de functie van “[l]iterair stadsgids” (“*Booklovers' Podcast*. Over de stad Amsterdam”, geraadpleegd in 2023, np) op zich en trekt ze de luisteraar “mee naar bijzondere plekken in Amsterdam die een rol spelen in de boeken en levens van Nederlandse schrijvers” (*Apple Podcasts*, “*Booklovers' Podcast Amsterdam*”, geraadpleegd in 2023, np). In andere podcasts, daarentegen vormt net een specifieke roman of auteur het vertrekpunt van de podcast. Zo vertrekt *Boem Paukeslag* vanuit Paul van Ostaijens ‘Bezette stad’, *De vele levens van Gertrude Stein* bij de persoon Gertrude Stein en *De Bourgondiërs* van de gelijknamige roman van Bart Van Loo. Andere podcasts zijn dan weer eerder verhalen. In *De Zonnekoning* vertelt “[m]eestertverteller Johan Op de Beeck [...] het levensverhaal van De Zonnekoning” (*VRT MAX*, “De Zonnekoning”, geraadpleegd in 2023, np). Zulke verhalende podcasts zijn dan al meer een twijfelgeval als men die wil classificeren en de vraag of dit literaire podcasts zijn of niet kan interessante discussies opleveren.

Het inmiddels gestopte *Lees Dees* besprak iedere aflevering een bepaald werk met een interessante mix van gasten. Anton de Goede nodigde er telkens een vertaler, een kenner en een lezer uit en bracht op die manier “met drie invalshoeken over hetzelfde boek” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) een gesprek op gang (ibid., np). Die keuze van gasten is heel bewust gedaan, en De Goede geeft zelf ook aan dat je op die manier in aanraking komt met “een enorm reservoir van kenners [...] die je eigenlijk nooit hoort, originele vertalers, mensen aan de universiteit die alles weten van [bijvoorbeeld] de Japanse literatuur” (ibid., np). Ook in *Boekmakers* komen verschillende gasten aan bod en gaan de makers in gesprek “met alle andere mensen die betrokken zijn bij het maken [van boeken], want verhalen veranderen niet zomaar in boeken en ze belanden niet zomaar in de [...] boekhandel” (*Spotify*, “*Boekmakers*”, geraadpleegd in 2023, np). Aan de hand van afleveringen “met

uitgevers, vertegenwoordigers, promotiemedewerkers, boekhandelaars en drukkers” ontrafelen ze “de wereld achter het boek” (ibid., np).

Dat boekenpodcasts verschillende vormen kunnen aannemen, is al duidelijk, maar ook in de genres van de besproken boeken zit heel wat variatie. Zo zijn er podcasts waarbij het genre van de boeken niet echt lijkt uit te maken, zoals bijvoorbeeld bij Wim Oosterlincks *Drie Boeken*, Tom De Cocks *Groen Gebladerte* of Sara en Trees' *Bende van het Boek*. Anderzijds zijn er podcasts waarbij een specifiek genre het uitgangspunt vormt, zoals bijvoorbeeld kinderboekenpodcasts. Voorbeelden hiervan zijn *De Grote Vriendelijke Podcast*, *Een soort van recensie de podcast*, *Leesbeesten en luistervinken*, *De Waanzinnige Podcast* en *Dit boek wil je lezen!* (Rigoberta, geraadpleegd in 2023, np). Andere voorbeelden van podcasts over een specifiek genre zijn *De Poëziepodcast* van Daan Doesborgh en *Boekenpraat* van Radio Centraal, waarin Vlaamse fictie, en vaak thrillers, hun uitgangspunt vormen (De Keersmaecker 2023, 'Transcripties interviews', np). Binnen dit brede veld van de Vlaamse fictie staan ze wel voor alle boekenvormen en -formats open: “we doen alles: romans, kortverhalen, gothic novels, poëzie, ... Zo lang het maar fictie is. Vlaamse non-fictie komt wel genoeg aan bod in de bestaande media, dat genre doen we dus niet” (ibid., np).

Twee grensgevallen binnen het domein van de literaire podcast of de boekenpodcast zijn cultuurpodcasts en audioboeken. *Nooit meer slapen* is een voorbeeld van een cultuurpodcast waar in sommige afleveringen – maar zeker niet elke – een schrijver of iemand anders uit de literatuurwereld aan het woord komt (Vink 2018). De podcast is dus niet per se literair, maar met momenten wordt er wel over literatuur gepraat. Of dit effectief onder het label van literaire podcasts valt, is controversieel. Zo is er ook het wat moeilijker geval van audioboeken of voorleesverhalen. Het beluisteren van verhalen lijkt weer een trend te worden en *Spotify* lijkt steeds meer “in[te]zetten op audioboeken, onder meer met een eigen webwinkel” (Deckmyn 2022, np). Men kan er gepubliceerde boeken beluisteren, maar ook ongepubliceerde fanfictieverhalen, zoals *All the Young Dudes*, een fanfictie over de *Marauders* (vert. de Sluipers) uit de Harry Potterwereld. Audioboeken zijn puur het boek zelf en niet de discussie erover of het verhaal errond. Ze vertrekken niet van een boek, auteur of thema om erover te praten of het te analyseren; ze *zijn* het boek. Hoewel het zeker een onderwerp van debat kan zijn, beschouw ik het audioboek of het voorleesverhaal in het licht van mijn onderzoek *niet* als literaire podcast.

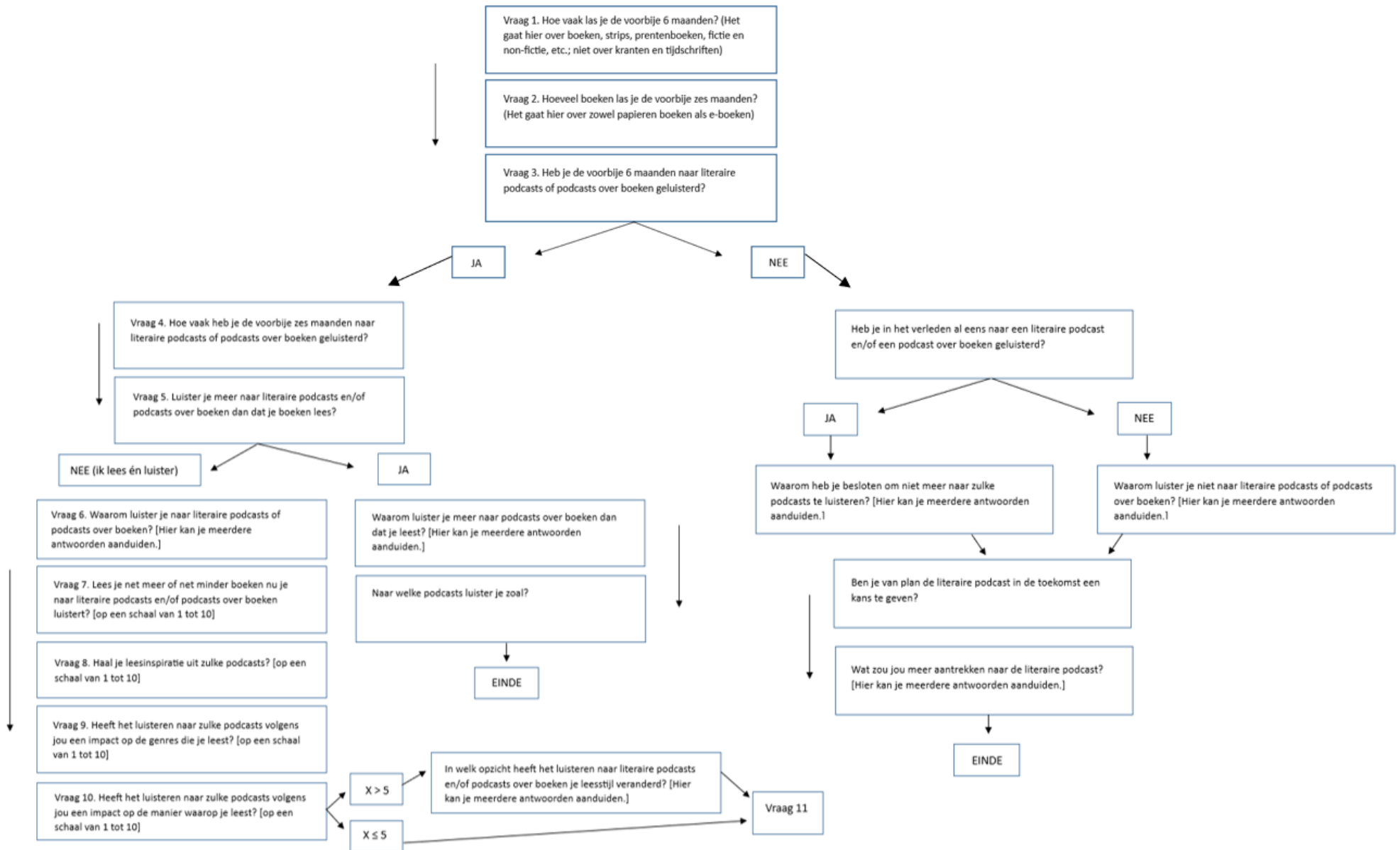
4. Onderzoek

4.1. Onderzoek naar podcastluisteraars

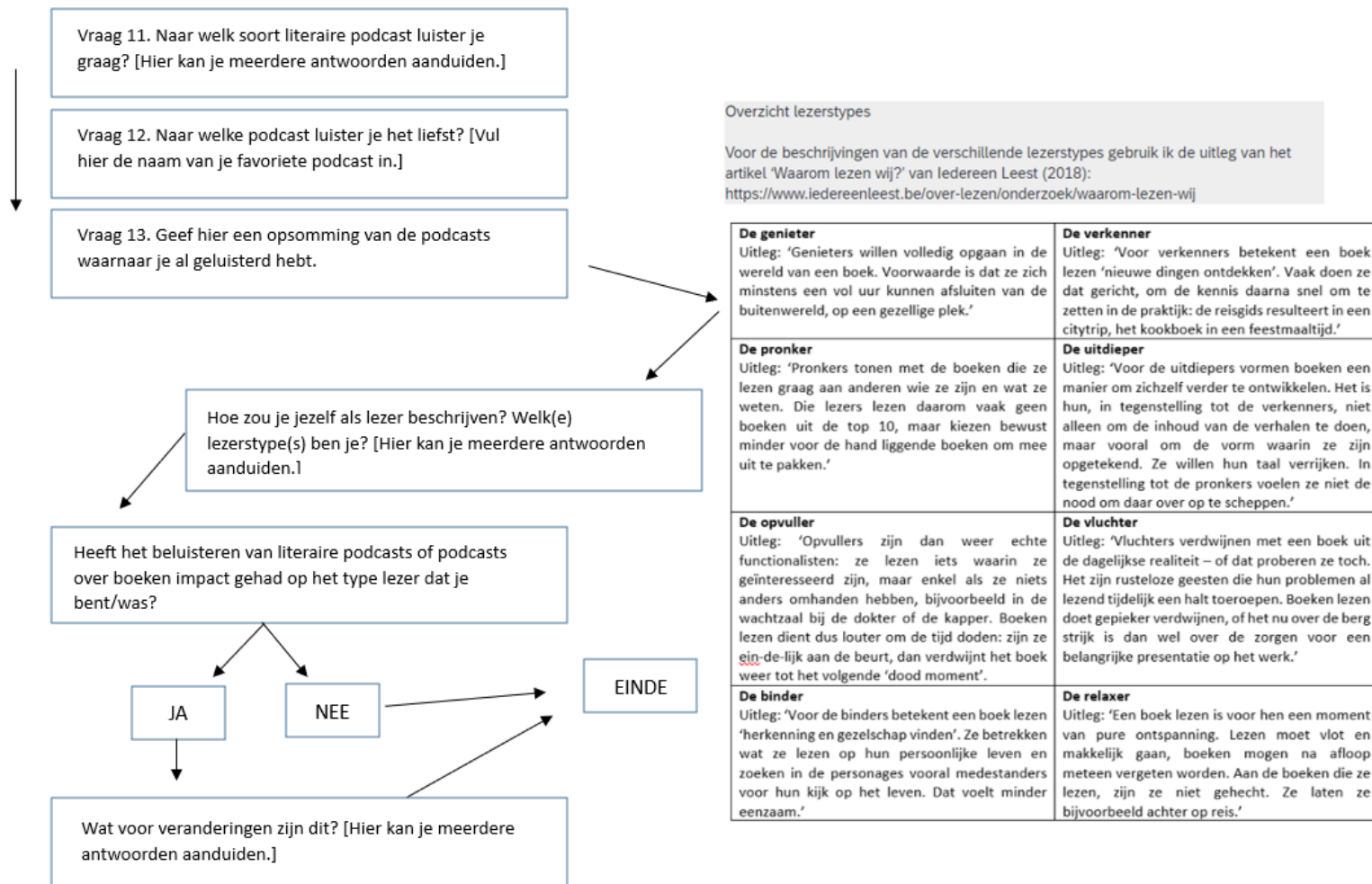
4.1.1. Woordje uitleg bij de enquête

In dit deel bespreek ik de enquête voor boekenpodcastluisteraars. Deze stelt me in staat drie luisterprofielen in detail te bekijken: (1) mensen die lezen én naar boekenpodcasts luisteren, (2) mensen die niet naar boekenpodcasts luisteren en (3) mensen die meer naar zulke podcasts luisteren dan dat ze lezen. Verder ligt de focus in dit deel op drie vragen: (a) Waarom luistert men (niet) naar literaire podcasts of podcasts over boeken?, (b) In welke mate heeft het luistergedrag invloed op het leesgedrag?, en (c) Welke boekenpodcasts zijn het populairst?

Het volgende schema toont de verschillende antwoordtrajecten die ik onderscheiden heb in de enquête. Afhankelijk van het antwoord op sommige vragen komt men terecht op een specifiek traject. De drie trajecten bestaan uit verschillende vragen, aansluitend bij het specifieke luistertype. Bij de meeste vragen stelde ik ook antwoordopties voor; die bespreek ik bij de aparte bespreking en interpretatie van de resultaten.

Figuur 5. 'Schematisch overzicht. Enquête: literaire podcasts en podcasts over boeken,' deel 1.

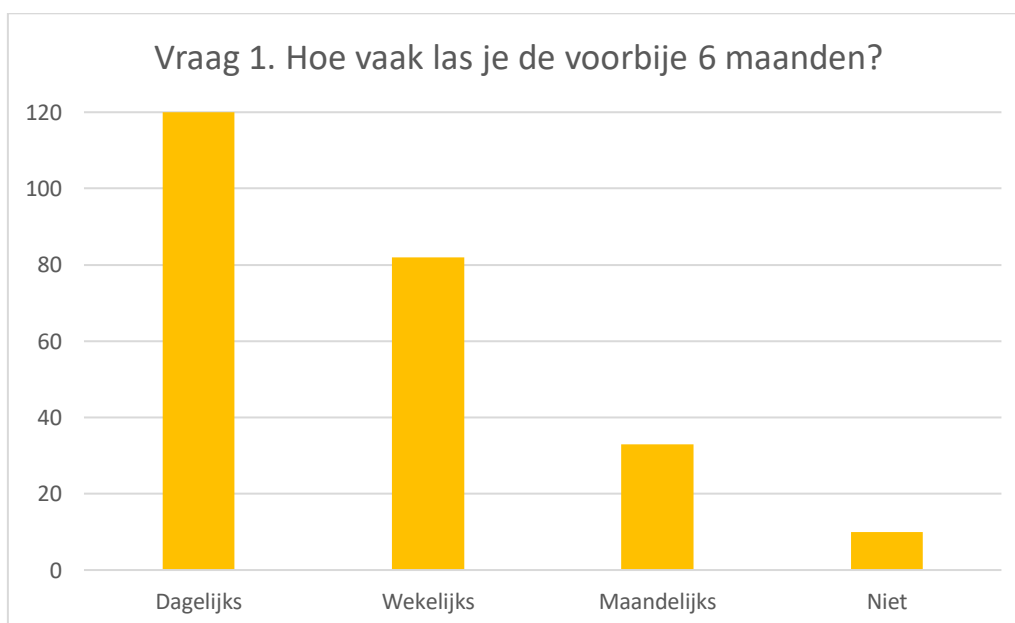
Figuur 6. 'Schematisch overzicht. Enquête: literaire podcasts en podcasts over boeken,' deel 2.

4.1.2. Bespreking van de resultaten²

4.1.2.1. Verschillende trajecten

De eerste vragen dienen als een soort profielopstelling. Op basis van de antwoorden op bepaalde vragen verdeel ik de respondenten in drie profielen: (1) mensen die lezen én luisteren, (2) niet-luisteraars en (3) mensen die meer luisteren dan lezen.

De eerste vraag – ‘Hoe vaak las je de voorbije zes maanden?’ – zorgt voor een eerste opdeling. Wie hier ‘Niet’ op antwoordt, wordt als niet-lezer geclassificeerd en kan dus al niet meer tot groep (1) behoren. Van de 245 mensen die de vraag beantwoordden, lezen 120 mensen dagelijks een boek, strip of prentenboek. Kranten en tijdschriften worden hier niet bij gerekend. 82 mensen lezen wekelijks en 33 maandelijks. Tien mensen lasen niet de voorbije zes maanden. Om deze tien mensen verder te verdelen over de trajecten, heb ik gekeken of deze niet-lezers de afgelopen zes maanden naar boekenpodcasts geluisterd hebben. Eén persoon die ‘Niet’ aangeduid heeft, heeft wel aangeduid boeken gelezen te hebben, wat dus redelijk contradictorisch is. Van de tien niet-lezers, antwoordt iedereen ‘Nee’ op de vraag of ze de afgelopen maanden geluisterd hebben naar boekenpodcasts. Wat wel een belangrijke ontdekking is, is dat 1 van de 10 meent ooit al boekenpodcasts beluisterd hebben. Deze respondent zou vroeger luisteraar zijn geweest, maar is daarmee gestopt. Hij/zij geeft aan dat hij/zij het een onpraktisch medium vindt en zou het nog overwegen opnieuw te luisteren, op voorwaarde dat zijn/haar favoriete schrijver te horen zou zijn in een boekenpodcast.

Figuur 7. ‘Vraag 1. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

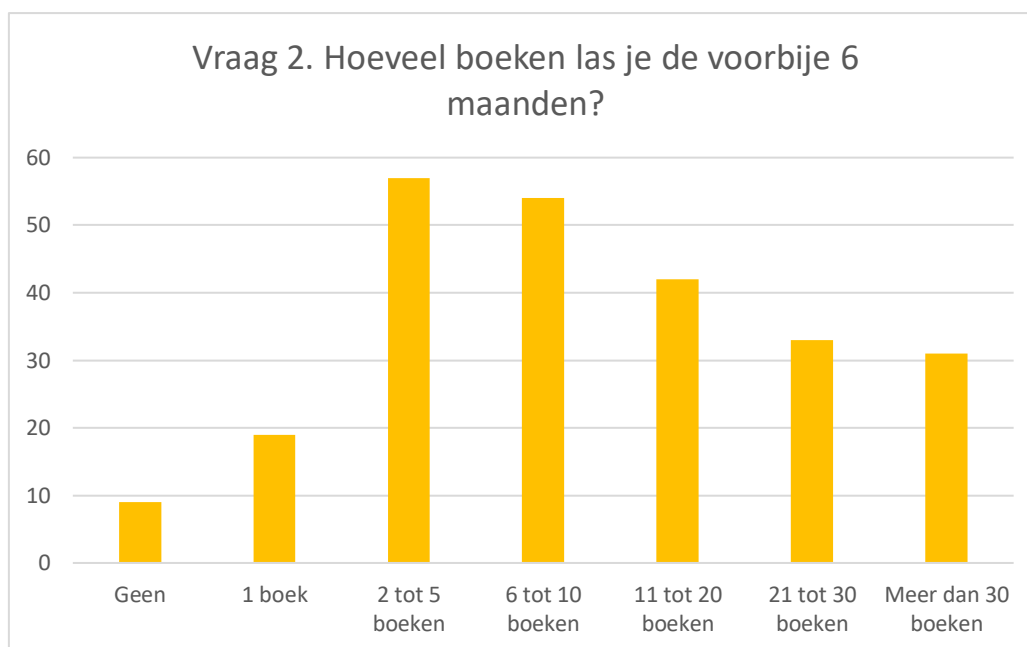
Vraag 1. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?	
Dagelijks	120
Wekelijks	82

² In deze tekst analyseer ik de inhoud van het document ‘Resultaten enquête’. Ik plaats een expliciete referentie wanneer ik antwoorden van respondenten citeer, maar put dus in dit hele hoofdstuk uit de informatie van dit document.

Maandelijks	33
Niet	10

Tabel 2. 'Antwoorden op "Vraag 1. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

De tweede vraag stelt het profiel van de lezers extra op scherp. Hier pols ik hoeveel boeken men de afgelopen zes maanden gelezen heeft om zo zicht te krijgen op het aantal frequente en het aantal sporadische lezers.

Figuur 8. 'Vraag 2. Hoeveel boeken las je de voorbije 6 maanden?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 2. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?	
Geen	9
1 boek	19
2 tot 5 boeken	57
6 tot 10 boeken	54
11 tot 20 boeken	42
21 tot 30 boeken	33
Meer dan 30 boeken	31

Tabel 3. 'Antwoorden op "Vraag 2. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Aan de hand van de derde vraag pols ik of de respondenten in de voorbije zes maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd hebben. Slechts 242 van de 245 mensen hebben deze vraag ingevuld. De (nipte) meerderheid van 51,24% antwoordt hierop dat ze niet luisteren naar zulke podcasts. Deze niet-luisteraars krijgen daarop als vervolgvraag of ze in het verleden wel naar zulke podcasts geluisterd hebben (cf. Figuur 13).

Figuur 9. 'Vraag 3. Heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 3. Heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?	
Ja	118
Nee	124

Tabel 4. 'Antwoorden op "Vraag 3. Heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Om het luisterprofiel van de respondenten die aangeduid hebben dat ze de afgelopen maanden naar boekenpodcasts geluisterd hebben verder in te vullen, vraag ik achter de frequentie van dit luistergedrag. Het meest aangeduide antwoord is 'Sporadisch', maar dat is nog steeds minder dan de helft van de antwoorden (47,86%). Opvallend is dat slechts één iemand 'Dagelijks' aangeduid heeft. Er lijkt dus minder regelmaat te zitten in het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken dan bij het lezen van boeken het geval was.

Figuur 10. 'Vraag 4. Hoe vaak heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 4. Hoe vaak heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?	
Dagelijks	1
Wekelijks	31
Maandelijks	29
Sporadisch	56

Tabel 5. 'Antwoorden op "Vraag 4. Hoe vaak heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vervolgens stel ik de doorslaggevende vraag die de opdeling in de drie profielen finaliseert, namelijk of de respondenten meer luisteren naar boekenpodcasts dan dat ze lezen. Als ze 'Nee' antwoorden, behoren ze tot profiel 1 (lezers én luisteraars); als ze 'Ja' antwoorden, behoren ze tot profiel 3 (luisteraars).

Figuur 11. 'Vraag 5. Luister je meer naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken dan dat je boeken leest?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 5. Luister je meer naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken dan dat je boeken leest?	
Ja	7
Nee (ik lees én luister)	110

Tabel 6. 'Antwoorden op "Vraag 5. Luister je meer naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken dan dat je boeken leest?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

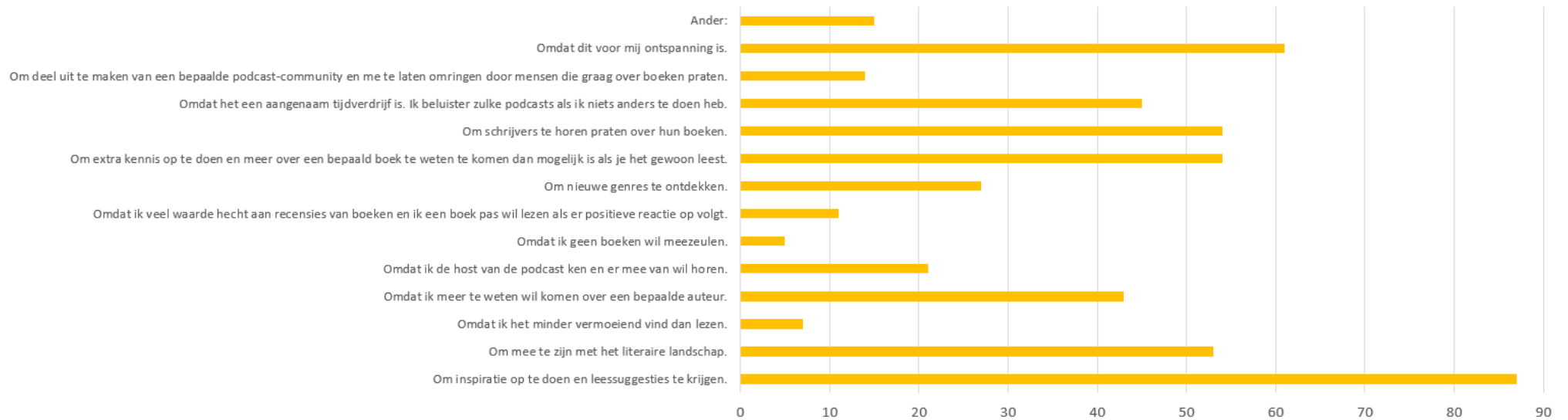
4.1.2.2. Motivatie: waarom luistert men (niet) naar literaire podcasts of podcasts over boeken?

Een van de opzetten van mijn enquête is om te achterhalen waarom men naar literaire podcasts of podcasts over boeken luistert. Ik wil te weten komen wat mensen drijft en wat de voornaamste redenen zijn om op een boekenpodcast te klikken en deze – sporadisch of frequent – te beluisteren. Het lijkt me net zo interessant te weten waarom mensen net niet luisteren naar boekenpodcasts of waarom ze gestopt zijn met luisteren.

Ten eerste bespreek ik de antwoorden van de boekenpodcastluisteraars van profiel 1 (correspondenten die lezen én luisteren). De meest voorkomende redenen om boekenpodcasts beluisteren zijn voor hen om inspiratie en leessuggesties te verkrijgen, zich te verdiepen in het leven en denken van een zekere auteur, het eigen kennisveld rond een bepaald boek te verbreden, mee te zijn met het literaire landschap en zich te ontspannen. Het idee dat mensen naar zulke podcasts luisteren om inspiratie op te doen, sluit aan bij een actuele trend, die als volgt verwoord wordt door *Iedereen Leest*: "Vandaag worden lezers ook geïnspireerd via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube of BookTok, online leescommunities ..." (*Iedereen Leest*, "Missie en visie", geraadpleegd in 2023, np). Het is ook niet vreemd dat podcasts waarin over boeken gesproken wordt als inspiratiebron dienen voor de luisteraars. Als er een boek aangeraden wordt dat je enorm interesseert, lijkt het logisch dat je dat zou willen lezen.

Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?

Figuur 12. 'Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?', gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?			
Om inspiratie op te doen en leessuggesties te krijgen.	87	Omdat ik meer te weten wil komen over een bepaalde auteur.	43
Om mee te zijn met het literaire landschap.	53	Omdat ik het minder vermoeiend vind dan lezen.	7
Omdat ik de host van de podcast ken en er meer van wil horen.	21	Om schrijvers te horen praten over hun boeken.	54
Omdat ik geen boeken wil meezeulen.	5	Om nieuwe genres te ontdekken.	27
Omdat ik veel waarde hecht aan recensies van boeken en ik een boek pas wil lezen als er positieve reactie op volgt.	11	Omdat het een aangenaam tijdverdrijf is. ik beluister zulke podcasts als ik niets anders te doen heb.	45
Om extra kennis op te doen en meer over een bepaald boek te weten te komen dan mogelijk is als je het gewoon leest.	54	Om deel uit te maken van een bepaalde podcast-community en me te laten omringen door mensen die graag over boeken praten.	14
Omdat dit voor mij ontspanning is	61	Ander:	15

Tabel 7. 'Antwoorden op "Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Sommige respondenten formuleerden een eigen antwoord. Deze extra antwoorden zijn hieronder geclusterd in vier motivatiegroepen: 'werkgerelateerd', 'in combinatie met', 'onderweg' en 'interesse'. Mensen die in een bibliotheek, school of uitgeverij werken hebben er veel aan af en toe naar boekenpodcasts te luisteren. Dat blijkt ook uit deze antwoorden. Dat boekenpodcasts ingezet kunnen worden in onderwijscontext of in instellingen zoals bibliotheken wordt verder uitgedacht in hoofdstuk 5. Een aantal keer wordt ook aangehaald dat het beluisteren van podcasts gecombineerd kan worden met andere activiteiten of het huishouden en dat het een handige bezigheid is onderweg. Dit combinatie-argument sluit aan bij Roman Mars' idee dat de podcast "hét multitaskend medium" (in Steuer 2015, in Berry 2016, 14, letterlijke vert.; cf. 3.1.1.) is. Het verplaatsbare aspect van het podcastmedium werkt dit in de hand: men kan het beluisteren van een podcast uitstellen totdat men bijvoorbeeld in de trein zit, om zo het onderweg-zijn te combineren met iets nuttigs. Een andere reden is interesse in andere meningen over bepaalde boeken of auteurs.

Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?: extra antwoorden			
Werkgerelateerd	In combinatie met	Onderweg	Interesse
om mee te zijn voor mijn werk als bib[liotheek]-medewerker	Ideaal als achtergrond bij andere rustige activiteiten	Ik luister graag naar een podcast tijdens het wandelen	Om te horen wat andere[n] lezen en om ook leesgewoontes van anderen te horen
voor mijn werk	Omdat ik ondertussen iets anders kan doen.	makkelijk te luisteren op de trein	diepere lagen te ontdekken, soms maken auteurs referenties maar heb je dit als lezer niet door. Een podcast is het ideale medium om deze te ontdekken en de voor[-] en tegenstanders van deze visies te vinden.
voor [he]t werk (bib)	Omdat ik podcasts kan luisteren terwijl ik iets anders doe		
Werkgerelateerd: recensies en besprekingen van onze boeken beluisteren	Omdat dit, in tegenstelling tot lezen, te combineren is met het huishouden		
om meer te weten te komen over boeken/genres waar ik zelf niet veel affiniteit mee heb om zo meer te kunnen aanreiken aan mijn leerlingen	Tijdens huishoudelijk[e t]aken zoals strijken, was opplooien, afwassen... is het gemakkelijker om podcasts te beluisteren dan om een boek te lezen		
Om mee te zijn op het werk (als leerkracht)			

Tabel 8. 'Extra antwoorden op "Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Ten tweede is er de groep van de niet-luisteraars, waarin ik een verder onderscheid maak tussen mensen die ooit al naar boekenpodcasts geluisterd hebben maar daarmee gestopt zijn en mensen die er (nog) nooit naar geluisterd hebben. Een duidelijke meerderheid van 70,73% geeft aan nog nooit naar zulke podcasts geluisterd te hebben.

Figuur 13. 'Heb je in het verleden al eens naar een literaire podcast en/of een podcast over boeken geluisterd?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Heb je in het verleden al eens naar een literaire podcast en/of een podcast over boeken geluisterd?	
Ja	36
Nee	87

Tabel 9. 'Antwoorden op Vraag "Heb je in het verleden al eens naar een literaire podcast en/of een podcast over boeken geluisterd?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Wat mij intrigeert, is de reden waarom de correspondenten die 'Ja' aangeduid hebben, besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren. Onderstaande grafiek wijst uit dat het stoppen van een bepaalde podcast niet de belangrijkste reden is om te stoppen met het luisteren naar boekenpodcasts. Vooral het genre van de boekenpodcast zelf en de tijd die het kost om ernaar te luisteren spelen een belangrijke rol. Sommigen geven ook aan dat ze zich liever enkel op de boeken zelf focussen en dat ze die bijkomende zaken zoals interviews en diepgaande analyses niet nodig hebben. Ook het medium van de podcast lijkt voor sommigen een rol te spelen. Uit een paar persoonlijke reacties en uit een gesprek met Wim Oosterlinck blijkt dat sommigen het medium om technische redenen niet gebruiken. Oosterlinck bevestigt dat het in het begin "een beetje moeilijk" kan zijn, maar dat "je [...] dat wat [moet] zoeken" en "dat principe wat [moet] snappen" (2023, 'Transcripties interviews', np). Pieter Blomme, podcastmaker en onder andere docent binnen het postgraduaat 'Podcasting' aan de Arteveldehogeschool, meent dat het medium van de podcast nog "te moeilijk [blijft] om uit te leggen aan je grootmoeder" (Debackere 2018, np). In deze enquête werd de leeftijd van de respondenten niet bevraagd, waardoor ik geen link kan leggen tussen moeilijkheid van het medium en een bepaalde leeftijdscategorie. Het niet beluisteren van podcasts omdat het onpraktisch of te ingewikkeld is, zou kunnen samenhangen met een hogere leeftijd, maar dit is slechts een speculatie, die ik aan de hand van mijn data niet kan bevestigen noch ontkrachten.

Ook hier geven enkele respondenten extra redenen waarom men zou stoppen met het beluisteren van boekenpodcasts. Opvallend zijn de opmerkingen "De Bourgondiërs was een speciale podcast" ('Resultaten onderzoek' 2023, np) en "Geen idee, de podcast was ten einde en heb geen

nieuwe opgezocht” (ibid., np), aangezien die kunnen aansluiten bij de reden dat de podcast die men volgt, stopt. De andere antwoorden beslaan het feit dat het over boeken gaat of dat papieren boeken niet vervangen kunnen worden. Belangrijk om hier te verduidelijken, is dat de boekenpodcast *geen* equivalent is van het papieren boek. Boekenpodcasts gaan *over* boeken, literatuur of lezen. Audioboeken zouden een digitale vorm van boeken zijn, en die reken ik dus niet tot de omvattende categorie van de boekenpodcasts.

Figuur 14. ‘Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?			
Het nam te veel tijd in beslag.	11	Het lag me niet zo.	16
Ik vind het een onpraktisch medium.	9	De podcast die ik volgde, is gestopt.	0
Ik lees liever boeken zonder me op de zaken errond te focussen (analyses, interviews ...).	10	Ander:	9

Tabel 10. ‘Antwoorden op Vraag “Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?”’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?: extra antwoorden	
ik luister naar andere podcasts die niet literair zijn.	Ik hou gewoon van lezen. Met podcasts ben ik niet opgegroeid. Ik ken het vanzelfsprekend wel, maar mijn interesse gaat eerder uit naar lezen in een boek.
het gevoel van papier is het beste	n/a
Geen idee, de podcast was ten einde en heb geen nieuwe opgezocht	Ik vergeet op te letten
De Bourgondiërs was een speciale podcast ben dit zeker terug van plan	Ik lees liever reviews op papier. Dus geen podcasts of YouTube filmpjes.

Tabel 11. ‘Extra antwoorden op Vraag “Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?”’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

De respondenten die nog nooit naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken geluisterd hebben, krijgen aansluitend de vraag waarom ze dit (nog) niet gedaan hebben. Hieruit valt af te leiden dat het genre van de literaire podcast zelf een struikelpunt lijkt te zijn. Doordat men niet goed weet wat het precies inhoudt en wat er binnen dit genre allemaal mogelijk is, is het moeilijk om een goede podcast te vinden. Als het beluisteren van boekenpodcasts niet echt gangbaar is in iemands omgeving, is de neiging om ernaar op zoek te gaan of om zich erin te verdiepen automatisch kleiner. Sommigen geven dan ook toe dat ze niet wisten wat literaire podcasts zijn en dat die bestonden en iemand meent geen idee te hebben waar men zulke podcasts überhaupt moet gaan vinden. Aan deze onwetendheid over en onwennigheid met het genre moet iets gebeuren. Als instellingen zoals bibliotheken, culturele centra of scholen of ondersteunende organisaties wat meer zouden inzetten op deze podcasts, dan zou het bewustzijn erover en de interesse erin verhogen. Ook de feeling met het medium van de podcast wordt meermaals als argument gebruikt. Er wordt toegegeven dat ze gewoonweg niet graag naar podcasts luisteren, of toch zeker niet naar onderwerpen zoals boeken en literatuur. Een ander argument is dat sommige mensen op hun eentje willen lezen en nadenken over de lectuur, zonder dat iemand anders dat voor hen doet. Vervolgens is de nieuwigheid van het medium en het genre bepalend. Het is voor deze mensen vooral een kwestie van het een beetje uitzoeken, wat alweer een drempel is om er effectief aan te beginnen. Het blijkt uit deze antwoorden dat je al enorm geïnteresseerd en gemotiveerd moet zijn om de zoektocht aan te gaan. Daarnaast is bij velen de voorkeur voor boeken te groot. Liever lezen op papier dan luisteren komt meermaals voor als argument. Het bestaan van andere media is, tot slot, ook een belangrijk punt. Zo geven twee mensen aan dat ze wel *YouTube*-filmpjes over boeken beluisteren, maar geen podcasts. Het aanbod van content over boeken en de verscheidenheid aan media is zo immens, dat mensen nu eenmaal keuzes moeten maken.

Figuur 15. 'Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?', gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?			
De auteurs die ik wil horen, zijn nog niet in een podcast verschenen.	0	Ik lees liever boeken zonder me op de zaken errond te focussen (analyses, interviews ...).	34
Ik vind er de tijd niet voor.	35	Het interesseert me eigenlijk niet.	28
Het aanbod staat me niet aan.	3	Ander:	31

Tabel 12. 'Antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?"; gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?: extra antwoorden (1)		
Geen kennis van	Geen <i>feeling</i> met het medium/ genre	Nieuwigheid van het medium
Ik heb geen idee hoe ik er zou vinden die ik leuk vind.	Ik hou niet van podcasts	ben er niet mee vertrouwd
Geen kennis over literaire podca[sts]	Ik luister liever podcasts over andere thema's	ik zou het eigenlijk wel willen doen, maar heb er nog niet actief naar gezocht
Het is nog niet in me opgekomen	Direct ter zake komen is bij een podcast niet altijd het geval.	Podcasts zijn 'nieuw' voor me. Ik wil mijn tijd nemen om ze te ontdekken (waar, aanbod...)
Ik ken er geen	Ik lu[i]ster niet graag naar podcasts.	Ik ben er onvoldoende mee vertrouwd
Ik wist niet dat literaire podcasts bestonden	Ik hou niet van podcasts	Om eerlijk te zijn heb ik hier nog niet aan gedacht. Als ik een podcast luister[,] gaat het over een filosofische stroming of gewoon om te ontspannen, maar niet over specifieke boeken.
Wist eigenlijk niet dat er goede bestonden	Ik hou er niet van dat iemand in mijn plaats leest; als ik lees hoor ik mijn eigen stem in mijn hoofd; als iemand voorleest erger ik mij vaak aan de intonatie, het accent, dialectisch getinte uitspraak, tempo, etc... etc... Ook de kleur v[an de] stem is bijzonder belangrijk. ([i]k lees [bijvoorbeeld] zeer graag de boeken van Tom Lan[oye], maar ik mag niet gedroomd hebben dat ik naar hem zou luisteren als hij zelf voorleest)	
Aanbod nog niet ontdekt		
Ik heb er nog nooit bij stilgestaan dat dit bestaat, ik heb hier nog nooit naar gezocht		
Ik wist niet dat het bestond.		
Ik ken geen literaire podcasts, ik heb er nog niet bij nagedacht om dat te gaan doen.		
Heb nog geen podcast gevonden die me echt aanspreekt		
Ik weet niet goed waar ik moet zoeken		

Tabel 13. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?"; deel 1,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?: extra antwoorden (2)			
Liever boeken	Wel van plan	Andere media	Andere
Ik lees liever dan te luisteren naar een analyse ofzo	Staat op mijn to-do lijstje bij mijn pensioen	Ik bekijk wel vaak video's over boeken (vooral op You[T]ube), maar ik ben geen grote podcastluisteraar, dus heb ik literaire podcasts nog nooit overwogen	ik ben doof
ik lees liever [...] zelf uit een papieren boek	Ik heb pas sinds kort de wereld van de podcasts echt ontdekt, ik heb er nog maar enkele [b]elusterd, maar ik heb het voornemen om dat regelmatig te doen. Ook literaire podcasts staan op mijn afspeellijst.	Ik kijk [Y]ou[T]ube[-video's] over boeken! Maar ik vind dat precies toch niet echt passen onder de term podcasts. Het gaat wel over boeken natuurlijk, maar is nooit een gesprek met een auteur of dergelijke.	Ik kan enkel naar e[en] podcast luisteren als ik alleen ben en kan dat niet combineren met iets anders.

Tabel 14. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?", deel 2,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Alle niet-luisteraars krijgen de vraag of ze van plan zijn de literaire podcast in de toekomst een kans te geven. Een meerderheid van 62,18% geeft aan dat dit afhangt van welke podcasts er verschijnen in de toekomst, terwijl 21,01% het genre nog een kans wil geven en 16,81% er nooit naar zal luisteren.

Figuur 16. 'Ben je van plan de literaire podcast in de toekomst een kans te geven?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Ben je van plan de literaire podcast in de toekomst een kans te geven?	
Ja	25
Nee	20
Misschien; afhankelijk van welke podcasts er nog zullen verschijnen.	74

Tabel 15. 'Antwoorden op Vraag "Ben je van plan de literaire podcast in de toekomst een kans te geven?," gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Omdat de meerderheid van de respondenten het zou overwegen nog eens naar een boekenpodcast te luisteren, pols ik in een vervolgvraag naar wat hen kan overtuigen. Op basis van onderstaande grafiek valt te concluderen dat vooral specifiekere podcasts een kantelpunt zouden kunnen betekenen.

Figuur 17. 'Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?			
Als mijn favoriete schrijver in een podcast zou komen spreken.	49	Als er meer podcasts zouden zijn rond het genre dat ik graag lees.	31
Als een bekendheid die ik graag bezig zie (of hoor) een podcast zou starten.	29	Als er een podcast rond een van mijn favoriete boeken(reeksen) zou komen.	61
Ander:	28		

Tabel 16. 'Antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?," gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

De extra antwoorden groepeer ik opnieuw in verschillende hoofdargumenten die de respondenten zouden kunnen overtuigen om (opnieuw) naar boekenpodcasts te luisteren. Zoals al bleek uit de redenen waarom men *niet* naar boekenpodcasts luistert, is tijd een cruciale factor. Dit wordt op twee manieren geïnterpreteerd in de antwoorden: men heeft te weinig tijd, maar men vindt ook dat de afleveringen te lang duren. Een andere factor is kwaliteit: bepaalde onderwerpen zouden meer aantrekken dan anderen. Ook bekendheid speelt een rol. Verder menen sommige respondenten dat ze zouden luisteren als ze geholpen worden, omdat ze het medium niet zo praktisch vinden en er alleen

niet goed hun weg mee weten. Iemand gaf als antwoord dat hij/zij zich minder geneigd voelt boekenpodcasts te beluisteren omdat het niet gangbaar is in zijn/haar omgeving. De boekenpodcast is nu eenmaal een niche en veel mensen weten niet van zijn bestaan af. Dit idee van een onpraktisch of niet-gangbaar medium/genre wijst erop dat er meer bewustzijn rond de boekenpodcast gecreëerd moet worden. Dit kan – zoals hierboven vermeld – door instellingen en organisaties die erop inspelen, maar ook door extra reclame voor zulke podcasts. Een aantal mensen menen dat niets hen kan overtuigen: hun interesses liggen niet bij (literaire) podcasts.

Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?: extra antwoorden (1)		
Tijd	Praktisch	Niets
Als ik er tijd voor vind	als iemand me op weg zou helpen	Niets, andere interesses.
meer tijd...	als de tekst van de podcast in leesbare (visuele) vorm wordt gegoten	Het interesseert me niet en niets zou dat veranderen
Vaak vind ik ze nogal lang of niet over de onderwerpen die ik wil horen	Als ze mij gemakkelijk aangeboden worden. Via suggesties op Spotify ed.	Ik lees liever, ik luister echt niet graag naar podcasts.
Als ik er wat meer tijd voor neem. Het is nieuw voor mij	Als ik een podcast aangeraden krijg of ik reclame zie. [I]k heb nu gewoon geen idee van wat er is en ga er zelf niet naar op zoek	Niks, het genre van een podcast aan sich staat me niet aan
kortere duur – de meeste zijn veel te lang & in te veel afleveringen		Niets, ik houd niet van podcasts en lees liever zelf.
niet te lang, gratis		Niets luisteren is voor mij te verschillend van lezen

Tabel 17. 'Extra antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?", deel 1,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?: extra antwoorden (2)		
Kwaliteit	Bekendheid	Ander
als die kwalitatief is	Als ze wat bekender worden. [T]ot nu toe heb ik er eigenlijk nog weinig over gehoord in mijn omgeving, wat voor mij de drempel verhoogt om eraan te beginnen.	Ik weet het echt nog niet, het lijkt me wel een nog te verkennen gebied, maar ik toon interesse in het lezen en minder in het luisteren. Ik lees net graag boeken, ik voel minder affiniteiten met het luisteren naar iets
Vaak vind ik ze nogal lang of niet over de onderwerpen die ik wil horen		ik maak hier sowieso te weinig tijd voor. Dan liever op papier.
		niet te lang, gratis

		Wanneer ik mijn leerlingen hiermee kan overtuigen meer te lezen. Wanneer ik een podcast vin[d] die aansluit bij mijn lessen. Maar voor mezelf ben ik hier eigenlijk niet naar op zoek.
		niet [<i>cringe</i>] aanvoelt (cursivering door mij toegevoegd)
		als er een podcast zou zijn die je kan helpen kiezen welk boek je graag zal lezen.
		Als het gewoon bleef. Of een boek goed of slecht is, is persoonlijk. De laatste tijd is er een overdreven woke[ ]gedrag bezig. Een schrijver moet geëngageerd zijn en politiek correct alsook het onderwerp. Onzin. Kijk maar naar boeken die voorgedragen worden voor literatuurprijzen. Dat is de echte reden waarom ik podcasts mij[d]. Zeker van de [VRT]. Ik ontdek liever zelf een Van Iperen.
		Als men direct ter zake zou komen.
		... ik zal naar literaire podcasts luisteren als ik slechtiend of blind word.

Tabel 18. 'Extra antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?", deel 2,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Wat aan deze antwoorden ook opvalt, is dat sommigen het idee lijken te hebben dat boekenpodcasts hand in hand gaan met voorleespodcasts. Hoewel het mogelijk is dat er in boekenpodcasts voorgelezen wordt, is dit geen criterium. Er kan perfect enkel over boeken gepraat worden of met schrijvers gepraat worden zonder dat er iets voorgelezen wordt. In een podcast als *Drie Boeken* is dat bijvoorbeeld zeker niet de bedoeling, maar staat de host – Wim Oosterlinck – er wel voor open. Zo interviewde hij in 2019 Stijn De Paepe, die in die aflevering ook voorlas. Oosterlinck zegt hierover dat dat echt De Paepes eigen keuze was: "hij wilde dat doen omdat hij zo hield van die stijl en dat zo graag wilde lezen, wat ik ook snap. En af en toe gebeurt dat wel eens, dat iemand zegt van 'ooh, ik ga een stukje voorlezen', wat ik

heel tof vind” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Volgens Oosterlinck is de (boeken)podcast een heel vrij en bevrijdend medium: “alles kan, hè” (2023, ‘Transcripties interviews’, np).

Ten derde is er het traject van zij die meer luisteren dan lezen. Deze luisteraars krijgen de vraag waarom ze meer boekenpodcasts beluisteren dan dat ze boeken lezen. Tijdgebrek lijkt ook hier een belangrijke factor te zijn, maar in dit geval blijkt lezen – en niet luisteren – te veel tijd in beslag te nemen. Dit vormt een opmerkelijk contrast met de niet-luisteraars: sommige respondenten van het derde luisterprofiel luisteren omdat lezen te tijdrovend is, terwijl sommige respondenten van de niet-luisteraars menen dat luisteren te tijdrovend is. De extra antwoorden bieden relevante verklaringen: als student is het soms minder tijdrovend naar een podcastaflevering over een boek te luisteren dan een heel boek te lezen, en het combineren van het podcastluisteren met andere activiteiten kan ook tijdbesparend werken, omdat veel niet te combineren valt met lezen en wel met luisteren.

Figuur 18. ‘Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?			
Lezen neemt te veel tijd in beslag.	3	Ik hoor liever schrijvers over hun boeken praten dan ze te lezen.	1
Ik lees niet graag, maar vind het interessant erover te horen praten.	1	Ik luister naar podcasts waar auteurs stukjes uit hun verhalen voorlezen of waarin dichters enkele gedichten voordragen.	2
Ander:	2		

Tabel 19. ‘Antwoorden op Vraag “Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?”’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?: extra antwoorden	
Voor mijn studies (taal- en letterkunde) moest ik veel lezen. Alle extra info hielp bij het verwerken van de teksten.	Ik luister vooral naar podcasts als ik met iets anders bezig ben, bijvoorbeeld; schoonmaken en strijken, wandelen, ...

Tabel 20. ‘Extra antwoorden op Vraag “Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?”’, gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

4.1.2.3. Impact: in welke mate heeft het luistergedrag invloed op het leesgedrag?

Hier pols ik naar de mogelijke impact dat het luisteren naar boekenpodcasts kan hebben op het leesgedrag. Ik wil weten wat voor effect het heeft op de selectie van boeken (leest men andere genres nu, haalt men inspiratie uit zulke podcasts, ...) en of het effectief ook een ander leesgedrag in de hand werkt (leest men nu sneller of net trager, leest men grondiger, leest men meer of net minder, ...).

Ten eerste vraag ik achter de verandering in de hoeveelheid boeken die men leest. De respondenten antwoorden met een cijfer tussen 1 en 10, waarbij 1 staat voor 'Ik lees heel veel minder boeken nu' en 10 voor 'Ik lees heel veel meer boeken nu'. De antwoorden schommelen tussen 5 en 8 en het gemiddelde antwoord is 5,55. Hieruit kunnen we afleiden dat het beluisteren van boekenpodcasts – als we het gemiddelde bekijken – niet veel verandering teweegbrengt op vlak van hoeveelheid. Er is wel een zekere positieve lijn in beweging, wat gesuggereerd wordt doordat de antwoorden niet onder '5' liggen en sommigen zelfs een '8' geantwoord hebben (wat wil zeggen dat zij net wel meer lezen nu ze naar zulke podcasts luisteren).

#	Field	Minimum	Maximum	Mean	Std Deviation	Variance	Count
1	Vraag 7	5.00	8.00	5.55	0.85	0.71	107

Figuur 19. 'Resultaten van "Vraag 7. Lees je net meer of net minder boeken nu je naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken luistert?";' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Ten tweede wil ik achterhalen of boekenpodcasts voornamelijk gebruikt worden als leesinspiratie of niet. Hier staat 1 voor 'Nee, ik haal er niets uit' en 10 voor 'Ja, ik haal al mijn leesinspiratie uit zulke podcasts'. Opmerkelijk hier is hoezeer de antwoorden uit elkaar liggen: de antwoorden schommelen tussen 1 en 10. Het gemiddelde van 6,28 geeft aan dat boekenpodcasts voor de meesten wel als inspiratiebron kunnen dienen, maar het is belangrijk in het achterhoofd te houden dat het een zeer persoonlijke vraag is die voor iedereen anders ligt – wat de uiteenliggende antwoorden ook aantonen.

#	Field	Minimum	Maximum	Mean	Std Deviation	Variance	Count
1	Vraag 8	1.00	10.00	6.28	1.76	3.10	107

Figuur 20. 'Resultaten van "Vraag 8. Haal je leesinspiratie uit zulke podcasts?";' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Ten derde ligt mijn interesse in de mogelijke impact van literaire podcasts of podcasts over boeken op wat men leest, in het bijzonder op de genres die men leest. 1 betekent dat de podcasts geen invloed hebben op welke genres de respondenten lezen en 10 dat ze net wel nieuwe genres uitproberen nu. In het antwoordsysteem is echter een foutje geslopen: er werd een '0' aangeduid, terwijl het laagste cijfer een '1' zou moeten zijn. Ik interpreteer de 0 hier als een 1, maar het gemiddelde ligt zo dus wat lager dan de bedoeling is. Uit het gemiddelde antwoord van 3,89 valt af te leiden dat zulke podcasts voor de meesten geen impact hebben op hun genrekeuze bij boeken. Natuurlijk valt dit te nuanceren en zijn er gevallen waarbij dit wel het geval is – het hoogste cijfer dat werd gegeven, is namelijk een 9.

#	Field	Minimum	Maximum	Mean	Std Deviation	Variance	Count
1	Vraag 9	0.00	9.00	3.89	2.46	6.04	107

Figuur 21. 'Resultaten van "Vraag 9. Heeft het luisteren naar zulke podcasts volgens jou een impact op de genres die je leest?";' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Ten vierde bevrage ik de impact van boekenpodcasts op het leestempo en leesgedrag van de respondenten. In de antwoordopties staat 1 voor 'Nee, er is helemaal niets veranderd' en 10 voor 'Ja, ik lees nu op een andere manier (vluchtiger, grondiger ...)', en ook hier slipte een 0 binnen. De antwoorden schommelen tussen 0 en 8, met een gemiddelde van 3,32. Het lagere gemiddelde wijst er weer op dat het luisteren in de meeste gevallen geen (grote) impact heeft gehad op het leesgedrag van de luisteraar. Toch is de hoogste score een 8, wat aangeeft dat sommigen toch verschillen merken.

#	Field	Minimum	Maximum	Mean	Std Deviation	Variance	Count
1	Vraag 10	0.00	8.00	3.32	2.42	5.86	107

Figuur 22. 'Resultaten van "Vraag 10. Heeft het luisteren naar zulke podcasts volgens jou een impact op de manier waarop je leest?";' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Om deze specifieke veranderingen precies te ontdekken, krijgen de respondenten die hoger dan een 5 aangeduid hebben een vervolgvraag. Opvallend is dat niemand nu vluchtiger leest. Wel antwoordt iemand dat hij/zij "sneller en meer [leest]" ('Resultaten onderzoek' 2023, np), maar belangrijk is om het nuanceverschil tussen 'vluchtig' en 'snel' te bewaren. 'nel' zegt iets over het leestempo, waar 'vluchtig' iets zegt over het leesgedrag. Over het algemeen kan men op basis van deze antwoorden echter besluiten dat boekenpodcasts in de meeste gevallen geen sneller leestempo of vluchtiger leesgedrag in de hand werken. In tegenstelling, het beluisteren van boekenpodcasts lijkt net meer bewustzijn tijdens het lezen op te wekken. Mensen zouden de neiging hebben grondiger te lezen (40%) en meer te analyseren dan voorheen (48,89%). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat men de boekenpodcasts waarnaar men luistert als voorbeeld gebruikt: luisteren naar mensen die boeken lezen en vaak ook analyseren of uitvoerig bespreken, kan nu eenmaal inspiratie geven om zelf op een bepaalde manier te lezen. Als men nu net een podcast beluistert waarin met extra aandacht naar bepaalde thema's gekeken wordt, kan het interessant zijn dat bij een volgend boek ook zelf te doen, wat zou leiden tot de situatie waarin men boeken analyserend of grondiger leest. Extra antwoorden als "het laat je soms nog meer in een boek duiken" ('Resultaten onderzoek' 2023, np) of "Door een podcast kijk ik soms op een andere manier naar een boek. Soms wil ik een boek dan ook opnieuw lezen na het beluisteren van een podcasts" (ibid., np) sluiten aan bij bovenstaande hypothese.

Figuur 23. 'In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?			
Ik lees veel vluchtiger nu.	0	Ik lees veel grondiger nu.	18
Ik analyseer meer terwijl ik lees nu.	22	Ik beluister op voorhand podcasts over het boek dat ik wil lezen (of over de auteur) en lees daardoor het boek veel minder grondig.	1
Ander:	4		

Tabel 21. 'Antwoorden op Vraag "In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?: extra antwoorden
Onder andere door luisterboeken te ontdekken op deze manier
het laat je soms nog meer in een boek duiken.
Door een podcast kijk ik soms op een andere manier naar een boek. Soms wil ik een boek dan ook opnieuw lezen na het beluisteren van een podcast
ik lees sneller en meer

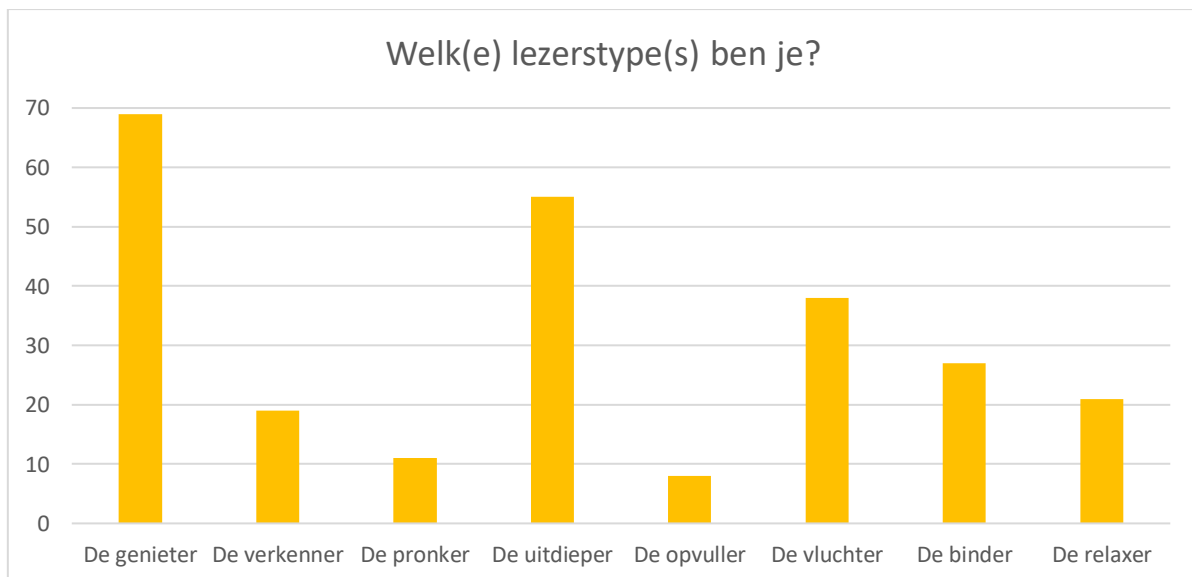
Tabel 22. 'Extra antwoorden op Vraag "In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?,"' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Ten vijfde ben ik, naast de impact van boekenpodcasts op aspecten zoals het leestempo, leesgedrag en leesdoel, benieuwd naar hun impact op het lezerstype en de leesfuncties. Ik maakte een overzicht³ van de verschillende lezerstypen die *Iedereen Leest* onderscheidt. De bijhorende vraag polst naar hoe de respondenten zichzelf als lezer zouden beschrijven en welke functie lezen voor hen heeft.

³ Voor het maken van dit overzicht heb ik volgend artikel gebruikt: Iedereen Leest, "Waarom lezen wij?," *Iedereen Leest*, 2018, laatst geraadpleegd op 26/05/2023.

<p>De genierter Uitleg: ‘Genieters willen volledig opgaan in de wereld van een boek. Voorwaarde is dat ze zich minstens een vol uur kunnen afsluiten van de buitenwereld, op een gezellige plek.’</p>	<p>De verkenner Uitleg: ‘Voor verkenners betekent een boek lezen ‘nieuwe dingen ontdekken’. Vaak doen ze dat gericht, om de kennis daarna snel om te zetten in de praktijk: de reisgids resulteert in een citytrip, het kookboek in een feestmaaltijd.’</p>
<p>De pronker Uitleg: ‘Pronkers tonen met de boeken die ze lezen graag aan anderen wie ze zijn en wat ze weten. Die lezers lezen daarom vaak geen boeken uit de top 10, maar kiezen bewust minder voor de hand liggende boeken om mee uit te pakken.’</p>	<p>De uitdieper Uitleg: ‘Voor de uitdiepers vormen boeken een manier om zichzelf verder te ontwikkelen. Het is hun, in tegenstelling tot de verkenners, niet alleen om de inhoud van de verhalen te doen, maar vooral om de vorm waarin ze zijn opgetekend. Ze willen hun taal verrijken. In tegenstelling tot de pronkers voelen ze niet de nood om daar over op te scheppen.’</p>
<p>De opvuller Uitleg: ‘Opvullers zijn dan weer echte functionalisten: ze lezen iets waarin ze geïnteresseerd zijn, maar enkel als ze niets anders omhanden hebben, bijvoorbeeld in de wachtzaal bij de dokter of de kapper. Boeken lezen dient dus louter om de tijd doden: zijn ze <u>ein-de-lijk</u> aan de beurt, dan verdwijnt het boek weer tot het volgende ‘dood moment’.</p>	<p>De vluchter Uitleg: ‘Vluchters verdwijnen met een boek uit de dagelijkse realiteit – of dat proberen ze toch. Het zijn rusteloze geesten die hun problemen al lezend tijdelijk een halt toeroepen. Boeken lezen doet gepieker verdwijnen, of het nu over de berg strijk is dan wel over de zorgen voor een belangrijke presentatie op het werk.’</p>
<p>De binder Uitleg: ‘Voor de binders betekent een boek lezen ‘herkenning en gezelschap vinden’. Ze betrekken wat ze lezen op hun persoonlijke leven en zoeken in de personages vooral medestanders voor hun kijk op het leven. Dat voelt minder eenzaam.’</p>	<p>De relaxer Uitleg: ‘Een boek lezen is voor hen een moment van pure ontspanning. Lezen moet vlot en makkelijk gaan, boeken mogen na afloop meteen vergeten worden. Aan de boeken die ze lezen, zijn ze niet gehecht. Ze laten ze bijvoorbeeld achter op reis.’</p>

Figuur 24. ‘Overzicht lezerstypes,’ gebaseerd op (Iedereen Leest 2018, np) en opgenomen in de enquête via *Qualtrics*.

Figuur 25. ‘Welk(e) lezerstype(s) ben je?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Deze vraag op zichzelf is niet bepaald interessant in het licht van mijn thesis, dat net doelt op de impact van het luisteren. Daarom polst een vervolgvraag of het beluisteren van literaire podcasts en/of podcasts over boeken impact heeft op het lezerstype van de respondent in kwestie. Voor 92, 55% van de respondenten is er geen verandering te merken.

Figuur 26. 'Heeft het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken impact gehad op het type lezer dat je bent/was?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Heeft het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken impact gehad op het type lezer dat je bent/was?	
Ja, lezen heeft voor mij nu een andere functie	7
Nee, voor mij is er niets veranderd	87

Tabel 23. 'Antwoorden op Vraag "Heeft het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken impact gehad op het type lezer dat je bent/was?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Toch meent 7,45% dat hun plaats in het schema wel beïnvloed wordt door het beluisteren van boekenpodcasts. Wanneer ik naar die veranderingen vraag, blijken ze voornamelijk gelinkt te kunnen worden aan inspiratie en leessuggesties. Het feit dat 60% van de antwoorden draait rond leesinspiratie bevestigt de constatactie dat veel respondenten zulke podcasts beluisteren voor de boekentips (cf. 4.1.2.2.).

Figuur 27. 'Wat voor veranderingen zijn dit?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Wat voor veranderingen zijn dit?			
Ik laat me inspireren door podcasts.	6	Ik lees om verschillende redenen en op verschillende manieren nu.	4
Ik ben door die podcasts helemaal veranderd van lezerstype.	0	Ander:	0

Tabel 24. 'Antwoorden op Vraag "Wat voor veranderingen zijn dit?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

4.1.2.4. Selectie: welke boekenpodcasts zijn het populairst?

Tot slot richt ik me op de boekenpodcasts zelf. Ten eerste achterhaal ik welke soorten literaire podcasts de respondenten graag beluisteren, om zo een breder zicht te krijgen op het type boekenpodcast dat voornamelijk beluisterd wordt. Opvallend is dat de antwoorden mooi verdeeld zijn en er geen enkele soort uit de boot valt. Podcasts over poëzie, podcasts waarin schrijvers over hun leven praten, podcasts waarin uitgevers of redacteurs in gesprek gaan met hun auteurs, podcasts die niet enkel over literatuur gaan maar het toch bespreken, en interviews met lezers worden minder aangeduid dan bijvoorbeeld podcasts waarin boeken aangeraden worden, maar percentueel zijn ze nog steeds relevant. De podcasts waarin men boeken aanraadt blijken het populairst, wat niet vreemd is als men terugdenkt aan vraag 8 'Haal je leesinspiratie uit zulke podcasts?' (cf. 4.1.2.3.) en aan de populariteit van het antwoord 'Om inspiratie op te doen en leessuggesties te krijgen' bij het polsen naar de luistermotivatie van de respondenten (cf. 4.1.2.2.). Het merendeel van de boekenpodcastluisteraars luistert dus naar zulke podcasts om er inspiratie uit te halen.

Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?

Figuur 28. 'Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?			
Podcasts waarin schrijvers over hun eigen boeken praten	57	Podcasts waarin schrijvers over hun leven praten	23
Interviews met schrijvers	54	Interviews met lezers	28
Podcasts waarin lezers boeken aanraden	64	Podcasts waarin lezers boeken analyseren	44
Podcasts over poëzie	16	Podcasts over wereldliteratuur, over klassiekers	43
Podcasts waarin uitgevers/redacteurs in gesprek gaan met hun auteurs	26	Podcasts die niet enkel over literatuur gaan, maar het toch – in beperkte mate – bespreken (als onderdeel van een breder geheel)	27
Podcasts over één specifiek boek	41	Podcasts over één specifieke auteur	33
Ander:	2		

Tabel 25. 'Antwoorden op "Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?"; gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?: extra antwoorden	
Podcasts waarin ze voorlezen	podcasts over jeugdliteratuur

Tabel 26. 'Extra antwoorden op "Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?"; gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Ten tweede toon ik wat er voornamelijk leeft bij Vlaamse boekenpodcastluisteraars door te achterhalen welke boekenpodcasts de respondenten voornamelijk beluisteren. Belangrijk hierbij is dat het podcastlandschap steeds evolueert en dat de door mij opgestelde overzichten het resultaat zijn van een momentopname. Een podcast als *READ THIS!* (VRT) met Shania Gooris, bijvoorbeeld, is pas begin maart 2023 gestart, toen mijn onderzoek al volop bezig was. Het is dus logisch dat het hier nog niet genoemd wordt, terwijl die podcast de dag van vandaag wel zeer aanwezig is.

Om te beginnen pols ik naar de lievelingspodcast van de respondenten. Een paar opmerkingen bij het maken van zo'n overzicht lijken me hier op z'n plaats. Sommige respondenten menen geen voorkeur te hebben. Vervolgens wordt de podcast *Drie Boeken* van Wim Oosterlinck eenmalig "De 3 boeken die iedereen moet gelezen hebben van Wim Oosterlinck" ('Resultaten onderzoek' 2023, np) genoemd en Tom De Cocks *Groen Gebladerte* wordt soms nog bij de vorige naam, *Gebladerte*, genoemd. Omdat in beide gevallen duidelijk is over welke podcasts het gaat, heb ik deze antwoorden bij de juiste podcasts gerekend. Antwoorden in de richting van "Geen specifieke podcast", "geen uitgesproken voorkeur" of tekens als "/" en "-" ('Resultaten onderzoek' 2023, np) heb ik uit onderstaande opsomming gelaten. Ik vermeld waar van toepassing de organiserende mediaspeler of organisatie en als de podcast in een andere taal dan het Nederlands is, geef ik dit tussen haakjes aan. Om het enigszins overzichtelijk te houden, maak ik de namen van de podcasts vetgedrukt.

Van de antwoorden op de vraag 'Naar welke podcast luister je het liefst?' zijn dit de literaire podcasts of boekenpodcasts die genoemd zijn:

Boeken FM (Das Mag & De Groene Amsterdammer); **Drie Boeken**; **Winteruur** (Canvas); **De Grote Vriendelijke Podcast**; **De Bezige Bij Podcast** (De Bezige Bij); **The History of Literature** (The Podglomerate) (Engelstalig); **Zot van Elsschot** (Klara); **Ondercast**; **Leest**; **The Waterstones Podcast** (Waterstones) (Engelstalig); **Fixdit**; **Overdue** (Headgum) (Engelstalig); **Writer's Routine** (Engelstalig); **Bende van het Boek**; **The Chapters** (Books That Matter) (Engelstalig); **The Book Club Review** (Engelstalig); **Groen Gebladerte**; **De Bourgondiërs met Bart Van Loo** (Klara); **Books Unbound** (Engelstalig); **The Penguin Podcast** (Penguin Books UK) (Engelstalig); **Een Wereld aan Literatuur**; **Leesba(a)r** (Radio 1); **Read Like a Writer** (Engelstalig)
(overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

Daarnaast werden ook de literaire podcasts van *Klara* en van *VRT Max* vermeld. De genoemde podcasts pasten niet altijd helemaal binnen het label van de literaire podcast of de podcast over boeken. Een podcast als **She's a Rec'** (Engelstalig) bespreekt soms literatuur, maar niet uitsluitend of in elke aflevering. **De Zonnekoning** (Klara) is – voor mij – een twijfelgeval omdat het eerder een verhalende, historische podcast is en niet per se een discussie of gesprek over de roman. Ook **Blinkist** (Duitstalig) werd aangehaald, maar past niet in bovenstaand lijstje.

Vervolgens creëer ik een overzicht van de podcasts die de respondenten beluisteren of beluisterd hebben. Aan de hand van de opdracht 'Geef hier een opsomming van de podcasts waarnaar je al geluisterd hebt' verkreeg ik 163 podcastnamen. Deze zijn echter niet allemaal correct en sommige podcasts vallen niet (helemaal) onder het genre van de literaire podcast of de boekenpodcast. Daarom heb ik geopteerd voor een opsplitsing in 6 categorieën: 'Literaire podcasts of podcasts over boeken', 'Algemene mediagroepen, audiokanalen, podcastapps of namen van podcasthosts', 'Cultuurpodcasts en andere podcasts waarin literatuur af en toe aan bod komt', 'Audioboeken, voorleesverhalen of luisterverhalen', 'Twijfelgevallen' en 'Geen van bovenstaande'. Die laatste categorie bevat podcasts die niet over boeken gaan of te algemeen zijn, fictie- of improvisatieverhalen en namen van podcasts die ik niet terug kon vinden. Wanneer ik niet helemaal zeker ben welke podcast bedoeld wordt, maar wel een sterk vermoeden heb, zet ik dit erbij. Als ik geen vermoeden heb, plaats ik het bij 'Geen van bovenstaande'.

Dit zijn de opgegeven podcasts die – volgens mijn definitie en interpretatie – passen binnen het label van de literaire podcast of de boekenpodcast:

Boeken FM (Das Mag & De Groene Amsterdammer); **Leesba(a)r** (Radio 1); **Poëzie Vandaag** (NPO); **Fixdit** (Fixdit x De Gids); **Sprekende Letteren** (De Gids); **DS Letteren** (De Standaard); **Bende van het Boek**; **Team Boek Toe**; **Drie Boeken**; **Groen Gebladerte** (Radio 1); **Boekencurator**; **Lezen is vurrukkulluk!**; **Dichtung & Wahrheit** (Suhrkamp Verlag) (Duitstalig); **Kopje Koffie** [Der niederländisch flämische Bücherpodcast] (Duitstalig); **Leest**; **De Grote Vriendelijke Podcast**; **Iedereen Leest** (Jeugdboekenmaand 2021) (Radio 1 en Iedereen Leest); **Boekenpraat**; **De Bezige Bij Podcast** (De Bezige Bij); **Voorproevers** (Radio 1); **Boekmakers**; **De Poëziepodcast**; **Winteruur** (Canvas); **Lopen met Lebowski** (Lebowski Publishers); **The Waterstones Podcast** (Waterstones); **Overlezen** (de Warande); **NRC Tussen de regels** (NRC); **The Book Club Review** (Engelstalig); **Literature and History** (Engelstalig); **De Boekenkamer** (30CC Leuven); **Karakters: de literaire podcast** (Karakters & Luisterpuntbibliotheek); **Sincerely, Beth** (Engelstalig); **Onze Boekencast**; **Overdue** (Headgum) (Engelstalig); **Beeldspraak** (Poëziecentrum); **Best of Thrillers** (Boekerij); **De Boekenpodcast** (NPO Radio 1);

Leesbeesten & Luistervinken; Een Wereld aan Literatuur; Ondercast; Zot van Elsschot (Klara); **Writer's Routine** (Engelstalig); **PILE** (Franstalig); **The Penguin Podcast** (Penguin Books UK); **Après La Première Page** (Franstalig); **De literaire canon**(Klara); **Belezen Wetenschappers** (UGent, De Krook); **Paarse Zetel** (Bibliotheek De Krook, Gent); **Slightly Foxed** (The Real Reader's Quarterly) (Engelstalig); **What Should I Read Next?** (Wondery) (Engelstalig); **Books and Authors** (BBC Radio 4) (Engelstalig); **De Waanzinnige Podcast** [Dé podcast over kinderboeken!]; **Poetry Unbound** (On Being Studios) (Engelstalig); **On the Road With Penguin Classics** (Engelstalig); **Lariboek & Apekoel** (Bibliotheken Etterbeek & Jette); **The Great Books of Literature Podcast** (The Institute of Public Affairs) (Engelstalig); **Books Unbound** (Engelstalig); **Book talk for BookTok** (Engelstalig); **The Chapters** (Books That Matter) (Engelstalig); **Tipsy Tolstoy** (Engelstalig); **This Is What I Read** (voornamelijk Nederlands, soms Engels); **Reading Women** (Engelstalig); **The Brontës** (Klara); **De vele levens van Gertrude Stein** (Klara); **De Wereld van Wildevrouw met Jeroen Olyslaegers** (Klara); **De Shortlist** (librispodcast); **Lampo & Lampo. Een vaderzoektocht.** (Klara); **Lawines razen; Read Like a Writer** (Engelstalig); **Novel Conversations** (Evergreen Podcasts) (Engelstalig); **The Bookcast Club** (Engelstalig); **Book Riot – The Podcast** (Engelstalig); **Bookworm** (Engelstalig); **A Novel Evening** (Engelstalig); **Interne Keuken** (Radio 1); **De Bourgondiërs met Bart Van Loo** (Klara); **Bonnets At Dawn** (Engelstalig); **ThoughtPod** (kan wijzen op: *ThoughtPod literature, life and everything in between* (Lit Junkie) (Engelstalig))
(overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

De Boekenkamer (30CC), *Belezen Wetenschappers* (UGent, De Krook), *Paarse Zetel* (De Krook) en *Boekenpraat* (Radio Centraal) zijn voorbeelden van podcasts die initieel een radioprogramma of live-gesprek zijn en nadien pas beschikbaar gesteld worden als podcast. In mijn opvatting van de podcast beschouw ik ze – zoals aangekaart in de inleiding – als volwaardige podcasts.

Volgend overzicht bevat de opgegeven namen die eigenlijk algemene mediagroepen, audiokanalen, podcastapps of namen van podcasthosts zijn:

Slaacast (SLAA); **(Live) Podcasts tijdens de boekenbeurs**; Literaire podcasts van **VRT Lees mee** (een rubriek binnen VRT MAX); **VRT MAX**; Literaire podcasts van **Klara; deBuren; Anderslezen** (de app van Luisterpuntbibliotheek); **The New Yorker** (kan wijzen op: The New Yorker: Fiction (WNYC Studios and The New Yorker) (Engelstalig)); **Stephen Fry; Jack Edwards**
(overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

De volgende podcasts zijn cultuurpodcasts of andere podcasts die veel breder zijn dan literair, maar waarin literatuur, boeken of auteurs af en toe wel aan bod komen:

Pompidou (Klara); **De Humaniakken; Touché** (Radio 1); **Nooit meer slapen** (NPO Radio 1/VPRO); **The LRB Podcast** (The London Review of Books) (Engelstalig); **She's a Rec'** (Engelstalig); **In Our Time: Culture** (BBC Radio 4) (Engelstalig); **Radar** (De Standaard); **What I love** (Storyglass) (Engelstalig)
(overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

Een aantal antwoorden zijn audioboeken, voorleesverhalen of luisterverhalen:

Harry Potter and the Philosopher's Stone (Engelstalig); **Great audiobooks** (Engelstalig); **De Geluidskluis** (Het Geluidshuis)
(overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

De opgegeven podcasts die ik classificeer als twijfelgevallen zijn podcasts die vertrekken bij de persoon van een auteur of bij een bestaand (vaak gelijknamig) boek, terwijl de podcast zelf meer verhalend is en bijvoorbeeld de geschiedenis en het levensverhaal van een personage vertelt.

De niet zo serieuze sprookjes (Live Comedy); ***Hendrik Conscience*** (Klara); ***De Sporen van Claus*** (Klara); ***De Mulisch-tapes***; ***Boem Paukeslag*** (Klara); ***De Zonnekoning*** (Klara); ***We Can Do Hard Things with Glennon Doyle*** (Engelstalig); ***Laura H. – de podcast*** (SCHIK & Das Mag) (overzicht gebaseerd op ‘Resultaten enquête’)

Tot slot zijn er de podcasts die binnen de ‘Geen van bovenstaande’-lijst terechtgekomen zijn:

Blinkist (Duitstalig); ***TMG*** (Engelstalig); ***anything goes with emma chamberlain*** (Engelstalig); ***De Kunst van het Verdwijnen*** (VRT MAX & MartHal!tentatief); ***Behind the bastards*** (iHeartPodcasts) (Engelstalig); ***Working Title*** (Engelstalig); ***The History of English Podcast*** (Engelstalig); ***De Universiteit van Vlaanderen Podcast***; ***Stiff upper lips: Waarom de Engelsen zo Engels zijn*** (Klara); ***De Riviera*** (Klara); ***Song Exploder*** (Engelstalig); ***Puur Hypothetisch*** (StuBru); ***Jumping in an elevator*** (Mike’s Mic) (Engelstalig); ***Leopold II*** (Klara); ***Geschiedenis voor herbeginners***; ***Myths and Legends***(Nextpod) (Engelstalig); ***De jaarlijkse top-20 van een collega***; ***De Gifmenger*** (Radio 1); ***Filosofische met Ignaas Devisch***; ***Half-Arsed History*** (Engelstalig); ***Mythology Central*** (Engelstalig); ***Mythunderstood: A Greek (& Other) Mythology Podcast*** (Dragon Wagon Radio) (Engelstalig); ***Wat Ik Wou Dat Ik Wist***; ***Goes Without Saying*** (Engelstalig); ***David Tennant does a Podcast with*** (Sony Music Entertainment/No Mystery) (Engelstalig); ***Het Verhaal*** (NPO Klassiek & NTR); ***de volksjury***; ***Passenger List*** (Passenger List and Radiotopia) (Engelstalig); ***Bob*** (NPO Radio 1/VPRO); ***Ouder*** (VRT MAX); ***De 7*** (De Tijd); ***De Grote Vriendelijke Reus***; ***Nina Mouton***; ***Beaux Jeunes Monstres*** (Franstalig); ***First Do No Harm*** (Engelstalig); ***Napoleon*** (Klara); ***We Don’t Have Time For This*** (Engelstalig); ***Beyond the Athlete*** (Engelstalig); ***Mijn Schuld*** (NRC & De Standaard); ***Unlocking Us with Brené Brown*** (Parcast) (Engelstalig); ***On Being with Krista Tippett*** (Engelstalig); ***Podcast Filosofie*** (Centre Erasme); ***Buiten de kruitlijnen*** (overzicht gebaseerd op ‘Resultaten enquête’)

Vervolgens valt nog op te merken dat drie antwoorden inderdaad binnen het literaire vallen, maar geen podcast zijn en dus niet opgenomen worden in het overzicht. Het gaat hier specifiek over het voormalige boekenplatform van de VRT *Lang zullen we lezen*, het tv-programma *Boekathon* van Tom De Cock (VRT MAX) en het (inmiddels gestopte) tv-programma *Brommer op Zee* (VPRO).

Opmerkelijk aan de antwoorden is dat podcasts als *Drie Boeken* en *Groen Gebladerte* veel vermeld worden, wat verklaard kan worden aan de hand van de functie van boekenpodcasts voor luisteraars. Eerder werd al aangetoond dat veel mensen boekenpodcasts beluisteren om er inspiratie uit te halen (cf. 4.1.2.2. Motivatie). *Drie Boeken* en *Groen Gebladerte* zijn nu eenmaal podcasts waarbij boekentips meegeven het uitgangspunt is. Oosterlinck polst elke aflevering bij zijn gast “welke drie boeken vind jij dat wij allemaal moeten gelezen hebben” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) en De Cock gaat “op bezoek bij een debuterende schrijver”, verplaatst zich “samen met hem of haar voor zijn of haar boekenkast” en biedt zo “leestips [...] uit ene heel breed spectrum” aan (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Boekentips en leessuggesties vormen de basis of het aanknopingspunt van hun podcasts.

De respondenten die boekenpodcasts beluisteren maar niet (of weinig) lezen, somden ook op welke podcasts zij beluisteren. Hoewel het interessant is om te zien welke podcasts zij zoal beluisteren, gaat het om een kleine groep en zijn de resultaten dus niet heel representatief.

De Bourgondiërs met Bart Van Loo (Klara); ***Het Verhaal*** (DS); ***Radio Radzinski*** (Bruzz); ***Drie Boeken***; audioboeken; ***What you will learn*** (Engelstalig); ***De Grote Vriendelijke Podcast*** (overzicht gebaseerd op 'Resultaten enquête')

4.1.3. Algemene conclusie van de resultaten

Deze enquête vormt het grootste uitgangspunt van mijn thésisonderzoek. In het eerste deel van de bespreking ervan verdeel ik de respondenten over drie luisterprofielen: (1) lezers én luisteraars (mensen die zowel boeken lezen als boekenpodcasts beluisteren), (2) niet-luisteraars (mensen die nog nooit naar zulke podcasts geluisterd hebben of die ermee gestopt zijn) en (3) luisteraars (mensen die meer luisteren dan lezen).

In het tweede deel ga ik na wat de meest voorkomende motivatie is om literaire podcasts en/of podcasts over boeken te beluisteren. Bij de respondenten die zowel luisteren als lezen, blijken de voornaamste beweegredenen te zijn om boekenpodcasts te beluisteren ontspannen, inspiratie opdoen, extra kennis opdoen, mee zijn met het literaire landschap en schrijvers horen praten over hun boeken. Respondenten die vroeger luisteraars waren, maar gestopt zijn, maakten deze omslag omdat het te veel tijd in beslag neemt, het medium hen niet echt ligt en ze zich liever focussen op het boek zelf zonder bijkomende besprekingen of interviews. Degenen die (nog) nooit naar zulke podcasts geluisterd hebben, luisteren voornamelijk niet door tijdgebrek, de voorkeur om zich slechts op het boek te focussen en het gebrek aan interesse. Het gebrek aan kennis over en de nieuwigheid van het medium en het genre blijkt voor sommigen een bepaalde drempel te vormen. Bij de vraag of men het overweegt ooit een literaire podcast te beluisteren, antwoordt 62,18% 'Misschien' en 20,01% 'Ja', waardoor ik als vervolgvraag naga wat hen net zou overtuigen om de boekenpodcast een kans te geven. De voornaamste aspecten hierbij zijn wanneer er een podcast rond een specifiek boek of een specifieke boekenreeks zou komen of wanneer een specifieke schrijver aan het woord is in de podcast. Ook tijd, hulp bij het medium, kwaliteit en meer bekendheid van het medium zijn veelvoorkomende argumenten. Daarnaast verkiezen de mensen die meer luisteren dan lezen luisteren boven lezen omdat lezen te veel tijd in beslag neemt, het te combineren valt met andere zaken en auteurs er soms stukjes van hun werk in voorlezen.

Het derde deel focust zich op de invloed die het beluisteren van boekenpodcasts heeft op het leesgedrag. Dit concept van het leesgedrag heb ik opgesplitst in verschillende onderdelen: de leeshoeveelheid, de leesmotivatie, de genres die men leest, de manier van lezen, de leesstijl en de leesfunctie. Het luisteren naar boekenpodcasts brengt volgens de respondenten van deze specifieke enquête amper tot geen verandering teweeg in de hoeveelheid boeken die de respondenten lezen. De mogelijke antwoorden schommelen tussen 'ik lees hetzelfde aantal boeken als voorheen' tot 'ik lees heel veel meer boeken nu', en het gemiddelde ligt op 5,55 (terwijl '5' betekent dat er niets verandert). Dat wijst dus op een beetje, maar voornamelijk geen verandering. Boekenpodcasts lijken vervolgens voor velen als een bron van leesinspiratie te dienen. Het beluisteren van zulke podcasts zou niet veel impact hebben op de genres die de respondent leest en hoewel het hoogste antwoord een 9 is, zegt

het gemiddelde van iets minder dan een 4 voldoende. Verder blijkt ook dat de er voor de meesten niet veel veranderd is aan hun leestempo en -gedrag. De hoogste score is een 8, wat aangeeft dat sommigen toch anders lezen nu. Aan degenen die meer dan een 5 geantwoord hadden, vroeg ik wat die veranderingen precies inhielden. De voornaamste veranderingen zijn dat men meer analyseert nu tijdens het lezen en dat er grondiger gelezen wordt dan voordien. Tot slot ging ik na of het beluisteren van boekenpodcasts impact heeft op het lezerstype waartoe de respondenten behoren en welke functie lezen voor hen heeft. Voor 92,55% is er niets veranderd, terwijl 7,5% vindt dat lezen nu een andere functie heeft. Die tweede groep laat zich voornamelijk inspireren door podcasts en leest nu om verschillende redenen en op verschillende manieren, waar dat vroeger misschien eenzijdiger geweest zou zijn. Hoewel dit natuurlijk te nuanceren valt, is er over het algemeen niet immens veel verandering op te merken in het leesgedrag van de respondenten. Op het eerste gezicht is dat niet heel verrassend, omdat zulke podcasts voornamelijk aanvullend gebruikt worden. Toch lijkt het logisch dat sommige leesgewoontes (lichtjes) aangepast worden, en dat kan men ook afleiden uit bovenstaande resultaten.

In het vierde deel creëer ik een specifiek overzicht van de favoriete podcasts van de respondenten en een algemeen overzicht van de podcasts die ze beluisteren of beluisterd hebben. De types podcasts die het populairst zijn onder de respondenten zijn podcasts waarin schrijvers over hun boeken praten, podcasts waarin boeken aangeraden worden, podcasts waarin boeken geanalyseerd worden, podcasts over wereldliteratuur en klassiekers en podcasts over één specifiek boek.

4.2. Boekenpodcastmakers en hun luisteraars

4.2.1. Woordje uitleg bij de interviews

Om mijn onderzoek zo gefundeerd mogelijk te maken, interviewde ik een aantal boekenpodcastmakers om zo een beter zicht op de luisteraars van dit podcastgenre te krijgen. De vragen betreffen de podcast in kwestie, hun luisterpubliek en hun opvatting van de boekenpodcast in Vlaanderen. Heel wat van deze informatie heb ik in de vorige hoofdstukken van mijn thesis al gebruikt als ondersteunend materiaal, maar in dit deel focus ik me vooral op een aantal specifieke vragen:

- (1) Zorgen bepaalde onderwerpen of formats voor schommelingen in de luistercijfers en, zo ja, welke?
- (2) Hoe is de ontvangst van de podcast? Hebben jullie een actief luisterpubliek waarbij interactie mogelijk is? Krijgen jullie af en toe reacties of suggesties van luisteraars?
- (3) Welk type luisteraar trekt jullie podcast voornamelijk aan?
- (4) Is er een duidelijk verschil in het aandeel Vlaamse en Nederlandse luisteraars?

Hoewel mijn onderzoek zich focust op de Vlaamse boekenpodcastluisteraar, heb ik ervoor gekozen ook Nederlandse podcastmakers te interviewen, juist omdat die podcasts ook opgesomd werden als antwoorden op mijn enquête en dus ook door Vlamingen beluisterd worden.

Ik interviewde Wim Oosterlink, Tom De Cock, Sara Logghe en Trees Accou, Daan Doesborgh, Jaap Friso, Luc De Keersmaecker en Anton de Goede. Deze zeven interviews getuigen van een zekere diversiteit. Ik heb me bewust gefocust op podcasts met verschillende formats (interviews, co-hosted podcasts, panelpodcasts, gesprekjes ...), met makers met verschillende achtergronden (recensenten, journalisten, radiomakers, lezers ...) en met verschillende uitgangspunten (literatuur in het algemeen,

poëzie, kinderboeken, klassiekers uit de wereldliteratuur ...). Daarnaast is een van de podcasts – *Boekenpraat* – eigenlijk een radioprogramma dat daarnaast ook als podcast geplaatst wordt en is een andere podcast – *Lees Dees* – inmiddels gestopt. Het is net deze diversiteit die bijdraagt tot een uitgebreid palet van meningen en antwoorden.

4.2.2. Bespreking van de interviews

4.2.2.1. Populaire onderwerpen en formats

Trekken bepaalde onderwerpen of gasten meer luisteraars aan? Welke formats en welke afleveringen spreken aan en welke werken wat minder? Of heeft dit allemaal geen impact op de luistercijfers?

Wim Oosterlinck concludeerde dat de thematiek bij *Drie Boeken* niet zo zeer zorgde voor uitschieters of dalingen in de luistercijfers, maar de bekendheid van de gasten wel: “de thematiek, dat maakt niet uit, [...] wat wel verschil maakt, is de bekendheid van de persoon. Dus als de persoon een bekend, laat staan populair, televisiefiguur is, dan [...] heb je het meeste aantal luisteraars” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Vooral mensen “die zowel [breed] populair zijn” (van televisieprogramma’s bijvoorbeeld) als een “meer cultureel geïnteresseerd publiek aanspreken”, trekken veel luisteraars aan (ibid., np). Als voorbeeld noemt Oosterlinck Wim Opbrouck, wiens aflevering “de meest beluisterde aflevering tot nu is”: zowel oude als jonge mensen kennen hem, van onder andere televisieprogramma’s, maar ook van de kunst die hij als theateracteur en zanger maakt (ibid., np). Hij zou bij *Drie Boeken* het hoogste aantal luistercijfers naar zich toegetrokken hebben omdat hij erin slaagt “als het ware alle lagen [te bespelen]” (ibid., np).

Tom De Cock van *Groen Gebladerte* beseft dat “het bereik [...] inderdaad [zal] schommelen van aflevering tot aflevering” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) en dit om verschillende redenen. Ten eerste, “omdat sommigen dus meer aandacht krijgen op de lineaire radio waardoor een groter publiek geïnteresseerd zou kunnen zijn” (ibid., np). Ten tweede spelen ook bekendheid en activiteit op sociale media een rol en zorgt dat ervoor “dat bepaalde auteurs meer beluisterd worden” (ibid., np). Bepaalde onderwerpen zullen minder aanleiding vormen tot schommelende cijfers, juist omdat het heel breed gaat: hij gaat naar een debuterende auteur, bekijkt zijn/haar boekenkast en op basis van zijn/haar boeken krijgt een gesprek vorm (ibid., np).

In de luistercijfers van *Bende van het Boek*, waarin Sara en Trees op een toegankelijke manier over boeken praten en waarin de “belangrijkste focus [is] dat lezen leuk is en gezellig”, vallen ook een aantal uitschieters op (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Zo zouden hun “stapeltjesafleveringen” – afleveringen waarin meerdere boeken besproken worden – “meer beluisteringen [hebben]” (ibid., np, en dit vooral als er met een overkoepelend thema gewerkt wordt (ibid., np). De afleveringen over kerstvakantieboeken en die over zomerboeken doen het blijkbaar heel goed (ibid., np). Ze merken ook op dat de luistercijfers minder hoog zijn “als [z]e één boek bespreken dat minder bekend is” (ibid., np). Toch blijven ze bewust zulke afleveringen maken, “omdat [z]e niet enkel bekende titels willen bespreken” (ibid., np). Ook Daan Doesborgh van *De Poëziepodcast* merkt op dat er soms verschillen in de luistercijfers zijn, maar meestal zijn die niet zo groot. Hij ondervindt wel dat “hoe meer een dichter in de media is en hoe bekender een dichter is, hoe meer die aflevering

ook beluisterd wordt” en dat “als dichters doodgaan [...] dat helaas ook goed [is] voor de luistercijfers” (Doesborgh 2023, ‘Transcripties interviews’, np).

Tot slot kon Jaap Friso van *De Grote Vriendelijke Podcast* zeggen dat hun afleveringen “standaard goed beluisterd worden, ook die *Grote Vriendelijke Updates*” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). De paar uitschieters hebben ook “met podcastalgoritmes te maken” (ibid., np), waardoor de eerste aflevering een hoog aantal luisteraars heeft (ibid., np). Verder vinden ze dat de afleveringen van *De Grote Vriendelijke 100* “extreem goed beluisterd” worden (ibid., np). Wanneer er “in een maand” eens “best veel nieuws was”, werd die *Grote Vriendelijke Update* “ineens [veel] sneller en goed beluisterd” (ibid., np). Ook als er iets is met een bepaalde schrijver, wordt die aflevering beter beluisterd (ibid., np). Vervolgens zien ze “de echte grote verschillen” wanneer “[z]e iets bijzonders doen” (ibid., np).

4.2.2.2. Ontvangst en interactie

Hoe wordt de boekenpodcast ontvangen door het luisterpubliek? Interageren de hosts met hun luisteraars? Ontvangt men feedback of suggesties voor verdere afleveringen of ontbreekt dit soort interactie en engagement net?

Oosterlinck vindt dat zijn podcast “binnen de boekenwereld [...] goed ontvangen wordt” en hij heeft het gevoel “dat veel mensen daar blij mee zijn” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Toch is zo’n boekenpodcast volgens hem iets dat altijd een nicheproduct zal blijven (ibid., np). De luistercijfers van boekenpodcasts mogen zeker niet overschat worden. Tom De Cock onderstreept nog extra dat het “echt een nicheproduct [is]” en dat “dat [...] geen honderdduizenden mensen [gaat] bereiken” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). De Cock zou ook heel wat reacties krijgen van luisteraars, wat volgens hem ook net “het leuke” is “aan [...] een product dat zich vooral digitaal ziet aangeboden worden” (ibid., np). Ook wordt er rekening gehouden met suggesties van luisteraars die voorstellen doen voor auteurs waarbij hij op bezoek kan gaan: “Ik hou echt een lijst bij [...] en ik kan alle inspiratie gebruiken” (ibid., np).

Sara en Trees spelen in op hun community door geregeld via Instagram te werken en hun luisteraars vragen te stellen. Ze vragen soms tips onder een post of via hun verhaal op Instagram, en daar krijgen ze telkens wel voldoende reacties op (Logghe en Accou 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Sommige afleveringen zijn dan weer wat persoonlijker: zo hebben ze naar aanleiding van de zomervakantie eens bij hun luisteraars gepolst wat hun vakantiebestemming is en wat hun laatst gelezen boek is, en op basis daarvan geven Sara en Trees een persoonlijke tip in die aflevering (ibid., np).

Daarnaast meent Daan Doesborgh dat hij met zijn *Poëziepodcast* “vergeleken met misschien podcasts over wat meer algemene onderwerpen [...] hele lage cijfers [heeft]”, maar over het algemeen is hij “tevrede over de populariteit van [zijn eigen podcast]” en vindt hij het net “enorm mooi dat er zoveel mensen interesse hebben in wat eigenlijk een heel rechttoe rechtaan gesprek over poëzie is” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Vervolgens geeft hij nog mee dat het principe wel leeft, maar slechts “in een heel klein hoekje van Nederland, want de overgrote meerderheid van de Nederlanders en de Belgen luistert niet [...], maar ja die houden ook niet van poëzie” (ibid., np). Hoewel hij “niets met social media” of “met YouTube” (ibid., np) doet, verzorgt hij soms live podcastafleveringen op een

festival of organiseert hij een bepaalde actie, zoals tijdens de lockdown, wanneer hij “een reeks he[eft] gemaakt waarin [hij] luisteraars vroeg om [...] een mooi gedicht [in te spreken]” (ibid., np). Op die manier gaat hij toch op zoek naar interactie met zijn publiek, iets wat soms lukt en soms weer niet.

De mannen van *De Grote Vriendelijke Podcast* hebben “een vast luisterschare en achterban” (Friso 2023, ‘Transcripties interviews’, np) en slagen erin “veel interactie” met hun publiek te behouden (ibid., np). Hoewel boekenpodcasts – en in het bijzonder podcasts over jeugdliteratuur – nog steeds een niche zijn en dat ook zullen blijven, “groeien [ze] nog steeds wel in luisteraantal” (ibid., np). De luistercommunity die Jaap en Bas gecreëerd hebben, is tot stand gekomen door hun engagement en het opstarten van verschillende projecten, waaronder hun actieve gebruik van sociale media en het creëren van zaken zoals bijvoorbeeld *De Grote Vriendelijke 100*. Ze zijn ervan overtuigd dat het toch nog steeds “een beetje leuk en intiem [moet] blijven” (ibid., np). Dit bestaan van een sterke community werd heel duidelijk in 2020, wanneer *De Grote Vriendelijke Podcast* een publieksprijs won in de Dutch Podcast Awards: “daar blijkt ook een beetje dat community-gevoel uit, dat mensen geneigd zijn om te stemmen” (ibid., np).

Luc De Keersmaecker van *Boekenpraat* antwoordt als volgt op de vraag of er volgens hem veel aandacht is voor een boekenprogramma op de radio: “Ik vrees ervoor,” (2023, ‘Transcripties interviews’, np) zegt hij. Hij is ervan overtuigd dat de meeste mensen tegenwoordig zo druk bezig zijn dat ze nauwelijks tijd hebben om podcasts als *Boekenpraat* te beluisteren (ibid., np). Als ze dan toch eens tijd kunnen maken om een podcast of radioprogramma te beluisteren, is het aanbod zo overweldigend groot dat de kans klein is dat men kiest om naar *Boekenpraat* te luisteren (ibid., np).

Volgens Anton de Goede ging de boekenpodcast *Lees Dees* “[heel] goed” (2023, ‘Transcripties interviews’, np), maar is die “helaas” moeten stoppen wanneer er geen *funding* meer voorzien werd (ibid., np). Doordat het programma “ook uitgezonden [werd] in *Nooit Meer Slapen* [...] op Radio 1”, zaten die luistercijfers wel heel goed, wat ook te zien is aan het aantal reacties dat de podcast ontving (ibid., np). Wanneer ze exemplaren van boeken mochten weggeven, kregen ze ook vaak reacties, “dus dat werkte wel” (ibid., np). Op die manier “bouw je een soort community op die heel vaak reageerde” en het ging zo goed dat boekverkopers soms “in hun boekhandel een tafel [hadden] met al die titels” (ibid., np) die besproken werden. Hoewel de interactie met hun luisterpubliek goed zat, is de podcast noodgedwongen moeten stoppen. De afleveringen zijn nog te beluisteren, maar nieuwe zullen er niet meer gemaakt worden.

Aansluitend bij de vraag hoe de boekenpodcast ontvangen wordt, vroeg ik ook of de podcast volgens hen echt doorgebroken is in Vlaanderen of eerder nog wat op de achtergrond sukkelt. Tom De Cock vindt dat “de podcast [...] in Vlaanderen nog altijd [...] klein [is]”, maar “gelukkig gestaag aan het groeien [is]” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Hij merkt wel duidelijk een verschil op met 2018, het jaar waarin hij begon met zijn podcast, “toen de podcast echt nog niets voorstelde in Vlaanderen” (ibid., np). Jaap Friso en Bas Maliepaard begonnen in datzelfde jaar, en Friso sluit zich aan bij De Cocks uitspraak: “in het begin moesten we [sommige luisteraars] uitleggen wat een podcast was en zo” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Hoewel het nu al wat gangbaarder is, zijn er nog steeds heel wat mensen die niet weten wat een (literaire) podcast is. De Cock denkt dat het al zou helpen als “er zo een platform zou zijn waar je gewoon duidelijker te zien krijgt wat er allemaal bestaat in Vlaanderen en dat je zo wat kunt grasduinen en kiezen” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Mede omdat het

medium nog enorm zal groeien, is Anton de Goede ervan overtuigd “dat de podcast toch de manier van audio luisteren is van de toekomst” (2023, ‘Transcripties interviews’, np).

Volgens Tom De Cock en Anton de Goede is financiële ondersteuning belangrijk en ontbreekt het soms nog te veel. De Cock meent dat de podcast “nog altijd [zwak is] in Vlaanderen om alleen aangeboden te worden, in die zin dat [we] nog altijd in Vlaanderen een merk nodig [hebben] waar [j]e die podcast aan kunt vasthangen” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). De Goede zegt dat als je een podcast wil opstarten “je eigenlijk [moet] zorgen dat je een omroep hebt die het wil uitzenden” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). De Cock nuanceert dit nog door te zeggen dat “community” ook werkt, zoals blijkt uit het succes van Wim Oosterlincks *Drie Boeken* (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Toch vindt hij dat er “eigenlijk [...] ruimte [zou] moeten zijn om dat structureel op een deftige manier te doen” (ibid., np) en dat “de openbare omroep [...] de sleutel in handen [heeft] om de podcast [...] te ondersteunen” (ibid., np). Ook Wim Oosterlinck sluit zich hierbij aan: “ik vind *wel* misschien [...] dat er te weinig ondersteuning is, financiële ondersteuning” (2023, ‘Transcripties interviews’, np).

4.2.2.3. Type luisteraars

Boekenpodcasts trekken op zich al een bepaald publiek aan, namelijk mensen met een zekere interesse in literatuur of die omwille van hun werk of studie hun kennis willen verbreden. Toch heeft elke boekenpodcast iets eigens en trekt hij in sommige gevallen een nog specifiekere luisterpubliek aan; denk maar aan boekenpodcasts die zich op een specifiek genre zoals poëzie of kinderboeken richten.

Wim Oosterlincks *Drie Boeken* betreft boeken in de brede zin: hij gaat op bezoek bij mensen die hun drie favoriete boeken voorstellen. Doordat de mensen met wie hij in gesprek gaat verschillende jobs uitoefenen, gespecialiseerd zijn in verschillende domeinen en verschillende interesses hebben, worden heel diverse genres en onderwerpen besproken (Oosterlinck 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Hij denkt dat de meeste luisteraars zijn podcast beluisteren “voor echt boekentips” (ibid., np). Zijn luisterpubliek zou bestaan uit mensen die “van boeken houd[en]” (ibid., np), een specifiek publiek dus, wat het een “community[- of] clubjesgevoel” geeft (ibid., np). Tom De Cock vermoedt dat zijn podcast “zich vooral afspeelt binnen een bepaald boekenliefhebbend publiek” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Zijn luisteraars zouden vooral “lezende intellectuelen zijn” (ibid., np). Vermoedelijk luisteren er “weinig jongeren, weinig zoekende mensen, weinig onervaren lezers” naar *Groen Gebladerte*, maar dat is voor hem net de bedoeling: “deze podcast is bedoeld voor een nichepubliek dat al overtuigd is” (ibid., np) en “niet [...] om iemand aan het lezen te krijgen” (ibid., np).

Sara en Trees merken op dat hun publiek voornamelijk uit vrouwen en leeftijdsgenoten bestaat, maar dat het de laatste tijd “iets mannelijker aan het worden” is (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Voor *De Poëziepodcast* kan Daan Doesborgh op Spotify de demografische samenstelling van zijn publiek zien en hieruit blijkt dat “het allemaal heel erg gelijk verdeeld is” qua leeftijd, geslacht en muzieksmaak (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Wel is het belangrijk in het achterhoofd te houden dat de luisteraars via Spotify voor hem “maar een klein deel van de luisteraars” is en dat hij in de rest “niet echt inzicht [heeft]” (ibid., np). Zijn publiek is sowieso al wat kleiner omdat de podcast zich specifiek op poëzie richt en dus al minder breed van insteek is.

De Grote Vriendelijke Podcast “is niet verboden voor kinderen” (Friso 2023, ‘Transcripties interviews’, np), maar Jaap en Bas willen dat hun podcast “een podcast voor volwassenen over

jeugdliteratuur” (ibid., np) is. Ze bliezen deze podcast en dit project een leven in op een moment waarop “er een terugnemende belangstelling was voor kinderboeken in reguliere media, op allerlei fronten” (ibid., np). *De Grote Vriendelijke Podcast* is er “voor mensen die er geïnteresseerd in zijn” (ibid., np). Ze onderscheiden zelf een aantal types luisteraars. Zo zijn er mensen die luisteren omdat ze “professioneel geïnteresseerd” (ibid., np) zijn en zelf “met kinderboeken bezig zijn” (ibid., np). Veel luisteraars zijn gevestigd “in het onderwijs en de bibliotheekwereld” (ibid., np), terwijl andere luisteraars gewoon “zelf heel enthousiast [zijn] over kinderboeken” (ibid., np). Een laatste type dat ze onderscheiden zijn de “losse luisteraars die op sommige onderwerpen afkomen of die het gewoon interessant vinden of die gewoon literair geïnteresseerd zijn en niet zozeer in kinderboeken, maar meer gewoon dit ook” (ibid., np) en die “soms op [een] bepaalde gast of [op een bepaald] onderwerp afkomen” (ibid., np). Dan is er *Boekenpraat*, waarbij de zes presentatoren willen dat hun programma toegankelijk en “voor een breed publiek” is, omdat ze vinden dat de weinige boekenprogramma’s die er bestaan meestal te elitair zijn (De Keersmaecker 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Tot slot was het publiek van *Lees Dees* “heel erg Nederlands” (De Goede 2023, ‘Transcripties interviews’, np) en bestond het voornamelijk uit “vrouwen van 40+” (ibid., np).

4.2.2.4. Vlaamse versus Nederlandse luisteraars

Nederlandstalige podcasts kunnen in principe door zowel Vlaamse als Nederlandse luisteraars beluisterd worden. Maar wordt dat ook in gelijke mate gedaan of is er een duidelijk verschil tussen Vlaamse en Nederlandse podcastluisteraars?

Wim Oosterlinck vermoedt dat zijn podcast “meer dan negentig procent Vlaamse [luisteraars]” (Oosterlinck 2023, ‘Transcripties interviews’, np) aantrekt. Hij meent ook dat zijn podcast voornamelijk “voor Vlaanderen [bedoeld is], al zou [hij] het ook aangenaam vinden [om het door te trekken naar] Nederland” (ibid., np). Ook De Cock denkt dat hij “los negentig procent Vlamingen” als luisteraars heeft, maar dit voor de volgende redenen: hoewel hij per seizoen zorgt dat “twee of drie van de auteurs” Nederlanders zijn, is de podcast “enkel op Vlaamse platformen” beschikbaar en tevens “gekoppeld aan een Vlaamse zender” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Sara en Trees weten te zeggen dat “84 procent van [hun] luisteraars [...] uit België [komt] en 16 procent uit Nederland” (Logghe 2023, ‘Transcripties interviews’, np, een verdeling die hen niet verbaast (ibid., np)). Een mogelijke verklaring hiervoor – die ze zelf geven – is dat ze West-Vlaams zijn (ibid., np). Toch richten ze zich in hun podcast “niet specifiek op Vlaamse lezers” en focussen ze zich “niet enkel [op] Vlaamse [romans]” (ibid., np).

Ook bij Daan Doesborgh is het verschil merkbaar. Als Nederlander merkt hij het volgende op: “Voor elke zeven luisteraars uit Nederland heb ik er één uit Vlaanderen” (Doesborgh 2023, ‘Transcripties interview’, np), “wat ik wel jammer vind” (ibid., np). Vervolgens merken Jaap Friso en Bas Maliepaard ook een duidelijk verschil op: hoewel ze zich zowel opstellen voor de Nederlandse als voor de Vlaamse luistermarkt en “ook echt een *fan scene* in Vlaanderen” (Friso 2023, ‘Transcripties interviews’, np) hebben, “blijft het aantal luisteraars in Vlaanderen flink achter” (ibid., np). Volgens Friso wordt slechts 8 procent vanuit België gedownload. Ze “weten” zelf “niet zo goed waar dat aan ligt” (ibid., np), maar geven als een van de mogelijke redenen het verschil in de kinderboekenmarkten

in België en Nederland: misschien zijn Belgische kinderboekenauteurs niet zo bekend in Nederland (en omgekeerd) en spreekt dat dus niet zo aan (ibid., np).

Boekenpraat van Radio Centraal speelt in op Vlaamse fictie en laat in principe geen Nederlandse auteurs aan bod komen, wat verklaart waarom er vrij weinig Nederlandse luisteraars zijn buiten de persoonlijke en sociale kringen van de zes presentatoren en van de auteurs die in de uitzendingen aan bod komen (De Keersmaecker 2023, 'Transcripties interviews', np). Dat is volgens De Keersmaecker "een bewuste keuze" (ibid., np): ze willen het genre Vlaamse fictie meer bekendheid geven (ibid., np). Het is voor de samenstellers van *Boekenpraat* niet nodig om als radioprogramma een zo groot mogelijk publiek te bereiken, maar om de luisteraars net aan te zetten fictie van eigen bodem te lezen, aangezien dat genre bij de andere Vlaamse media nauwelijks aan bod komt (ibid., np). Daarnaast valt het verschil ook te merken in de luistercijfers van *Lees Dees*, een Nederlandse boekenpodcast. De Goede heeft het over de cijfers van toen het nog volop draaiende was en daaruit bleek dat ook het luisterpubliek "heel erg Nederlands" (2023, 'Transcripties interviews', np) was, wat voor hem heel logisch leek, omdat er eigenlijk geen Vlamingen geïnterviewd zijn geweest voor de podcast (ibid., np).

Er blijkt, op basis van deze interviews, wel een scheiding of toch zeker een duidelijk verschil te zijn in het aandeel Vlaamse en Nederlandse luisteraars. Bij Vlaamse boekenpodcasts is het luisterpubliek overwegend Vlaams en bij Nederlandse boekenpodcasts overwegend Nederlands. Nu rest de vraag waaraan dit ligt en hoe dit overwonnen kan worden? Zou de boekenmarkt in Vlaanderen zodanig verschillen van die in Nederland? Speelt de uitspraak of het accent een rol in de keuze om een bepaalde podcast (niet) te beluisteren? Luistert men liever naar podcasts die gemaakt zijn in eigen land? Hoewel de oorzaak voor sommige podcasts duidelijk is, hebben sommige podcastmakers geen idee waaraan het kan liggen. Dit kan een interessante onderzoeksrichting vormen voor verder onderzoek naar podcasts door bijvoorbeeld boekenpodcastluisteraars te vragen op basis waarvan zij kiezen naar welke podcasts ze net wel of niet willen luisteren.

5. Vertaalslag naar de praktijk: het inzetten van literaire podcasts en podcasts over boeken in een breder maatschappelijk kader

De literaire podcast heeft – zoals hierboven bewezen – effect, en daar moet iets mee gedaan worden. In dit laatste hoofdstuk zet ik bovenstaande bevindingen om naar een concreet, hedendaags denkkader door enkele aanbevelingen te formuleren om deze resultaten en de literaire podcast in te zetten op lokaal en op bovenlokaal niveau. Specifieker ligt de focus hier op leerkrachten, scholen, bibliotheken en boekhandels enerzijds en mediaspelers en ondersteunende organisaties anderzijds. De aanbevelingen zijn suggesties van manieren om de literaire podcast een breder draagvlak te geven in Vlaanderen. Hierbij dient in het achterhoofd gehouden te worden dat dit slechts aanzetten zijn, waar in vervolgonderzoek nog verder over nagedacht kan/moet worden.

5.1. Implementatie op lokaal niveau

5.1.1. Boekenpodcasts en het onderwijs

Boekenpodcasts lijken een mooie manier om jongeren in contact te brengen met literatuur. Dat is iets wat *Iedereen Leest* ook opmerkt: “Vandaag worden lezers ook geïnspireerd via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube of BookTok, online leescommunities ...” (*Iedereen Leest*, “Missie en visie”, geraadpleegd in 2023 np). Deze *appeal* voor een digitale omgang met literatuur kan gelinkt worden aan de makkelijke omgang van jongeren met technologie en past bij het idee van jongeren als “digitale veellezers” (*Iedereen Leest* 2021a, np). Daan Doesborgh lijkt zich aan te sluiten bij deze visie. Op de vraag of hij denkt of poëzie nog sterk leeft bij jongeren, antwoordt hij dat “als het leeft bij jongeren, dan in een vorm als dit” (Doesborgh 2023, ‘Transcripties interviews’, np). Jonge luisteraars lijken minder geneigd te zijn bundels te kopen volgens hem, maar hij heeft geen probleem met hoe het nu loopt en lijkt deze trend van jongeren als digitale gebruikers ook te omarmen: “elke manier waarop jongeren [...] met poëzie in de aanraking kunnen komen, die juich ik van harte toe, en ik hoop dat mijn podcast ook een van die manieren is” (ibid, np).

Literaire podcasts en podcasts over boeken brengen op educatief vlak enkele voordelen met zich mee. Van Pelt haalt aan “dat studenten lesstof beter opslaan wanneer ze het via een podcast tot zich nemen, dan wanneer ze in een collegezaal moeten luisteren naar hun docenten” (Van Pelt 2021, np). Zulke podcasts zouden “rijke teksten” (“Wat zijn rijke teksten?”, geraadpleegd in 2023, np) zijn. Onder ‘rijke teksten’ verstaat men teksten die “aansluit[en] bij de belevingswereld van leerlingen én bij wat relevant is voor [...] lessen” (ibid., np) in het onderwijs. Ze passen goed in een educatief kader, aangezien ze beschouwd worden als “een veelzijdig middel om aan de **taalontwikkeling** en de **kennisopbouw** van leerlingen te werken” en “uit[nodigen] tot diep lezen, gesprekken en discussie” (“Waarom werken met rijke teksten?”, geraadpleegd in 2023, np).

Vervolgens draagt lezen in het algemeen heel wat (individuele) voordelen met zich mee, waardoor het stimuleren van de activiteit bevorderlijk kan werken. Lezen bevordert namelijk “onze woordenschat en taalvaardigheid” (“Literatuur voor je oren”, geraadpleegd in 2023, np) en stelt ons in staat “sociaal beter te functioneren” (ibid., np). Bovendien kunnen we dingen bijleren en maakt het

ons empathischer (ibid., np). In *Waarom lezen goed is voor ons* (2021) van *Iedereen Leest* worden ook enkele voordelen besproken. Zo blijkt dat het “[hogere] kansen op de arbeidsmarkt” (Iedereen Leest 2021b, np) biedt, je concentratievermogen bevordert, je taalgebruik verrijkt, je kennis verbreedt, je empathischer en socialer maakt en het met haar “therapeutisch effect” kan dienen als troost of *feel good*-activiteit of net helpen tegen bijvoorbeeld stress (ibid., np). Verder blijkt ook dat “[l]ezen kan [...] helpen om het risico op dementie te verminderen” en “zouden frequente lezers [...] langer leven dan niet-lezers” (ibid., np). Dat laatste dient nog ondersteund te worden door verder onderzoek (ibid., np). Boekenpodcasts zouden lezen stimuleren en deze effecten dus sneller mogelijk maken.

Het is vervolgens ook belangrijk om lezen in een educatief kader aan te moedigen, en boekenpodcasts zijn een mogelijke vorm van literatuur die leerlingen en studenten zouden kunnen overtuigen of helpen bij het lezen. Volgens onderzoekers Orhan Agirdag en Jan Elen zou materiaal als boekenpodcasts binnen dit kader kunnen dienen als “een goede manier [...] om leerlingen het plezier van verhalen te doen ontdekken” (Iedereen Leest 2021a, np). Hoewel boekenpodcasts geen audioboeken of voorleesverhalen zijn, baten leerlingen en studenten ook bij het beluisteren ervan, omdat zulke podcasts over boeken gaan en het lezen stimuleert en verdieping mogelijk maakt. Ze kunnen ingezet worden “voor begrijpend lezen, mediawijsheid en digitale geletterdheid” (Van Pelt 2021, np). Als voorbeeld geeft Van Pelt *Leesbeesten & Luistervinken*, een kinderboekenpodcast waarbij “gratis lesbrieven en workshops op aanvraag” (ibid., np) mogelijk zijn. Marit Leendertse van *Cubiss*⁴ verwoordt het als volgt: “Lezen is belangrijk, maar vooral ook heel erg leuk. Met de kinderboekenpodcast *Leesbeesten & Luistervinken* brengen we nog meer leesplezier in de klas. In deze serie podcasts staat het gesprek tussen kinderen en kinderboekenschrijvers centraal” (2023, np). Zo’n podcast zou dus een laagdrempelige manier kunnen zijn om literatuur te bespreken en zou jonge lezers al vroeg kunnen inspireren en aanmoedigen om te lezen.

Ook volgens Jaap Friso van *De Grote Vriendelijke Podcast* zou er “in het onderwijs [...] ook een wereld te winnen [zijn]” (2023, ‘Transcripties interviews’, np). Dit krijgt vorm doordat *De Grote Vriendelijke Podcast* effectief opgenomen wordt in sommige onderwijsplannen (ibid., np). Deze podcasts kunnen dus ook voor leerkrachten ondersteunend werken en hen helpen bij hun lesvoorbereidingen. *De Grote Vriendelijke 100*, een uitbreidend initiatief van *De Grote Vriendelijke Podcast*, is hier een mooi voorbeeld van. Jaap Friso meent het volgende: “De lijst bleek een inspiratie voor leerkrachten, ouders en enthousiaste lezers” (in “De Grote Vriendelijke 100”, geraadpleegd in 2023, np). Deze reeks – en de podcast op zich – werkt ondersteunend doordat het een inspiratiebron is en een voorbeeld van hoe met kinder- en jeugdliteratuur omgegaan kan worden.

Verder kunnen ook andere literaire podcasts gebruikt worden in het onderwijs, bijvoorbeeld als verdieping of uitbreiding. Wanneer men voor een vak als Nederlands een boek moet lezen, kan de leerkracht de opdracht geven een podcastaflevering over dat boek of die schrijver te beluisteren. Leerlingen kunnen er extra informatie uit halen en het boek misschien zelfs beter begrijpen zo. Boekenpodcasts bestaan in verschillende maten en genres en voor alle leeftijden, waardoor ze zowel in lagere schoolcontext als in de middelbare of hogeschoolcontext gebruikt kunnen worden. Literaire podcasts passen binnen een educatieve context omdat het literatuur in de brede zin omarmt:

---

⁴ *Cubiss* is een Nederlandse ondersteunende organisatie die zich inzet voor onder andere “het onderwijs, organisaties in het sociaal domein en bibliotheken” (*Cubiss*, “Over Cubiss”). Samen met *Radiator* maken ze de kinderboekenpodcast *Leesbeesten & Luistervinken* mogelijk (Leendertse 2023).

literatuur bestaat in vele vormen en kan ook op verschillende manieren besproken worden (*Stichting Lezen*, “Literatuur voor je oren”, geraadpleegd in 2023, np). Literaire podcasts zijn een manier om met die veelheid om te gaan.

5.1.2. Boekenpodcasts en bibliotheken

Sommige bibliotheken maken hun eigen podcast (Iedereen Leest 2022, np) en “er wordt mondjesmaat wat geëxperimenteerd met het maken van podcasts” (Brok 2019, np). Enkele Nederlandse voorbeelden zijn de bibliotheken in Zuid-Kennemerland, Den Haag en Rotterdam (ibid., np), maar ook in België gaan steeds meer bibliotheken aan de slag met het medium. De Luisterpuntbibliotheek heeft zo een eigen podcast en *Larieboek & Apekool* is een bibliothecaire samenwerking tussen de bibliotheken in Jette en Etterbeek (Iedereen Leest 2022, np). Van zulke initiatieven zouden er zeker nog meer mogen verschijnen. Podcasts van bibliotheken die lezen willen stimuleren en mensen helpen wegwijs te maken in het brede en soms misschien wel chaotische literatuurlandschap zouden vaker gemaakt mogen worden. Ruud Brok van *Probiblio*⁵ doet een opvallende uitspraak in verband met de toekomst van podcasts in bibliotheken: “Podcasts moeten een onmisbaar onderdeel worden van de collectie van elke Bibliotheek” (Brok 2019, np). Hij ziet het als volgt:

Ik wil dat wanneer je bij de bieb om de hoek in het systeem zoekt op Paulien Cornelisse je niet alleen haar (luister)boeken te zien krijgt, maar ook haar podcasts (en die van haar man). Ik wil dat informatie- en collectiespecialisten van onze bibliotheken [...] nieuwsgierig zijn naar dit nieuwe medium, het omarmen en als ware content curators de beste, mooiste of meest actuele podcasts per onderwerp bij elkaar zoeken. En daar houdt het niet op. (ibid., np)

Hij meent vervolgens dat het feit dat ze gratis zijn podcasts laagdrempelig en toegankelijk maken: “Het is [een] goudmijn aan prachtige verhalen, die niets kosten” (ibid., np).

Uit het artikel *Hoe maak je als bibliotheek een goede podcast?* blijkt dat “het maken, gebruiken en delen van podcasts door bibliotheken nog wat achter [blijft]” (Van Pelt 2021, np). Ruud Brok meent dat “deze nieuwe en zeer populaire vorm van verhalen vertellen vaak [blijkt] te ontbreken in de collecties en aanbevelingen van de bibliotheken” (in ibid., np). Er zou binnen het bibliotheekkader dus vooral nog aandacht besteed worden aan papieren boeken (en steeds toenemend ook aan audioboeken), maar te weinig aan podcasts over boeken en literatuur. Dat blijkt ook effectief als men een kijkje neemt op de website van bibliotheken. In de vorm van een mini-casestudy selecteerde ik de podcastpagina op de website van tien bibliotheken: die van Lommel, Staden, Hamont-Achel, Pelt, Bonheiden, Jette, Diepenbeek, Poperinge-Vleteren, Dilbeek en Asse. De opbouw van de webpagina’s is ongeveer hetzelfde voor elke bibliotheek, wat verklaard kan worden door het feit dat *Cultuurconnect* de “[d]igitale diensten voor bibliotheken” (“Cultuur zoals je die morgen kan beleven”, geraadpleegd in 2023, np) regelt. Meestal wordt er een korte, algemene uitleg gegeven over wat podcasts zijn, gevolgd door een deeltje over hoe men ze kan beluisteren. Dat wordt gevolgd door een (beperkt) lijstje van podcasts. Over het algemeen is het aanbod van suggesties en voorbeelden op de website van deze bibliotheken niet heel uitgebreid. De voorbeelden zijn slechts een kleine selectie uit een groot aanbod

---

⁵ *Probiblio* is een Nederlandse ondersteunende organisatie voor bibliotheken om op die manier “toegang tot informatie en cultuur [...] laagdrempelige[r]” (*Probiblio*, “De organisatie”, geraadpleegd in 2023, np) te maken.

en vormen een gebogen representatie van het boekenpodcastlandschap. Een mogelijke oplossing zou zijn om aan te geven op de website zelf dat er veel meer voorbeelden bestaan, of om de site regelmatig een update te geven of om, zoals sommige bibliotheken al doen, door te verwijzen naar enkele overzichtelijke, opsommende websites of artikels. Een positief punt is dat bijna elke site heel overzichtelijk te werk gaat op theoretisch vlak. Er wordt rekening gehouden met het feit dat sommige mensen het medium van de podcast en/of het genre van de literaire podcast niet goed kennen door telkens een goede, beknopte uitleg te geven over podcasts.

Aandacht voor (boeken)podcasts is er in slechts beperkte mate. Dat blijkt ook effectief na een kijkje op de website van enkele bibliotheken. De literaire podcast is een medium dat heel dicht bij literatuur staat en ook effectief een nauwe band onderhoudt met lezen, waardoor het binnen de bibliotheeksector net interessant lijkt hierop in te spelen. Als boekenpodcasts lezen kan stimuleren, betekent dit onder andere een breder publiek voor bibliotheken. Bibliotheken zouden hierop kunnen inspelen door hun websites regelmatig te updaten of door met doorverwijzingen naar overzichtsartikels te werken. Podcasts die door bibliotheken gemaakt zijn, zouden ook stimulerend kunnen werken. Verder zou men ook in de fysieke bibliotheek kunnen inspelen op deze bevindingen, door bijvoorbeeld met stickers of bordjes te werken waarop staat dat bepaalde boeken aan bod gekomen zijn in een boekenpodcast, of door een aparte tafel te wijden aan boeken die vermeld zijn geweest in specifieke podcasts. In bibliotheken en boekhandels gebeurt dit al vaak voor bijvoorbeeld boeken die populair zijn op een medium als *TikTok*, maar ook voor de literaire podcast lijkt dit een realiseerbaar idee. Ook zouden posters van enkele boekenpodcasts opgehangen kunnen worden, om de bibliotheekbezoeker eraan te herinneren dat de literaire podcast bestaat en een gelijkwaardige manier is om met literatuur om te gaan. De meeste bibliotheekbezoekers lezen, maar luisteren niet, en de bibliotheek lijkt de uitgewezen plek om het bewustzijn voor dit genre naar omhoog te helpen.

5.1.3. Boekenpodcasts en boekhandels

Tot slot zouden boekhandels kunnen bijdragen aan de groeiende populariteit van de literaire podcast. Een idee om dit te realiseren, is dat boekhandels selecties maken van boeken die besproken worden in bepaalde boekenpodcasts. Dit zou vorm kunnen krijgen door bijvoorbeeld een tafel toe te wijden aan het genre, door een bordje bij specifieke boeken te plaatsen of door specifieke boeken van stickers te voorzien, met het opschrift 'Besproken in boekenpodcast X'. Natuurlijk zijn andere realisaties van dit basisidee ook mogelijk. Het idee is dat het bewustzijn van de bezoeker met betrekking tot de boekenpodcast groeit door middel van zulke aanduidingen. Hoe meer mensen van het genre weten, hoe breder het publiek zou kunnen worden. Bij *De Grote Vriendelijke Podcast* gebeurt dit al in de vorm van stickers. In hun podcasts worden heel wat boeken vermeld, waarvan een overzicht te vinden is op hun website onder 'De Grote Vriendelijke Boekentips' ("De Grote Vriendelijke Boekentips", geraadpleegd in 2023, np). Hier geven ze aan dat "[v]eel boekhandels en bibliotheken" op deze aangeraden boeken "[hun] Getipt-sticker [plakken]" (ibid., np). Het is een belangrijk initiatief dat op grotere schaal voltrokken zou mogen worden. Belangrijk is dat de bezoeker zich bewust is van de diversiteit van het genre en van het brede aanbod. Dit zou kunnen door bijvoorbeeld een algemene tafel te voorzien en zich op meer dan één podcast te focussen.

5.2. Implementatie op bovenlokaal niveau

5.2.1. Boekenpodcasts en mediaspelers

Wanneer men een kijkje neemt aan de kant van de mediaspelers in Vlaanderen, zoals onder andere de *VRT* en *DPG Media*, zijn een aantal aanpakken mogelijk. In mijn onderzoek lag de focus voornamelijk op het luistergedrag en de motivatie van de respondenten, wat voor boekenpodcastmakers en de mediaspelers waaronder die podcasts gemaakt zijn handig is om een idee te krijgen van wat hun luisteraars drijft. Mijn resultaten maken daarnaast duidelijk dat verder onderzoek aan de makerszijde wenselijk is. Zo zouden podcastmakers een luisteraarsbevraging kunnen doen, wat voor aanvullend en uitbreidend materiaal op mijn onderzoek zou kunnen zorgen. Sommige makers geven namelijk zelf aan dat het moeilijk is een beeld te vormen van hun luisteraars. Dit beeld zou al een beetje minder wazig kunnen worden door zich bijvoorbeeld op eigen luisterpubliek te focussen en zo een beeld te schetsen van hoe hun luisterpubliek eruit ziet. Verder zou ook reclame voor het genre en voor specifieke podcasts een verschil kunnen maken voor enkele specifieke podcasts. Het genre wat meer in de schijnwerper te zetten in het medialandschap zou al heel wat kunnen betekenen voor de populariteit van de boekenpodcast.

Mijn onderzoek wijst ook uit dat de (boeken)podcast van de *VRT* goed worden ontvangen in Vlaanderen. *Groen Gebladerte* van Tom De Cock en *Lesba(a)r* met Annelies Moons en Joris Hessels worden meermaals vermeld als (favoriete) podcast in mijn bevraging. Het feit dat ze ook recentelijk nog ingezet hebben op dit genre, toont aan dat het wel leeft en is veelbelovend voor het literaire landschap. De openbare omroep heeft als mediaspeler in Vlaanderen de tools om het podcastmedium en het genre van de literaire podcast toegankelijker te maken en een breder draagvlak te bieden. De stappen die gezet worden met het starten van zulke podcasts vormen alvast een positieve aanzet tot meer bewustzijn voor dit podcastgenre in Vlaanderen.

5.2.2. Boekenpodcasts en ondersteunende organisaties

Tot slot bespreek ik kort organisaties die een ondersteunende rol spelen op lokaal niveau en die lezen willen bevorderen (in Vlaanderen). Een voorbeeld van zo'n organisatie is *Iedereen Leest*, dat scholen en bibliotheken ondersteunt en het belang van lezen onderstreept. Het bewustzijn met betrekking tot literaire podcasts kan in Vlaanderen nog enorm groeien, waardoor campagnes die het genre naar voren schuiven zeker wenselijk zijn. De campagne voor de voorleesweek van 2022 droeg de naam 'Lezen met je oren' ("Lezen met je oren ...," geraadpleegd in 2023, np). Hoewel dit een mooie aanleiding was geweest voor de introductie van boekenpodcasts lag de aandacht er voornamelijk op luisterverhalen en luisterboeken. Een soortgelijke campagne waar het genre wel specifiek belicht en voorgesteld wordt zou al heel wat kunnen betekenen. Een organisatie als *Iedereen Leest* ondersteunt lokale spelers, en het doorspelen van informatie over de literaire podcast naar die instellingen zou de verspreiding van kennis over het genre kunnen bevorderen.

6. Conclusie

In deze masterthesis heb ik me gericht op de literaire podcast of de boekenpodcast. Podcasts binnen dit genre kunnen verschillende formats aannemen, gemaakt en gehost worden door mensen met verschillende achtergronden en literatuur in de brede zin of specifieke genres bespreken. Mijn thesis spitst zich toe op de luisteraars van zulke podcasts en gaat aan de hand van een enquête op zoek naar antwoorden op twee grote vragen: (1) Waarom luisteren mensen naar literaire podcasts of podcasts over boeken?, en (2) Op welke manier heeft het luistergedrag van boekenpodcastluisteraars invloed op hun leesgedrag? Daarnaast geven enkele interviews inzage in zeven specifieke boekenpodcasts, door na te gaan of bepaalde onderwerpen of formats de luistercijfers beïnvloeden, hoe de interactie tussen de makers en de luisteraars eruitziet, welke types luisteraars hun podcasts aantrekken en of er een verschil merkbaar is in aantal Vlaamse versus Nederlandse luisteraars.

In de eerste twee hoofdstukken kader ik mijn onderzoek in al bestaand onderzoek naar (literaire) podcasts in Vlaanderen en in theoretische besprekingen van de podcast enerzijds en van de literaire podcast anderzijds. De resultaten van de Imedigimeter van de voorbije jaren wijzen uit dat het podcastgebruik en het bewustzijn van het medium in Vlaanderen steeds toeneemt. Uit de theoretische besprekingen blijkt hoe belangrijk community is en dat (boeken)podcasts persoonlijk en intiem zijn. Tot slot maakt de diversiteit in het boekenpodcastaanbod verschillende manieren van categorisatie mogelijk. Dit theoretisch kader opent aan de hand van een uitgebreid begrippenkader en achtergrondkennis van zowel het podcastmedium als het boekenpodcastgenre de weg naar mijn onderzoek.

In het derde hoofdstuk staan de resultaten van de enquête en de interviews centraal. Hieruit blijkt dat de meeste respondenten die zowel luisteren als lezen boekenpodcasts beluisteren om te ontspannen, inspiratie en extra kennis op te doen, mee te zijn met het literaire landschap en schrijvers bezig te horen over hun werk. Respondenten die meer luisteren dan lezen, hebben een voorkeur voor luisteren omdat lezen te veel tijd in beslag zou nemen, omdat er soms in voorgelezen wordt en omdat het multitasking mogelijk maakt. Niet-luisteraars die gestopt zijn met luisteren, stopten onder andere omwille van tijdgebrek, gebrek aan feeling met het medium en de voorkeur om zich te focussen op enkel het boek, terwijl andere niet-luisteraars niet naar zulke podcasts luisteren door tijdgebrek, de voorkeur enkel aandacht aan het boek te besteden en het gebrek aan interesse voor het genre. Vaak vormen de nieuwigheid van en de onwennigheid met het genre een struikelpunt. Vervolgens kent de vraag of het luistergedrag van boekenpodcastluisteraars impact heeft op hun leesgedrag een gelaagd antwoord. Het luistergedrag zou bij de respondenten van deze enquête bijna geen tot geen invloed hebben op de hoeveelheid boeken en op de genres die men leest. Ook zou het (bijna) niets veranderen aan de functie van het lezen voor die personen. Voor slechts 7,5% van de respondenten heeft lezen nu een andere functie. Zij zouden podcasts gebruiken om er leesinspiratie uit te putten en zouden nu om verschillende redenen en op verschillende manieren lezen. Uit de enquête blijkt dat boekenpodcastluisteraars podcasts vaak gebruiken als bron van leesinspiratie, iets dat wordt bevestigd door de interviews met de podcastmakers. Verder blijkt dat het luisteren weinig tot geen impact heeft op het leestempo en het leesgedrag van deze mensen. Toch beweren sommige respondenten dat zij

nu wel sneller analyseren tijdens het lezen en dat ze op een grondigere manier met literatuur en boeken omgaan. Het verbaast niet dat er over het algemeen weinig verschil merkbaar is in het leesgedrag van de respondenten, aangezien boekenpodcasts vaak aanvullend gebruikt worden. Toch tonen de nuances en schakeringen in de antwoorden interessante bevindingen.

Vervolgens bieden de interviews met boekenpodcastmakers dieper inzicht in de werking van deze zeven podcasts en in hun luisterpubliek. De interviews wijzen uit dat er een verschil is tussen het aandeel Vlaamse luisteraars en het aandeel Nederlandse luisteraars binnen de luistercijfers. De besproken Vlaamse podcasts trekken een overwegend Vlaams luisterpubliek aan, terwijl de besproken Nederlandse podcasts een overwegend Nederlands publiek aanspreken. Tot slot vormt het laatste hoofdstuk de omslag naar de praktijk. Hier kijk ik specifiek naar hoe scholen, bibliotheken en boekenwinkels enerzijds en mediaspelers en ondersteunende organisaties anderzijds kunnen inspelen op dit genre van de literaire podcast en op de resultaten van dit onderzoek.

Kortom, mijn theoretisch kader en onderzoek tonen aan dat het literaire podcastveld breed en meerlagig is en perfect kan dienen als onderwerp voor interessante onderzoekshypotheses. Mijn masterthesis eindig ik met de herinnering dat “[h]et aanbod aan podcasts [...] vandaag immens groot [is, en] de onderwerpen (en de kwaliteit) divers” (Iedereen Leest 2022, np). De podcast als medium en de literaire podcast als genre winnen steeds aan aandacht en populariteit. Hoewel de boekenpodcast waarschijnlijk altijd een niche zal blijven, bloeit het binnen die groep van boekenliefhebbers en (professioneel of persoonlijk) geïnteresseerden. Het genre heeft al heel wat vrijgegeven, maar heeft nog steeds enorm veel te bieden.

6.1. SWOT-analyse

Ik sluit mijn masterthesis af met een SWOT-analyse waarbij ik stilsta bij de sterktes (*strengths*) en zwaktes (*weaknesses*) van mijn thesis en waarbij ik mogelijkheden voor verder onderzoek voorleg (*opportunities* en *threats*). Een specifieke sterkte van mijn thesis is mijn combinatie van een theoretische basis en een praktische uitwerking. Binnen dit praktisch onderzoek gebruik ik ook nog twee soorten onderzoek – kwantitatief en kwalitatief onderzoek – door zowel een enquête op te stellen als interviews af te nemen. Op die manier kon ik mijn twee onderzoeksvragen gegrond en gedetailleerd beantwoorden. De interviews gebruikte ik verder ook als ondersteunend materiaal in de andere hoofdstukken. Het feit dat ik boekenpodcastmakers – kenners van het veld – geïnterviewd heb, geeft deze thesis een extra, betrouwbaar perspectief en zorgt voor interessante inzichten en veelbelovende aanzetten tot verder onderzoek. Ook de kadering van mijn onderzoek kan een sterkte zijn: in mijn onderzoekdeel leg ik de focus op twee vragen, maar ik kader dit in een theoretische bespreking en in een overzicht van eerder podcastonderzoek in Vlaanderen. De interviews en het praktijkhoofdstuk zorgen voor een extra praktische toets en geven het een breder, maatschappelijk en literair relevant kader om in te functioneren.

Verder heb ik, rekening houdend met wat mogelijk was binnen het gegeven tijds kader, de omvang van mijn thesis en mijn expertise, enkele keuzes moeten maken. Zo heb ik bijvoorbeeld geen podcastluisteraars geïnterviewd en slechts zeven interviews afgenomen. Wel heb ik na enkele overwegingen bewust geopteerd voor een uitgebreide enquête waarin heel wat relevante en

diepgaande vragen werden gesteld. Een andere ‘zwakte’ is dat ik in mijn enquête van de luisteraars geen rekening gehouden heb met factoren zoals leeftijd en gender, hoewel het interessant had kunnen zijn om deze aspecten in beschouwing te nemen. Deze zwaktes hangen nu eenmaal samen met keuzes die ik (bewust) gemaakt heb. Bovenstaande ideeën kunnen aanzetten vormen voor verder onderzoek.

Vervolgens is een blik op toekomstig onderzoek hier op z’n plaats, zeker aangezien er nog heel wat mogelijk is binnen het literaire podcastveld. Het zou interessant kunnen zijn dat boekenpodcastmakers een eigen luisteraarsbevraging opstarten. Dit kan een mooie aanvulling vormen op mijn bevindingen en ook voor de makers zelf heel leerrijk zijn. Daarnaast zou men in verder onderzoek rekening kunnen houden met leeftijd en gender in onderzoek naar luisteraars, of zou men kunnen focussen op andere aspecten van het luistergedrag van de luisteraars, zoals waar en wanneer ze naar boekenpodcasts luisteren. Een specifiek aspect van mijn onderzoeksresultaten dat verdere aandacht verdient, is het verschil in luistercijfers tussen Vlaamse en Nederlandse luisteraars: hoe komt het dat Vlaamse boekenpodcasts overwegend Vlaamse luisteraars aantrekken en Nederlandse boekenpodcasts overwegend Nederlandse luisteraars? En hoe kan hier verandering in komen? In mijn laatste hoofdstuk lag de focus op hoe men op lokaal en bovenlokaal met mijn bevindingen en met het genre van de boekenpodcast aan de slag kan gaan. Op de aanbevelingen binnen dit deel kan zeker verder gebouwd worden. Een organisatie als *Iedereen Leest* en een mediagroep of omroep als de *VRT* hebben namelijk de mogelijke tools om het bewustzijn met betrekking tot de literaire podcast te vergroten in Vlaanderen.

Tot slot is een mogelijk gevaar voor volgend onderzoek dat er nog maar heel weinig onderzoek gedaan is naar de luisteraars van boekenpodcasts. Dit zorgt er namelijk voor dat de mogelijkheden enorm zijn en dat een gestructureerde, afgebakende onderzoeksvraag nodig is om een specifiek onderzoek te kunnen ondernemen. Het hele luistergegeven binnen het bereik van één onderzoek bespreken, is namelijk heel breed en kan als snel onoverzichtelijk worden.

Bibliografie

Bijlagen

'Bewijs toestemming'

'Informatiebrief'

'Resultaten enquête'

'Transcripties': 'Transcripties Interviews'

'Vragenlijst interviews'

Bronnenlijst

"10 Nederlandstalige podcasts over boeken," Bookbreak (Paula). 21/02/2020. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.

<https://www.bookbreak.nl/persoonlijk/10-nederlandstalige-podcasts-over-boeken/>.

"2021-2025. Aanzet tot meerjarenplan." Literatuur Vlaanderen, hoofdred. Hermans, Paul. 2020. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023.

https://assets.literatuurvlaanderen.be/attachment/Literatuur%20Vlaanderen_aanzet%20meerjarenplan%202021-2025_0.pdf via <https://www.literatuurvlaanderen.be/beleidsdocumenten>.

Baetens, Jan, Ortwin de Graef, and Silvana Mandolessi. *Digital Reason: A Guide to Meaning, Medium and Community in a Modern World*. Leuven University Press: Leuven, 2020.

"Belgian Podcast Award Show 2022." YouTube video, 0:52:23, de uitreiking van de Belgian Podcast Awards 2022. Gepost door "Belgian Podcast Awards" op 29/10/2022. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.youtube.com/watch?v=pw6T1UQ8VpA>.

Berry, Richard. "Podcasting: Considering the Evolution of the Medium and its Association with the Word 'Radio'." *The Radio Journal (International Studies in Broadcast & Audio Media)* 14, no.1 (2016): 7-22. DOI: 10.1386/rjao.14.1.7_1. Laatst geraadpleegd via *Limo* op 23/04/2023.

Berry, Richard. "Teaching," Richard Berry. Radio and Podcast Academic. 2020. Laatst geraadpleegd op 07/06/2023. <https://richardberry.eu/teaching/>.

"bingewatchen." In *Van Dale*, toegevoegd in 2018. Laatst geraadpleegd op 06/06/2023 via *Limo*.

BNR Webredactie. "Liveblog | Winnaars Dutch Podcast Awards 2020," BNR. 06/11/2020. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023.

<https://www.bnr.nl/nieuws/media/10425600/liveblog-bekendmaking-winnaars-dutch-podcast-awards>.

"Boekcast: Dé YA-Boekenpodcast," Boekcast (Lucas en Dagmar). Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://boekcast.jouwweb.nl/>.

"Boekenpodcasts," de Bib TIELT. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://tielt.bibliotheek.be/boekenpodcasts>.

"Boekmakers," Spotify. Laatst geraadpleegd via *Spotify* op 21/05/2023.

Bonini, Tiziano. "Podcasting as a hybrid cultural form between old and new media (PRE-PRINT)." In Lindgren, M., and J. Loviglio *Routledge Companion to Radio and Podcast Studies*. London: Routledge, 19-29. Laatst geraadpleegd via *ResearchGate* op 21/05/2023.

Bonini, Tiziano. "The 'Second Age' of Podcasting: reframing Podcasting as a New Digital Mass Medium." *Quaderns del CAC* XVIII, no. 41 (2015): 21-30. ISSN: 2014-2242. Laatst geraadpleegd op 07/06/2023. https://www.cac.cat/sites/default/files/2019-01/Q41_Bonini_EN_0.pdf. Ook raadpleegbaar via *Academia.edu*.

"Booklovers' Podcast Amsterdam. Booklovers' Podcast Amsterdam," Apple Podcasts Preview. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.

<https://podcasts.apple.com/nl/podcast/booklovers-podcast-amsterdam/id1508744761>.

"Booklovers' Podcast. Over de stad Amsterdam, zijn schrijvers en hun boeken," Booklovers' Tours. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.bookloverstours.nl/podcast>.

Brok, Ruud. "Waar blijft de Podcast in de bibliotheek?," Probiblio. 15/05/2019. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://www.probiblio.nl/blog/waar-blijft-de-podcast-in-de-bibliotheek>.

"Categorie boeken podcasts," Podhub. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://podhub.nl/categorie/boeken/>.

"Cultuur zoals je die morgen kan beleven, maar liefst vandaag al," Cultuurconnect. Laatst geraadpleegd op 03/06/2023. <https://www.cultuurconnect.be/>.

Debackere, Jan. "Waarom Vlaanderen doof blijft voor podcasts," De Morgen. 08/06/2018. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.

<https://www.demorgen.be/tv-cultuur/waarom-vlaanderen-doof-blijft-voor-podcasts~bce71311/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F>.

podcasts~bce71311/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2F.

"De Boekenpodcast," NPO Radio 1. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.nporadio1.nl/podcasts/npo-radio-1-boekenpodcast>.

Deckmyn, Dominique. "Na podcasts mikt Spotify op audioboeken," De Standaard. 10/06/2022. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. https://www.standaard.be/cnt/dmf20220609_97561918.

"De Grote Vriendelijke 100," De Grote Vriendelijke Podcast. Laatst geraadpleegd op 03/06/2023. <https://www.degrotevriendelijkepodcast.nl/de-gv100/>.

"De Grote Vriendelijke Boekentips," De Grote Vriendelijke Podcast. Laatst geraadpleegd op 03/06/2023. <https://www.degrotevriendelijkepodcast.nl/boekentips/>.

"De Kloof," VPRO. 28/11/2018. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.vpro.nl/programmas/de-kloof/lees/over-de-kloof.html>.

Delaere, Simon Hilde Van den Bulck, Stephanie Tintel, Olivier Braet, Thomas Van Dam, en Pieter Ballon. *Doorlichting van het Vlaams Audiovisueel beleid 2021*. Brussel: imec-SMIT-VUB, i.s.m. Universiteit Antwerpen, i.o.v. Departement Cultuur, Jeugd en Media, 2021. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/50765> via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/doorlichting-van-het-vlaams-audiovisueel-beleid-2021>.

De Marez, Lieven, Robbe Sevenhant, Floor Denecker, Annabel Georges, Gilles Wuyts, en Dimitri Schuurman. *imec.digimeter 2022. Digitale trends in Vlaanderen*. Imec Digimeter, 2022. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023.

https://www.imec.be/sites/default/files/2023-03/imec_digimeter_2022.pdf.

Ook raadpleegbaar

via

Imec:

<https://www.imec.be/nl/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter/digimeter-2022>.

De Moor, Max. "Mogen podcasts nog lange verhalen vertellen?," in "REEKS: De podcast is de puberteit ontgroeid (1)," De Standaard. 29/03/2022. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. https://www.standaard.be/cnt/dmf20220328_97597409.

"de Oorkondes 2022," DS Podcastfestival. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://podcastfestival.standaard.be/nl/de-oorkondes/>.

"De opmars van de podcast," Vlaams Journalistiek Fonds. 25/02/2019. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.vlaamsjournalistiekfonds.be/de-opmars-van-de-podcast>.

"De organisatie," Probiblio. Laatst geraadpleegd op 05/06/2023. <https://www.probiblio.nl/over-ons#de-organisatie>.

"De Poëziepodcast," SLAA. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://slaa.nl/poeziepodcast/>.

Depré, Ilse. "Literaire podcasts," VVBAD, meta nummer 2017/1. 01/01/2017. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://www.vvbad.be/meta/meta-nummer-20171/literaire-podcasts>.

Deprez, Annelore, en Kristin Van Damme. "Het podcastlandschap in Vlaanderen," Onderzoek aan Arteveldehogeschool, i.o.v. Vlaams Audiovisueel Fonds. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. [onderzoeksrapport_podcasts_in_vlaanderen_-_arteveldehogeschool_publiek.pdf](https://www.ahscdn.be/onderzoeksrapport_podcasts_in_vlaanderen_-_arteveldehogeschool_publiek.pdf) (ahscdn.be)

Deprez, Annelore, en Kristin Van Damme. "Podcasting in Vlaanderen: de niche voorbij?," Arteveldehogeschool. 17/03/2023. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.arteveldehogeschool.be/nl/blog/podcasting-vlaanderen-de-niche-voorbij>.

"De Zonnekoning," VRT MAX. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.vrt.be/vrtnu/podcasts/klara/d/de-zonnekoning-met-johan-op-de-beeck/>.

"drie boeken. Wim Oosterlinck," Apple Podcasts Preview. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://podcasts.apple.com/be/podcast/drie-boeken/id1480384949>.

"FD-podcast *Achter Gesloten Deuren* is beste podcast van het jaar," Dutch Podcast Awards 2022. 14/11/2022. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://podcastawards.nl/nieuws/achter-gesloten-deuren-beste-podcast-van-het-jaar>.

fee. "Vlaamse podcasts krijgen eigen prijzen," De Standaard. 16/09/2021. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. https://www.standaard.be/cnt/dmf20210916_94715476.

Geoghegan, Michael W., and Dan Klass. *Podcast Solutions: The Complete Guide to Podcasting*. 1st ed. 2005. Berkeley, CA: Apress, 2005. ISBN: 1-59059-554-8. Laatst geraadpleegd via *Limo* (op *SpringerLink*) op 17/04/2023.

"Gewoon Boeken," Podtail. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://podtail.com/podcast/gewoon-boeken/>.

Groenland, Tim. "*The Digital Literary Sphere* by Simone Murray/Tim Groenland," *Asap Journal*. 11/07/2019. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://asapjournal.com/the-digital-literary-sphere-by-simone-murray-tim-groenland/#:~:text=These%20are%20just%20a%20handful%20of%20twenty-first%20century,which%20literature%20is%20now%20discussed%2C%20evaluated%2C%20and%20s> old.

"Het Bureau, ruim 110 uur podcastplezier," NPO Radio 1. 10/04/2020. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.

<https://www.nporadio1.nl/nieuws/podcast/533d0b56-71a0-4e03-9daa-8d54b950d90f/het-bureau-ruim-110-uur-podcastplezier>.

“Het Leven Gelijk het leven is. Klara,” RadioviaInternet.be. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.
<https://www.radioviainternet.be/podcasts/het-leven-gelijk-het-leven-is>.

Horn, Jennay. “A Breakdown of the Most Popular Podcast Formats,” We Edit Podcasts. 25/08/2022.
 Laatst geraadpleegd op 11/05/2023.
<https://weeditpodcasts.com/a-breakdown-of-the-most-popular-podcast-formats/>.

Iedereen Leest. “Belgische jongeren zijn digitale veellezers,” Iedereen Leest. 01/07/2021 (2021a).
 Laatst geraadpleegd op 20/05/2023.
<https://iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/belgische-jongeren-zijn-digitale-veellezers>.

Iedereen Leest. “De bloei van de literaire podcast,” Iedereen Leest. 16/11/2022. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-bloei-van-de-literaire-podcast>.

Iedereen Leest. “Missie en visie,” Iedereen Leest. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.
<https://www.iedereenleest.be/missie-en-visie>.

Iedereen Leest. “Waarom lezen goed is voor ons,” Iedereen Leest. 03/11/2021 (2021b). Laatst geraadpleegd op 29/05/2023.
<https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/waarom-lezen-goed-voor-ons>.

Iedereen Leest. “Waarom lezen wij?,” Iedereen Leest. 26/07/2018. Laatst geraadpleegd op 26/05/2023. <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/waarom-lezen-wij>.

Leendertse, Marit. “Leesbeesten & Luistervinken. Een kinderboekenpodcast voor groep 6, 7 en 8,” Cubiss. 08/02/2023. Laatst geraadpleegd op 22/05/2023.
<https://www.cubiss.nl/wat-we-bieden/leesbeesten-luistervinken>.

“lees-, luister- en kijktips,” de Bib ASSE. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023.
<https://asse.bibliotheek.be/lees-luister-en-kijktips>.

“Lezen met je oren. Voorleesweek 19-27 november 2022,” Voorleesweek.be (iedereenleest). Laatst geraadpleegd op 07/06/2023. <https://www.voorleesweek.be/>

“Literaire podcasts,” de Bib BONHEIDEN. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023.
<https://bonheiden.bibliotheek.be/literaire-podcasts>.

“Literatuur podcast | De beste Nederlandstalige Literatuur podcasts,” RadioviaInternet.NL. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.radioviainternet.nl/podcasts/categorie/literatuur>.

“Literatuur voor je oren,” Lezen (Stichting Lezen). Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.
<https://www.lezen.nl/tijdschrift-artikel/literatuur-voor-je-oren/>.

Melita, Misha. “Introductie Literair Podcasten,” Podcast netwerk. 15/02/2020. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023.
<https://www.podcastnetwerk.nl/pilootreeks-literair-podcasten/introductie-literair-podcasten/>.

Newman, Nic. “2.6. Podcasts: Who, Why, What, and Where?” In Newman, Nic (with Fletcher, Richard, Antonis Kalogeropoulos, and Rasmus Kleis Nielsen. *Reuters Institute Digital News Report 2019*, 60-62. 2019. Laatst geraadpleegd op 07/06/2023.
https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/inline-files/DNR_2019_FINAL.pdf
 via *Digital News Report*:
<https://www.digitalnewsreport.org/survey/2019/podcasts-who-why-what-and-where/>.

“OORZAKEN,” Oorzaken. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://oorzaken.org/over-oorzaken/>.

Otto, Richard. “Ken je deze podcasts al? #26 Boeken,” Metro. 14/05/2020. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.metronieuws.nl/entertainment/podcasts/2020/05/podcasttips-boeken/>.

“Our 2021 edition.” Video op Belgian Podcast Awards, 1:31:45, de uitreiking van de Belgian Podcast Awards 2022. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.belgianpodcastawards.be/past-edition.html>.

“Over Cubiss,” Cubiss. Laatst geraadpleegd op 31/05/2023. <https://www.cubiss.nl/over-cubiss>.

“Over ons,” De Grote Vriendelijke Podcast. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.degrotevriendelijkepodcast.nl/over-ons/>.

“podcast.” In *Van Dale*, toegevoegd in 2006. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023 via *Limo*.

“podcastfestival,” kursaal oostende. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.kursaaloostende.be/nl/podcastfestival>.

“Podcasts,” Bibliotheek DILBEEK. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://dilbeek.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” BIBLIOTHEEK: Poperinge-Vleteren (Bibliotheek Poperinge). Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://poperinge.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib DIEPENBEEK. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://diepenbeek.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib HAMONT-ACHEL (Bibliotheek Hamont). Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://hamont-achel.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib JETTE (Brusselse bibliotheken). Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://jette.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib LOMMEL. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://lommel.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib Pelt. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://pelt.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts,” de Bib STADEN. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://staden.bibliotheek.be/podcasts>.

“Podcasts. Podcasts over boeken en lezen,” de Bibliotheek online. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.onlinebibliotheek.nl/inspiratie/podcasts.html>.

“Podcasts over Boeken,” TBPS (The Best Podcast Shows). Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://thebestpodcastshows.nl/categories/79-boeken>.

“Podimo’s Exclusieve podcasts & luisterboeken,” Podimo. <https://podimo.com/nl>. (algemeen gebruik)

“Populairste podcasts in Vlaanderen: hoe vind je ze?,” radiovisie. 17/05/2021. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://radiovisie.eu/populairste-podcasts-in-vlaanderen-hoe-vind-je-ze/>.

“Rapport Mediaconcentratie 2022,” Vlaamse Regulator voor de Media. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/mediaconcentratie>.

Redactie Streamwijzer. “Wat is een podcast? En hoe werkt het?,” Streamwijzer. 16/09/2022. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. <https://www.streamwijzer.nl/wat-is-een-podcast/>.

Rigoberta. “5 kinderboekenpodcasts,” Kinderboekenjuf. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.kinderboekenjuf.nl/leesbeleving/5-kinderboekenpodcasts/>.

“RSS.” In *Van Dale*, toegevoegd in 2007. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023 via *Limo*.

- Santo, Alexander. "8 Types of Podcasts: The Complete Guide to Audio Content Marketing (Infographic)," Brafton. 22/11/2021. Laatst geraadpleegd op 21/05/2022. <https://www.brafton.com/blog/video-marketing/types-of-podcasts/>.
- Sevenhant, Robbe, Jeroen Stragier, Lieven De Marez, en Dimitri Schuurman. *imec.digimeter 2021. Digitale trends in Vlaanderen*. Imec Digimeter, 2021. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.imec.be/sites/default/files/2022-05/IMEC-Digimeter-2021.pdf>. Ook raadpleegbaar via Imec: <https://www.imec.be/nl/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter/imecdigimeter-2021>.
- "SLAAcast," SLAA. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://slaa.nl/slaacast/>.
- "Spotify – Web Player: Music for everyone," Spotify. <https://open.spotify.com> (algemeen gebruik)
- Van Dale. *Woordenboek Van Dale*. Laatst geraadpleegd via *Limo* op 17/04/2023.
- Van Damme, Kristin. "Podcastlandschap in Vlaanderen," mindmeister. 2021. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. bit.ly/podcastlandschapVlaanderen.
- Vandendriessche, Karel, Eva Steenberghe, Ann Matheve, Annabel Georges, en Lieven De Marez. *imec.digimeter 2020. Digitale trends in Vlaanderen*. Imec Digimeter, 2020. Laatst geraadpleegd op 20/05/2023. <https://www.imec.be/sites/default/files/inline-files/DIGIMETER2020.pdf>. Ook raadpleegbaar via Imec (archief): <https://www.imec.be/nl/vlaamse-innovatiemotor/kennisuitwisseling/techmeters/digimeter>.
- Van der Starre, Kila. "Ongelijk maar eerlijk. Deel twee: focus op de makers. Een onderzoek naar de praktijk rond het vergoeden van literaire auteurs, literaire vertalers, illustratoren en literaire managers in Vlaanderen," Literatuur Vlaanderen, i.o.v. het **BoekenOverleg** (en met steun van het Overleg Literaire Organisatoren, Vlaams-Nederlands Huis deBuren, Vlaamse Auteursvereniging en Literatuur Vlaanderen). Mei 2022. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023. https://assets.literatuurvlaanderen.be/attachment/2022%20Van%20der%20Starre%2C%20Kila%20-%20Ongelijk%20maar%20eerlijk%20deel%202_0.pdf. Ook raadpleegbaar via Literatuur Vlaanderen: <https://www.literatuurvlaanderen.be/onderzoek-ongelijk-maar-eerlijk>.
- Vanhaeght, Anne-Sofie. 'Audience research,' in Masschelein, Anneleen; Mandolessi, Silvana and Zicari, Martin. *Methods of Cultural Studies*. KU Leuven, 2022-2023.
- Van Pelt, Maike. "Hoe maak je als bibliotheek een goede podcast?," Probiblio. 01/07/2020. Laatst geraadpleegd op 29/05/2023. <https://www.probiblio.nl/blog/hoe-maak-je-een-goede-podcast#:~:text=Podcasts%20en%20bibliotheken%201%20Een%20podcast%20is%20intiem,veel%20Oleren%2C%20op%20een%20vrij%20eenvoudige%20manier.%20>
- Vink, Soraya. "De leukste podcasts voor boekenliefhebbers," hebban. 04/12/2018. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.hebban.nl/artikelen/de-leukste-podcasts-voor-boekenliefhebbers>.
- "VRT MAX," VRT MAX. <https://www.vrt.be/vrtnu/>. (algemeen gebruik)
- "Waarom werken met rijke teksten?," Taalunie: RijkeTeksten. Laatst geraadpleegd op 05/06/2023. <https://rijketeksten.org/over-rijke-teksten/waarom-werken-met-rijke-teksten/>.
- "Wat is een podcast," RadioviaalInternet.NL. Laatst geraadpleegd op 21/05/2023. <https://www.radioviaalinternet.nl/pagina/wat-is-een-podcast>.

“Wat zijn rijke teksten?,” Taalunie: RijkeTeksten. Laatst geraadpleegd op 05/06/2023.
<https://rijketeksten.org/over-rijke-teksten/wat-zijn-rijke-teksten/>.

“Welke podcasts heeft VRT?,” VRT. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023.
<https://www.vrt.be/nl/aanbod/kijk-en-luister/extra-aanbod/podcasts/>.

“What is PISA?,” OECD (Better policies for better lives). Laatst geraadpleegd op 21/05/2023.
<https://www.oecd.org/pisa/>.

Wrather, Kyle. “Making ‘Maximum Fun’ for fans: Examining podcast listener participation online.” *The Radio Journal (International Studies in Broadcast & Audio Media)* 14, no. 1 (2016): 43-63, Bristol: Intellect. DOI:10.1386/rjao.14.1.43_1. Laatst geraadpleegd via *Limo* op 23/04/2023.

Zoeellapowell. “Digitalization Era: The Digital Literary Sphere,” *Publishing Revolutions*. 24/05/2021. Laatst geraadpleegd op 17/04/2023.
<https://publishingrevolutions.wordpress.com/2021/05/24/digitalization-era-the-digital-literary-sphere/#:~:text=Firstly%2C%20Murray%20defines%20the%20digital%20literary%20sphere%20as,the%20producing%2C%20disseminating%2C%20and%20consuming%20of%20literary%20culture%E2%80%9D>.

Figuren en tabellen

Figuur 1. Sevenhant et al., *Imec Digimeter*, 2021. ‘Podcasts winnen terrein,’ pp. 59.

Figuur 2. De Marez et al., *Imec Digimeter 2022*. ‘23% luistert minstens maandelijks naar podcasts,’ pp. 23.

Figuur 3. Van Damme, Kristin. 2021. “Podcastlandschap in Vlaanderen,” *mindmeister.com*, vermeld in Deprez en Van Damme, ‘Het Podcastlandschap in Vlaanderen,’ pp. 13. bit.ly/podcastlandschapVlaanderen.

Figuur 4. ‘De drie types podcastgebruikers volgens Deprez en Van Damme,’ gebaseerd op Deprez en Van Damme, pp. 17-18.

Figuur 5. ‘Schematisch overzicht. Enquête: literaire podcasts en podcasts over boeken,’ deel 1.

Figuur 6. ‘Schematisch overzicht. Enquête: literaire podcasts en podcasts over boeken,’ deel 2.

Figuur 7. ‘Vraag 1. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 8. ‘Vraag 2. Hoeveel boeken las je de voorbije 6 maanden?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 9. ‘Vraag 3. Heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 10. ‘Vraag 4. Hoe vaak heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 11. ‘Vraag 5. Luister je meer naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken dan dat je boeken leest?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 12. ‘Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 13. ‘Heb je in het verleden al eens naar een literaire podcast en/of een podcast over boeken geluisterd?,’ gebaseerd op ‘Resultaten enquête’.

Figuur 14. 'Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 15. 'Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 16. 'Ben je van plan de literaire podcast in de toekomst een kans te geven?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 17. 'Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'

Figuur 18. 'Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 19. 'Resultaten van "Vraag 7. Lees je net meer of net minder boeken nu je naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken luistert?",' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Figuur 20. 'Resultaten van "Vraag 8. Haal je leesinspiratie uit zulke podcasts?",' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Figuur 21. 'Resultaten van "Vraag 9. Heeft het luisteren naar zulke podcasts volgens jou een impact op de genres die je leest?",' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Figuur 22. 'Resultaten van "Vraag 10. Heeft het luisteren naar zulke podcasts volgens jou een impact op de manier waarop je leest?",' overgenomen van 'Resultaten enquête'.

Figuur 23. 'In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 24. 'Overzicht lezerstypes,' gebaseerd op (Iedereen Leest 2018, np) en opgenomen in de enquête via *Qualtrics*.

Figuur 25. 'Welk(e) lezerstype(s) ben je?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 26. 'Heeft het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken impact gehad op het type lezer dat je bent/was?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 27. 'Wat voor veranderingen zijn dit?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Figuur 28. 'Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 1. 'Het Nederlandstalige boekenpodcastlandschap op basis van online podcastlijstjes.'

Tabel 2. 'Antwoorden op "Vraag 1. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 3. 'Antwoorden op "Vraag 2. Hoe vaak las je de voorbije 6 maanden?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 4. 'Antwoorden op "Vraag 3. Heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 5. 'Antwoorden op "Vraag 4. Hoe vaak heb je de voorbije 6 maanden naar literaire podcasts of podcasts over boeken geluisterd?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 6. 'Antwoorden op "Vraag 5. Luister je meer naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken dan dat je boeken leest?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Tabel 7. 'Antwoorden op "Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?",' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

- Tabel 8. 'Extra antwoorden op "Vraag 6. Waarom luister je naar literaire podcasts of podcasts over boeken?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 9. 'Antwoorden op Vraag "Heb je in het verleden al eens naar een literaire podcast en/of een podcast over boeken geluisterd?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 10. 'Antwoorden op Vraag "Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 11. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom heb je besloten om niet meer naar zulke podcasts te luisteren?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 12. 'Antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 13. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?";' deel 1,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 14. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom luister je niet naar literaire podcasts of podcasts over boeken?";' deel 2,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 15. 'Antwoorden op Vraag "Ben je van plan de literaire podcast in de toekomst een kans te geven?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 16. 'Antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 17. 'Extra antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?";' deel 1,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 18. 'Extra antwoorden op Vraag "Wat zou jou meer aantrekken naar de literaire podcast?";' deel 2,' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 19. 'Antwoorden op Vraag "Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 20. 'Extra antwoorden op Vraag "Waarom luister je meer naar podcasts over boeken dan dat je leest?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 21. 'Antwoorden op Vraag "In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 22. 'Extra antwoorden op Vraag "In welk opzicht heeft het luisteren naar literaire podcasts en/of podcasts over boeken je leesstijl veranderd?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 23. 'Antwoorden op Vraag "Heeft het beluisteren van literaire podcasts of podcasts over boeken impact gehad op het type lezer dat je bent/was?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 24. 'Antwoorden op Vraag "Wat voor veranderingen zijn dit?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 25. 'Antwoorden op "Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.
- Tabel 26. 'Extra antwoorden op "Vraag 11. Naar welke soort literaire podcasts luister je graag?";' gebaseerd op 'Resultaten enquête'.

Transcripties interviews

(... 2023, Transcripties interviews)

De Cock, Tom (*Groen Gebladerte*), 10 maart 2023.

De Goede, Anton (*Lees Dees*), 23 maart 2023.

De Keersmaecker, Luc (*Boekenpraat*), 29 maart 2023.

Doesborgh, Daan (*De Poëziepodcast*), 22 maart 2023.

Friso, Jaap (*De Grote Vriendelijke Podcast*), 6 april 2023.

Logghe, Sara, en Trees Accou (*Bende van het Boek*), 18 april 2023.

Oosterlinck, Wim (*Drie Boeken*), 8 maart 2023.